

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

FACULTATEA DE GEOGRAFIE

Str. Clinicilor nr. 5-7

Cluj-Napoca, 400006

Tel: 0264-596116

Fax: 0264-597988

geogr@ubbcluj.ro

<https://geografie.ubbcluj.ro>

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI JUDEȚEAN SIBIU

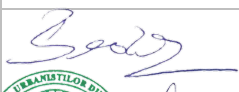

ETAPA I – ANALIZA ȘI PROGNOZA EVOLUȚIEI DEZVOLTĂRII TERITORIALE A JUDEȚULUI SIBIU

VOLUMUL I.2. STUDII DE FUNDAMENTARE CU CARACTER ANALITIC ȘI PROSPECTIV

**Livrabil 1.2.1.3. – STUDIU DE FUNDAMENTARE PRIVIND ORGANIZAREA TERITORIULUI
JUDEȚEAN**

TABEL DE RESPONSABILITĂȚI

LIVRABIL 1.2.1.3. – STUDIU DE FUNDAMENTARE PRIVIND ORGANIZAREA TERITORIULUI JUDEȚEAN

DENUMIRE PROIECT	Actualizarea Planului de Amenajare a Teritoriului Județean Sibiu	
ETAPA și FAZA PROIECT	ETAPA 1 –Analiza și prognoza evoluției dezvoltării teritoriale a județului Sibiu	
ACHIZITOR	CONSILIUL JUDEȚEAN SIBIU Str.General Magheru Nr. 14, Municipiul Sibiu, Jud. Sibiu	
RESPONSABIL PROIECT DIN PARTEA ACHIZITORULUI	Arh. Argentina Lapoși-Oana Arhitect Șef al Județului Sibiu	
COORDONATOR PROIECT COMPLEX	NUME	SEMNĂTURĂ
	Acad. prof. univ. dr. geogr.-urb. Benedek Jozsef Expert RUR, simbol B	
	Șef lucr. dr. geogr.-urb. Moldovan Sandu-Ciprian Expert RUR, simbol B, C, C1	
ELABORATOR LIVRABIL	NUME	SEMNĂTURĂ
	Conf. univ. dr. geogr.-urb. Rusu Raularian Expert RUR, simbol F3	
RESPONSABIL GIS	NUME	SEMNĂTURĂ
	Conf. univ. dr. geogr.-urb. Man Titus-Cristian Expert RUR, simbol G9	
	Dr. Bîrsănuș Elena-Manuela	
DATA	Iunie 2023	

CUPRINS

1. DELIMITAREA OBIECTIVULUI STUDIAT	4
2. ANALIZA CRITICĂ A SITUAȚIEI EXISTENTE.....	6
2.1. Evoluția organizării administrativ-teritoriale a județului Sibiu. Evoluția localităților din județul Sibiu	6
2.2. Zonificarea funcțională și relații urban-rural.....	15
2.3. Clasificarea și mărirea demografică a unităților administrativ-teritoriale și a așezărilor	20
2.4. Densitatea așezărilor	25
2.5. Componenta și ierarhizarea rețelei de localități conform PATN – secțiunea a IV-a (Legea 351/2001). Dotarea cu servicii publice și echiparea tehnico-edilitară a localităților	27
2.6. Tipologia localităților rurale. Clasificarea localităților rurale după structura vetrei, după formă și textură	36
2.7. Distribuția teritorială a localităților în funcție de marile trepte de relief	38
2.8. Caracteristici ale municipiilor și orașelor din județul Sibiu. Evoluția intravilanelor acestora	39
2.9. Sisteme de localități, asocieri și parteneriate între localități	52
3. EVIDENȚIEREA DISFUNCȚIONALITĂȚILOR ȘI PRIORITĂȚI DE INTERVENȚIE	55
3.1. Disfuncționalități	55
3.2. Priorități de intervenție	57
4. PROPUNERI DE ELIMINARE / DIMINUARE A DISFUNCȚIONALITĂȚILOR	59
5. PROGNOZE, SCENARIII SAU ALTERNATIVE DE DEZVOLTARE.....	61
5.1. Prognoze.....	61
5.2. Scenarii / alternative de dezvoltare	61
6. SINTEZA STUDIULUI DE FUNDAMENTARE.....	64
SURSE BIBLIOGRAFICE	67
ANEXE	68

Fig. 2. 1 PRIMA ATESTARE DOCUMENTARĂ A LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL SIBIU, PE SECOLE	7
Fig. 2. 2 ZONIFICAREA FUNCȚIONALĂ A LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL SIBIU	16
Fig. 2. 3 ZONIFICAREA FUNCȚIONALĂ A LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL SIBIU ȘI ZONELE PERIURBANE ALE MUNICIPIILOR SIBIU ȘI MEDIAȘ.....	17
Fig. 2. 4 ZONIFICAREA FUNCȚIONALĂ A LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL SIBIU ȘI ZONELE PERIURBANE ALE ORAȘELOR DIN JUDEȚ	18
Fig. 2. 5 CLASIFICAREA UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE DE BAZĂ DIN JUDEȚUL SIBIU DUPĂ MĂRIMEA DEMOGRAFICĂ.....	20
Fig. 2. 6 NUMĂRUL DE LOCALITĂȚI COMPONENTE SAU SATE APARTINĂTOARE PE UNITĂȚI ADMINISTRATIV- TERITORIALE DE BAZĂ DIN JUDEȚUL SIBIU.....	22
Fig. 2. 7 CLASIFICAREA AȘEZĂRILOR DIN JUDEȚUL SIBIU DUPĂ MĂRIMEA DEMOGRAFICĂ	24
Fig. 2. 8 DENSITATEA AȘEZĂRILOR DIN JUDEȚUL SIBIU (AȘEZĂRI / 100 KM ²)	26
Fig. 2. 9 CLASIFICAREA AȘEZĂRILOR DIN JUDEȚUL SIBIU PE RANGURI, CONFORM LEGII 351/2001	28
Fig. 2. 10 ALTITUDINEA MEDIE A AȘEZĂRILOR DIN JUDEȚUL SIBIU	38
Fig. 2. 11 EVOLUȚIA SUPRAFEȚEI INTRAVILANULUI MUNICIPIULUI SIBIU ÎNTRE 1993 ȘI 2021 (HA)	42
Fig. 2. 12 EVOLUȚIA SUPRAFEȚEI INTRAVILANULUI MUNICIPIULUI MEDIAȘ ÎNTRE 1993 ȘI 2021 (HA)	44
Fig. 2. 13 EVOLUȚIA SUPRAFEȚEI INTRAVILANULUI ORAȘULUI CISNĂDIE ÎNTRE 1993 ȘI 2021 (HA)	45
Fig. 2. 14 EVOLUȚIA SUPRAFEȚEI INTRAVILANULUI ORAȘULUI AVRIG ÎNTRE 1993 ȘI 2021 (HA)	46
Fig. 2. 15 EVOLUȚIA SUPRAFEȚEI INTRAVILANULUI ORAȘULUI AGNITA ÎNTRE 1993 ȘI 2021 (HA).....	48
Fig. 2. 16 EVOLUȚIA SUPRAFEȚEI INTRAVILANULUI ORAȘULUI TĂLMACIU ÎNTRE 1993 ȘI 2021 (HA).....	49

1. DELIMITAREA OBIECTIVULUI STUDIAT

Acest studiu de fundamentare are ca principal obiectiv analiza evoluției localităților, a evoluției organizării administrativ-teritoriale a județului, a zonificării funcționale a teritoriului, a rețelei de localități, a asocierilor/parteneriatelor de localități, precum și propuneri privind dezvoltarea locală.

În prezent, județul Sibiu cuprinde 2 municipii, 9 orașe și 53 de comune, care includ un total de 188 localități. Dintre acestea, 11 sunt localități urbane iar 177 sunt localități rurale, din care 25 sate aparținătoare sau localități componente ale orașelor și municipiilor, 53 de sate reședință de comună și 99 de sate nereședință. Majoritatea localităților din județul Sibiu au o vechime considerabilă, fiind atestate documentar din Evul Mediu. Trei localități, Sibiu, Mediaș și Dumbrăveni, au statut urban încă din perioada medievală, în vreme ce celelalte orașe au fost declarate ca atare după al doilea război mondial. Județul Sibiu în forma sa actuală a fost înființat în anul 1968, organizarea sa administrativ-teritorială rămânând în linii mari aceeași de atunci și până acum.

În conformitate cu principalele trăsături geografice, istorice, economice și sociale, localitățile din județul Sibiu au fost împărțite în 6 zone funcționale: Mărginimea Sibiului, Depresiunea Sibiu, Depresiunea Făgărașului (sau Țara Oltului), Podișul Secașelor, Podișul Hârtibaciului și Culoarul Târnavei Mari și dealurile adiacente acestuia.

Din punct de vedere al mărimii demografice a centrelor urbane, acestea se pot clasifica în: un oraș mare, de peste 100000 de locuitori (Sibiu); două orașe mijlocii, cu o populație între 20000 și 100000 de locuitori (Mediaș și Cisnădie); și 8 orașe mici, cu o populație sub 20000 de locuitori (Avrig, Agnita, Dumbrăveni, Copșa Mică, Ocna Sibiului, Săliște, Miercurea Sibiului și Tâlmăciu). Dintre acestea, doar orașul Avrig are peste 10000 de locuitori, care este pragul demografic actual pentru ca o comună să devină oraș.

Comunele au fost împărțite în următoarele categorii: comune foarte mari (peste 5000 de locuitori: Șelimbăr, Rășinari și Roșia), comune mari (3001 – 5000 de locuitori, situate în general în zonele periurbane ale municipiilor sau de-a lungul principalelor axe de comunicație), comune mijlocii (1500 – 3000 de locuitori, aproape jumătate din comunele județului), comune mici (1000 – 1499 locuitori) și comune foarte mici (sub 1000 de locuitori). În aceste ultime două categorii intră 13 comune care se situează sub pragul de 1500 de locuitori instituit de lege pentru înființarea unei comune.

Comparativ cu alte județe din România și chiar din Transilvania, localitățile din județul Sibiu se încadrează majoritar în categoria așezărilor adunate, chiar compacte, atât din rațiuni economice (economisirea terenurilor agricole), cât și din motive strategice sau militare (de apărare a comunității). Modelul satului compact, caracteristic populației germane (de sași), a fost preluat și de satele românești din vecinătate, devenind aproape standardizat, cu diverse variante, în toate regiunile județului Sibiu din prezent.

S-a analizat de asemenea componența și ierarhizarea rețelei de localități conform PATN – Secțiunea a IV-a (Legea 351/2001), precum și dotarea cu servicii publice și echiparea tehnico-edilitară a localităților.

Autoritățile publice locale ale județului Sibiu s-au angajat în mai multe forme de colaborare, precum Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară: Asociația de Dezvoltare Intercomunitară (A.D.I.) Eco Sibiu, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Asociația de Apă” Sibiu, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Econord Sibiu și Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Centrul Transilvaniei", sau Grupurile de Acțiune Locală: GAL Microregiunea Hârtibaciu (Asociația Grupul de Acțiune Locală Microregiunea Hârtibaciu); GAL Țara Oltului (Asociația Grupul de Acțiune Locală GAL Țara Oltului); GAL Dealurile Târnavelor (Asociația Grupul de Acțiune Locală Dealurile Târnavelor); (Asociația Grupul de Acțiune Locală Mărginimea Sibiului); GAL Podișul Mediașului (Asociația Grupul de Acțiune Locală Podișul Mediașului); GAL Țara Secașelor Alba Sibiu (Asociația Grupul de Acțiune Locală Țara Secașelor Alba Sibiu).

Studiul de fundamentare se încheie cu evidențierea disfuncționalităților și a priorităților de intervenție, a propunerilor de diminuare / eliminare a disfuncționalităților, și formularea unor prognoze și scenarii de dezvoltare.

2. ANALIZA CRITICĂ A SITUAȚIEI EXISTENTE

2.1. Evoluția organizării administrativ-teritoriale a județului Sibiu. Evoluția localităților din județul Sibiu

Nu se cunosc amănunte privind o eventuală organizare administrativă a populațiilor ce au locuit în preistorie pe teritoriul studiat. Putem doar presupune că diferitele triburi ocupau teritorii cu limite mai mult sau mai puțin vagi, acestea fiind tranșante doar de-a lungul principalelor cursuri de apă (Oltul, Târnava Mare). La sfârșitul secolului I e.n., teritoriul analizat făcea parte din statul dac condus de Decebal, aflat în dispută cu trupele imperiale ale Romei. În urma celor două războaie daco-romane (101-102, 105-106), împăratul Traian reușește să-i supună pe daci și creează în 106 provincia romană Dacia. Administrația romană este așadar prima despre care există suficiente informații. Până la retragerea aureliană (271 sau 275), teritoriul provinciei este intens romanizat. Teritoriul actual al județului Sibiu se afla, probabil, sub jurisdicția orașelor romane situate mai spre vest, în special *Apulum* (Alba Iulia de azi) – de care depindea cea mai mare parte din Podișul Secașelor și Podișul Târnavelor. Orașul *Apulum* era legat de un drum de castele romane de pe teritoriul județului Sibiu, *Cedonia* (în apropiere de Sibiu) și *Caput Stenarum* (Boița), de unde drumul continua de-a lungul Oltului, în defileu, spre sud. Alte castele au fost identificate la Apoldu de Jos și Ocna Sibiului, posibil situate tot de-a lungul drumului imperial roman, menționat în *Tabula Peutingeriana*. După retragerea aureliană, teritoriul analizat intră sub incidența marilor migrații. Eventualele organizări administrative ale popoarelor migratoare ce au stăpânit vremelnice acest teritoriu ne sunt necunoscute.

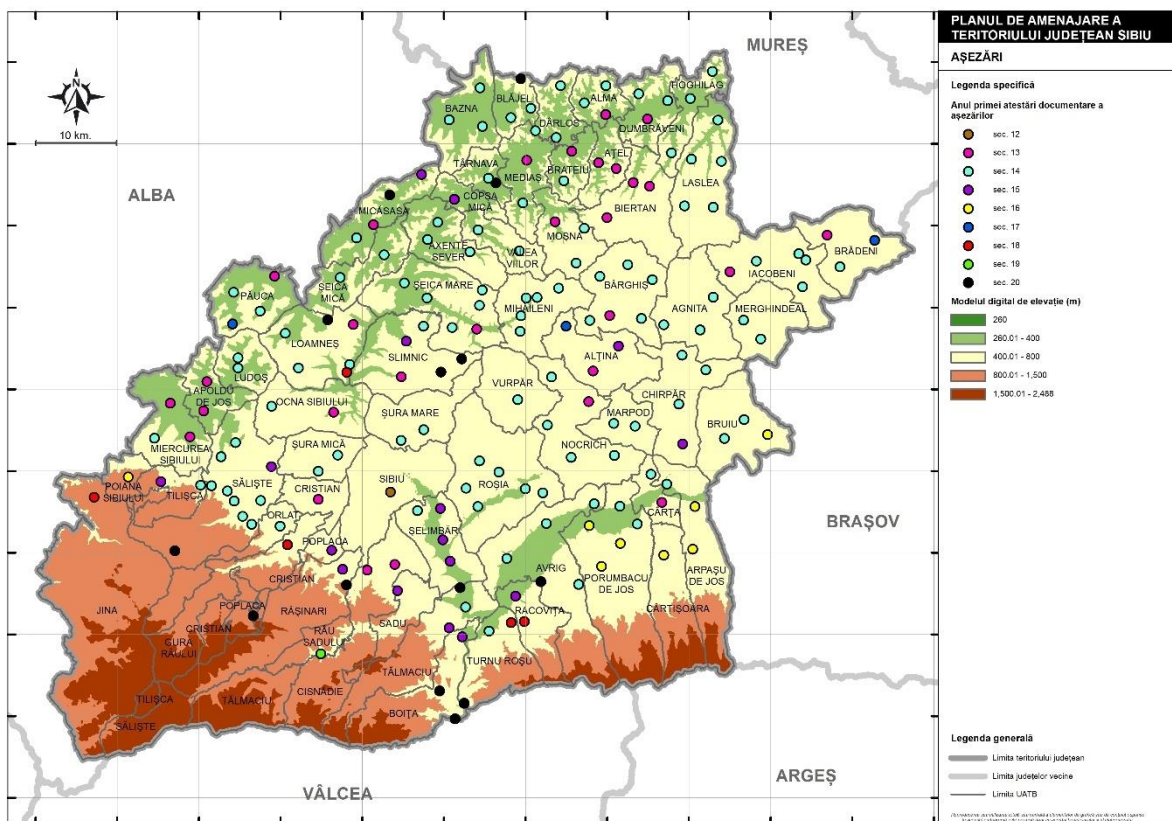
În Evul Mediu, se presupune existența unei formațiuni pre-statale cu centrul la Bălgrad (Alba Iulia), al cărei conducător (Gylas cel Tânăr) era în conflict cu regele maghiar Ștefan în jurul anului 1000. Astfel, teritoriul județului Sibiu de astăzi ar fi aparținut de această formațiune, cu centrul la Alba Iulia, oraș care avea să se impună ca principalul centru ecleziastic și administrativ în Transilvania medievală. În urma cuceririi treptate a Transilvaniei, regalitatea maghiară a impus introducerea instituțiilor locale politico-administrative, caracteristice feudalismului de tip occidental, comitatele. Pe teritoriul actualului județ Sibiu s-a extins comitatul Alba, menționat documentar pentru prima dată în 1175. Probabil din acest comitat s-a desprins, puțin mai târziu, comitatul Târnava, menționat pentru prima dată în 1214, și care includea și partea de nord a actualului județ Sibiu. Ambele comitate erau incluse în Voievodatul Transilvaniei. Tot în această epocă sunt menționate documentar și "țările": Țara Făgărașului și Țara Amlășului (Amnașului), care au fost incluse, din când în când, în Țara Românească, în anumite perioade din secolele XIV – XV. Ulterior, ele au fost menționate ca *districte*, având o populație predominant românească. Localitățile din districtul Făgărașului din partea de vest (actualul județ Sibiu) au fost sub influența domeniului mănăstirii de

la Cârța. Districtul Amlășului (Amnașului), cu sediul inițial la Amnaș, apoi la Săliște, a inclus majoritatea localităților din Mărginimea Sibiului, fiind ulterior subordonat organizării săsești.

În paralel cu organizarea administrativă în comitate, în Transilvania a avut loc și o organizare specifică a secuilor și a sașilor, în scaune (*sedes*). Formarea și organizarea scaunelor săsești este în nemijlocită legătură cu perioada de colonizare a diferitelor grupuri germanice. Sașii au început să vină în Transilvania în secolul al XII-lea, colonizarea continuând cu intensitate mai mare în secolul al XIII-lea. Ei au fost așezați în părțile sudice ale Transilvaniei, rolul lor fiind în principal unul strategic și militar, de apărare a granițelor sudice ale Regatului Ungariei.

Majoritatea localităților din județul Sibiu au fost atestate documentar în secolele XIII și XIV (fig. 2.1).

Fig. 2. 1 PRIMA ATESTARE DOCUMENTARĂ A LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL SIBIU, PE SECOLE

Sursa: C. SUCIU (1968)

Diploma Andreiană din 1224, care acorda sașilor o autonomie largă, a reglementat pentru multă vreme relațiile și raporturile economice, sociale, politice, militare, juridice și administrative dintre regalitate și sașii din provincia Sibiu. Regele își rezerva un teritoriu însemnat (*Fundus Regius*), unde nu se aplica dreptul nobiliar, ci rămânea el seniorul unic, iar coloniștii îi datorau în schimb o sumă de bani anual și un

contingent militar în caz de necesitate. Se forma astfel o comunitate a coloniștilor cu o largă autonomie politico-administrativă și juridică, pe baza căreia era interzisă acordarea de moșii nobililor, și deci pătrunderea nobilimii în teritoriul „crăiesc”. Reprezentanții aleși ai sașilor judecau neînțelegerile dintre coloniști, iar regele intervenea doar atunci când neînțelegerile nu puteau fi aplanate de dregătorii sași aleși (Șt. Pascu, 1989).

Începând cu secolul al XIV-lea, scaunele săsești apar tot mai frecvent în documente și aproape exclusiv cu această denumire (*sedes*). Inițial, au existat șapte scaune săsești: Sibiu, Sebeș, Cincu, Rupea, Orăștie, Nocrich și Miercurea. Mai târziu sunt organizate și scaunele de pe Târnava Mare: Sighișoara, Mediaș și Șeica, rezultând un total de zece scaune, la care s-au adăugat districtele Bistriței și Brașovului.

Cele șapte scaune ale „provinciei Sibiului” aveau o adunare generală a lor (congregație), care rezolva problemele comunității săsești, în special de natură judiciară, care nu puteau fi rezolvate la nivelul scaunelor (I. A. Pop, 2003). În intervalul dintre două congregații, treburile curente ale comunității săsești erau rezolvate de consiliul orășenesc din Sibiu, care devenise un fel de „instanță de apel” pentru întreaga „provincie”, dar și pentru grupurile de coloniști germani din afara acesteia, cum erau cei din zona Reghinului.

Ulterior, prin obținerea dreptului de alegere a juzilor regali în cele șapte + două scaune (din 1464 în Sibiu, din 1469 în celelalte scaune), prin organizarea religioasă unitară și regimul juridic comun, cu forul de apel la Sibiu, s-au creat premisele unificării tuturor formațiunilor săsești într-o organizație teritorială și politică largă, formată în a doua jumătate a secolului al XV-lea și numită „Obștea Sașilor” sau „Universitatea Săsească” (*Universitas Saxonum*). Actul de naștere este confirmarea, din partea regelui Matei Corvin, la 1486, a Diplomei Andreane din 1224, cu extinderea autorității asupra tuturor teritoriilor cu populație săsească.

Activitatea noii instituții a început un an mai târziu, în 1487, când s-a întrunit adunarea reprezentanților celor șapte + două scaune, ai districtelor Brașov și Bistrița, și ai localităților Vinț și Vurpăr.

Reprezentanții scaunelor se întruneau o dată pe an, la 25 noiembrie, și peste an de câte ori era nevoie. Între adunările generale, de problemele obștii se ocupa magistratul orașului Sibiu, împreună cu comitele Sibiului și primarul Sibiului. La adunările generale anuale participau cei mai înalți dregători ai scaunelor și districtelor, împreună cu unul sau doi reprezentanți ai scaunului respectiv (Șt. Pascu, 1989).

La 4 septembrie 1541 se constituie, sub suzeranitatea Porții, Principatul autonom al Transilvaniei, înglobând întreg teritoriul analizat, fără ca organizarea administrativ-teritorială să fie semnificativ afectată. Abia în secolul al XVII-lea, comitatele au fost împărțite în două „cercuri” sau „districte”, unul numit „de Jos” sau „Inferior” și unul „de Sus” sau „Superior”, inclusiv în cazul comitatelor Alba și Târnava, care se extindeau parțial și pe teritoriul actualului județ Sibiu. Comitatele, la fel ca și scaunele săsești, se bucurau de o oarecare autonomie, fapt ce le-a îngăduit ca, în limitele cadrului general legislativ al Principatului, să-

și creeze propriile regulamente și statute, cum a fost cazul statutelor comitatului Târnava (1610). Deasupra organizării scăunale săsești se afla Universitatea (sau Obștea) săsească, cu sediul la Sibiu. Ea avea în frunte un comite al sașilor, înlocuit apoi de judele regal, de obicei judele orașului Sibiu. Universitatea săsească, pe lângă multiplele sale atribuții judecătorești, fiscale, administrative, militare, își trimitea delegații la Adunarea țării. Un reprezentant al acestei instituții se afla obligatoriu în Consiliul Princiar. De un statut aparte de bucurau anumite orașe, numite „orașe libere regești” (*civitas libera ac regia*), în rândul cărora au intrat și Sibiu, Mediaș și, puțin mai târziu, Dumbrăveni.

Principatul Transilvaniei își pierde cea mai mare parte din autonomie odată cu intrarea sa în sfera de control și dominație a Imperiului Habsburgic. Prin *Diploma Leopoldină* (1690), Transilvania rămânea principat, însă în cadrul Imperiului Habsburgic, și cu o autonomie mult inferioară celei avute sub suzeranitate turcească. Guvernatorul, numit mai târziu președinte al Guberniului (*Regium Gubernium praeses*), administra principatul în numele împăratului, cu ajutorul unui Consiliu Gubernial Regesc (*Consilium Regium Guberniale*), având 12 membri. Sediile guvernatorului și ale Guberniului au fost inițial fixate la Alba Iulia, dar după răscoala curuților au fost mutate la Sibiu (până în 1790), pentru o mai bună apărare, având în vedere că aici se afla și sediul Prefecturii Armelor și a comandantului general al trupelor imperiale din Transilvania. De altfel, în câteva ocazii, generalul comandant a ajuns să îndeplinească și funcția de guvernator. Instanța supremă de judecată din Principat era Tabla Regească, care și-a stabilit reședința la Mediaș între 1737 și 1754.

Comitatele, scaunele secuiești și cele săsești au rămas aproape neschimbate. O primă schimbare teritorială a avut loc abia în 1765, respectiv separarea celor două districte ale comitatului Albei în comitate distincte, Alba de Jos și Alba de Sus, acesta din urmă cuprinzând diverse sate din Podișul Hârtibaciului, enclavate înconjurată de teritoriile scaunelor săsești.

Totodată, începând cu anul 1764 se organizează regimentele grănicerești, iar Regimentul I de Graniță a avut sediul la Orlat, incluzând cea mai mare parte a graniței carpatice din sudul Transilvaniei. Din acest regiment au făcut parte o serie de localități din partea de sud a actualului județ Sibiu, care astfel au fost incluse în Granița Militară, având o organizare distinctă de celelalte localități care aparțineau de comitate sau scaune. Regimentul cu sediul la Orlat era organizat pe companii, între care: compania a V-a, cu sediul la Jina (care includea toată zona dintre Jina și Orlat); compania a VI-a, cu sediul la Veștem (zona comunei Șelimbăr din prezent); compania a VII-a, cu sediul la Racovița (zona Racovița – Porumbacu de Jos); compania a VIII-a, cu sediul la Viștea de Jos (care includea și satele din actuala comună Arpașu de Jos). Granița Militară avea să fie desființată în 1851.

Scaunele săsești au avut o organizare practic neschimbată până la reformele iozefine. Națiunea politică a sașilor a susținut de la bun început noua stăpânire habsburgică și a putut beneficia de protecția acesteia, inclusiv de protecția instituțiilor sale specifice. Faptul că principalele instituții imperiale și-au avut sediul la

Sibiu, și că un sas a ajuns în scaunul de guvernator (Samuel Bruckenthal, între 1774 și 1787), reprezintă dovezi concludente ale comuniunii de interese dintre imperiali și Universitatea săsească.

O schimbare mai radicală a avut loc în 1783-1784. Prin rescriptul din 26 noiembrie 1783, urmare a indicațiilor împăratului reformatoare Iosif al II-lea, sistemul vechilor comitate, scaune secuiești și săsești, a fost desființat, iar teritoriul a fost împărțit în zece comitate și nouă cetăți libere, fără enclave și fără a ține cont de „drepturile” celor trei națiuni privilegiate. Reprezentanții Guberniului transilvănean s-au opus, dar au fost în cele din urmă siliți să accepte această divizare, cu o singură adăugire, a unui comitat. Astfel, proiectul final, cu 11 comitate, a intrat în vigoare prin rescriptul din 3 iunie 1784 (I. S. Pușcariu, 1864). Aceste comitate erau: Alba, Cluj, Făgăraș, Hunedoara, Odorhei, Sibiu, Solnocul de Mijloc, Solnocul Inferior, Târnavă, Trei Scaune și Turda. Ele au fost grupate în trei districte, Cluj (cu comitatele Cluj, Solnocu Inferior, Solnocu de Mijloc și Turda), Sibiu (cu comitatele Sibiu, Alba, Târnavă și Hunedoara) și Făgăraș (cu comitatele Făgăraș, Odorhei și Trei Scaune). Pe teritoriul actualului județ Sibiu se aflau părți din comitatele Sibiu, Alba, Târnavă și Făgăraș. Această organizare a durat doar până la edictul de restituire din 1790, după care s-a revenit la situația anterioară reformelor, fiind reînființate vechile comitate, scaune secuiești și săsești.

A doua schimbare majoră a structurilor administrative a avut loc după Revoluția de la 1848-1849. În Marele Principat al Transilvaniei, împărțirea provizorie din 1850 s-a făcut de către guvernatorul civil și militar, baronul Wolgemuth, împreună cu comisarul civil Eduard Bach, pe baza Constituției din 4 martie 1849 (I. S. Pușcariu, 1864). Principatul era împărțit în șase districte militare, la rândul lor divizate în circumscripții și cercuri. Dintre aceste districte militare, pe teritoriul actual al județului Sibiu se localizau părți din districtul Alba (care includea fostele comitate Alba și Târnavă) și din districtul Sibiu (care includea teritoriile săsești). Prin înalta rezoluție din 30 decembrie 1852, s-au dat instrucțiuni pentru o împărțire „definitivă” a Principatului, în prefecturi și preturi. Acest proiect a fost înaintat unei comisii, menit să dezbată și să aleagă cea mai bună variantă. Noul proiect a fost aprobat prin rezoluția din 17 februarie 1854 și a fost pus în aplicare începând cu data de 30 noiembrie 1854 (*op.cit.*). Transilvania a fost astfel împărțită în 10 prefecturi. Teritoriul actualului județ Sibiu a fost cuprins în totalitate în noua prefectură a Sibiului, divizată la rândul său în preturi, dintre care, pe teritoriul actualului județ, ființau preturile Sibiu, Orlat, Miercurea, Avrig, Nocrich, Agnita, Șeica, Mediaș și Dumbrăveni. Această organizare nu a ținut însă decât până în 1861. Prin rezoluția imperială din 24 martie 1861, este reinstaurată vechea împărțire a țării, în comitate, scaune secuiești și scaune săsești, începând cu data de 15 aprilie 1861 (I.S. Pușcariu, 1864).

La 5/17 februarie 1867, împăratul a restabilit Constituția Ungariei și legile din 1848, consfințind totodată unirea Transilvaniei cu Ungaria și desființând Cancelaria Aulică transilvană de la Viena (*Istoria Românilor*, VII-1, 2003). În martie 1867 lua naștere Imperiul Austro-Ungar, format din două state separate: Austria și

Ungaria. Uniunea Transilvaniei cu Ungaria a fost reglementată printr-o lege specială, în 1868. Guvernul Transilvaniei, menținut o vreme, a fost suprimat la 19 aprilie/1 mai 1869, la fel și dieta.

Organizarea administrativă a noului stat maghiar s-a definitivat prin legile din anii 1870, 1871, 1876 și 1886, care confirmă comitatele (*megye*) ca unități administrative de bază, și crează comunele, ca forme de organizare cu personalitate juridică. La baza organizării comitatelor a stat Legea municipiilor XLII din 1870. Comitatele erau împărțite în cercuri (*járás*), ca și mai înainte. Acestea erau unități administrativ-teritoriale ce nu aveau personalitate juridică. Alături de comitate, de dreptul de municipiu se bucurau (încă din 1870) și o serie de orașe mari – de fapt fostele orașe libere regești (*szabad király város, Königliche Freistadt*), care astfel aveau același rang cu comitatele. Ele au fost redenumite orașe cu consiliu sau orașe cu drepturi municipale sau, mai simplu, municipii (*törvényhatósági jogú városok* sau *törvényhatósági joggal felruházott város*), acesta fiind și cazul orașelor Sibiu, Mediaș și Dumbrăveni. Comunele se împărțeau în comune mici (*kis községek*), comune mari (*nagy községek*) și orașe cu magistrat (*rendezett tanácsú városok*). Fiecare sat avea o organizare administrativă proprie, deci fiecare sat era totodată și comună.

În urma legilor din 1876 și 1886, organizarea administrativă a suferit modificări semnificative, dispărând pentru totdeauna scaunele săsești (inclusiv Universitatea săsească), precum și enclavele, cum fuseseră cele din comitatul Alba de Sus. Noua organizare va rămâne în vigoare până la Marea Unire și, de fapt, până la Legea de unificare administrativă din 1925, schimbându-se doar denumirile (din maghiară în română).

Astfel, pe teritoriul actual al județului Sibiu ființau, la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX, părți din următoarele comitate: Sibiu, Târnava Mică, Târnava Mare, Alba de Jos și Făgăraș. Cel mai bine era reprezentat comitatul Sibiu, care includea partea de sud și sud-vest a actualului județ Sibiu, respectiv Depresiunea Sibiu, extremitatea vestică a Depresiunii Făgărașului (cercul Turnu Roșu), partea de sud a Podișului Hârtibaciului (cu cercul Nocrich), și practic toată Mărginimea Sibiului (cercul Săliște), precum și Culoarul Apoldului (cercul Miercurea), extinzându-se spre vest în actualul județ Alba. Comitatul Alba de Jos acoperea partea vestică a actualului județ Sibiu, ajungând până la Ocna Sibiului în extremitatea sa estică (cercul Ocna Sibiului). Comitatul Făgăraș includea localitățile din fostul district al Făgărașului, și era reprezentat pe actualul teritoriu al județului Sibiu prin cercul Arpașu de Jos, care cuprindea comunele din Depresiunea Făgărașului din partea de sud-est a actualului județ Sibiu. Comitatul Târnava Mare a fost format din câteva foste scaune săsești și din fostele enclave ale comitatului Alba de Sus. Includea localitățile situate la sud de Târnava Mare, cea mai mare parte a Podișului Hârtibaciului (cercurile Agnita, Șeica Mare, Biertan – acestea incluse ulterior în cercul Mediaș) și localitățile de pe malul stâng al Târnavei Mari (Mediaș). Comitatul se extindea spre est, incluzând Sighișoara și restul Podișului Hârtibaciului. Comitatul Târnava Mică cuprindea localitățile situate la nord de Târnava Mare, inclusiv orașul Dumbrăveni (cercul Dumbrăveni), și cele din Dealurile Târnavei Mari (dintre cele două Târnave).

După Marea Unire din 1918, Transilvania devine parte a noului stat român. *Decretul nr. IV pentru statorirea unor denumiri românești în administrație și justiție* din 30 ianuarie 1919 a introdus termenii de județ (în loc de comitat), plasă (în loc de cerc), oraș cu consiliu (în loc de oraș cu magistrat), prefect (în loc de comite suprem), subprefect (în loc de vice-comite), secretar comunal (în loc de notar comunal) etc. În spațiul analizat, până la *Legea de unificare administrativă* din 1925, au rămas în vigoare, în general, vechile limite. Noua împărțire administrativă a fost publicată începând cu octombrie 1925 și a intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 1926.

Comparativ cu organizarea administrativ-teritorială antebelică, se constată relativ puține modificări teritoriale. Județul Sibiu din perioada interbelică era în mare parte identic cu cel antebelic, cuprinzând partea sudică a actualului județ Sibiu, cu plasele Sibiu, Săliște, Miercurea (Sibiului) și Ocna Sibiului. Se remarcă doar faptul că plasa Ocna Sibiului a trecut din administrarea județului Alba în cea a județului Sibiu, la "schimb" cu plasa Sebeș, care făcuse parte anterior din județul Sibiu, și a trecut în județul Alba începând cu 1925. Plasa Sibiu s-a lărgit mult spre nord și spre est, incluzând și fostele plase Nocrich și Turnu Roșu. Județul Făgăraș includea partea de sud-est a actualului județ Sibiu, respectiv plasa Arpașu de Jos. Județul Târnava Mare avea aceeași extensiune ca și în perioada antebelică, cuprinzând teritoriile de la sud de Târnava Mare, respectiv plasele Mediaș și Agnita de pe teritoriul actualului județ Sibiu (și alte plase spre est). Județul Târnava Mică, la rândul său, avea același teritoriu ca și în perioada antebelică, respectiv la nord de Târnava Mare, incluzând și plasa Dumbrăveni din actualul județ Sibiu, precum și o mică parte din plasa Diciosânmartin (Târnăveni), care cuprindea localități de la nord de Mediaș (Bazna, Blăjel), și plasa Blaj, care cuprindea localități de la vest de Mediaș (Micăsasa, Târnava). Acest județ se extindea spre nord (în actualul județ Mureș) și vest (în actualul județ Alba). Numărul de plase a mai variat în perioada interbelică, crescând spre sfârșitul acesteia. În perioada interbelică nu au apărut orașe noi pe teritoriul actualului județ Sibiu, respectiv existau doar trei orașe: Sibiu (reședință de județ), Mediaș (parte a comitatului Târnava Mare, cu reședința la Sighișoara) și Dumbrăveni, parte a comitatului Târnava Mică, cu sediul la Diciosânmartin (Târnăveni) și ulterior la Blaj.

Este interesant de remarcat că, deși în Transilvania s-au adoptat legile administrative specifice Regatului României, inclusiv organizarea pe comune care presupunea ca, în mod obișnuit, mai multe sate să constituie o comună, totuși, în marea majoritate a cazurilor, satele transilvănene, inclusiv cele din județul Sibiu, au dorit să-și mențină autonomia administrativă, astfel că și în perioada interbelică majoritatea comunelor erau compuse dintr-un singur sat.

O nouă lege administrativă a fost adoptată pe 14 august 1938, a cărei noutate absolută a fost introducerea ținutului ca unitate administrativ-teritorială de nivel regional. Ținutul Mureș (sau Alba Iulia), cu sediul la Alba Iulia, a inclus și județele Sibiu, Făgăraș, Târnava Mare, Târnava Mică și Alba, printre altele. După Dictatul de la Viena (30 august 1940), nordul Transilvaniei a revenit Ungariei, dar teritoriul actualului județ

Sibiu a rămas integral în România. Regimul lui Carol al II-lea a fost înlocuit, iar în 4 septembrie 1940 noul guvern a suspendat Constituția din 1938 și toate legile aferente, inclusiv cea administrativă. Prin Legea nr. 67 din 21 septembrie 1940 s-au reintrodus prevederile legilor anterioare, iar ținuturile au fost desființate. Teritoriile județelor Sibiu, Făgăraș, Târnava Mare, Târnava Mică și Alba au rămas neschimbate pe perioada războiului și puțin după aceea, până la instaurarea regimului comunist. În anul 1946 numărul orașelor a crescut, prin acordarea statutului urban localității Cisnădie.

În 1950, autoritățile comuniste au luat decizia de a schimba din rădăcini organizarea administrativă din România, copiind modelul sovietic, cu o structură pe trei nivele: regiuni, raioane și comune. Localitățile urbane se divizau în orașe interes republican, regional sau raional. Aceste prevederi erau conținute în Legea nr. 5 din 8 septembrie 1950. Regiunea reprezenta unitatea administrativ-economică delimitată teritorial, pe care se sprijină direct organele statului, fiind subordonată acestora. Regiunea era alcătuită din raioane și orașe de subordonare regională. Raionul reprezenta o unitate teritorială, operativă din punct de vedere economic, politic și administrativ, fiind format din orașe de subordonare raională și comune. Localitatea de reședință a sfatului popular al raionului era centrul raional. Raionul se subordona direct regiunii. Comuna reprezenta o unitate administrativă și economică delimitată teritorial, alcătuită dintr-unul sau mai multe sate apropiate. Satul în care se găsește reședința sfatului popular comunal era centrul comunal. Comuna era subordonată direct raionului. Spre deosebire de perioada interbelică și antebelică, comunele includeau, de cele mai multe ori, mai multe sate, și nu unul singur, inclusiv în Transilvania.

În total, la nivel național au existat inițial 28 de regiuni. Teritoriul actualului județ Sibiu a fost inclus în totalitate în noua regiune Sibiu, cu sediul în orașul de interes regional Sibiu. Regiunea era împărțită în 6 raioane, din care 3 erau localizate integral pe teritoriul actualului județ Sibiu: Sibiu, Mediaș și Agnita, iar celelalte trei se localizau predominant în afara teritoriului actualului județ Sibiu: Sighișoara, Făgăraș și Sebeș. Numărul de orașe a crescut, prin acordarea statutului urban localității Agnita. Astfel, în 1950 existau deja cinci orașe pe teritoriul actualului județ Sibiu: Sibiu, Mediaș (ambele fiind orașe regionale), Dumbrăveni, Cisnădie și Agnita (orașe raionale).

Numărul regiunilor a fost considerat ca fiind prea mare, astfel încât prin Decretul nr. 331 din 27 septembrie 1952, numărul regiunilor s-a redus de la 28 la 18. Regiunea Sibiu a fost desființată, iar cea mai mare parte a sa a fost inclusă în regiunea Stalin (Brașov), iar o mică parte în regiunea Hunedoara. Regiunea Stalin a fost divizată în 8 raioane, dintre care raioanele Sibiu, Mediaș, Agnita, Sighișoara și Făgăraș includeau părți din actualul județ Sibiu. De exemplu, orașul Dumbrăveni se afla în raionul Sighișoara, iar comunele din sud-estul actualului județ Sibiu se aflau în raionul Făgăraș. La vest, regiunea Stalin se învecina cu regiunea Hunedoara. În extremitatea estică a regiunii Hunedoara se localiza raionul Sebeș, care includea și unele comune din partea de sud-vest a actualului județ Sibiu (Miercurea Sibiului, Apoldu de Jos, Jina, Poiana Sibiului, Ludoș, Păuca).

Tendința de centralizare se manifestă și în anii următori, prin reducerea numărului de regiuni de la 18 la 16, instituită prin Decretul nr. 12 din 4 ianuarie 1956. Același decret modifică în sens pozitiv numărul raioanelor și al orașelor la nivel național, nu însă și la nivelul teritoriului analizat, unde situația rămâne neschimbată. La nivel local, apar pentru prima dată ca sate numeroasele cătune cu gospodării risipite din ariile montane și colinare, semnalate încă din 1954 în *Indicatorul alfabetic al localităților din R.P.R.* Crește numărul de sate, inclusiv în județul Sibiu, prin acordarea statutului de sat unor foste cătune, precum Albi, Pădureni (comuna Slimnic), Crinț (Săliște), Paltin, Lazaret, Lotrioara (comuna Boița), Românești (comuna Blăjel), Prislop (comuna Rășinari), Mârșa (Avrig), Colonia Tălmăciu (Tălmăciu) și Colonia Târnava (Târnava). În 1960, regiunea Stalin își schimbă numele în regiunea Brașov, în urma promulgării Legii nr. 3 din 24 decembrie 1960. În anul 1961, numărul de orașe de pe actualul teritoriu al județului Sibiu crește la 6, prin acordarea statutului urban localității Copșa Mică, care devine astfel oraș raional, inclus în raionul Mediaș. În 1968 a fost revizuit întreg sistemul administrativ și s-a revenit la județ ca unitate administrativă de bază. S-a renunțat la regiune și raion ca circumscripții administrative. Localitățile au fost organizate în municipii, orașe și comune. Noile reglementări au fost instituite prin Legea nr. 2 din 1968, publicată în *Buletinul Oficial* din 17 februarie 1968. Noua lege a fost ușor modificată în același an, prin Legea nr. 55 din 19 decembrie 1968.

Noua lege instituie județul Sibiu în forma existentă și astăzi. Orașele regionale Sibiu și Mediaș au devenit municipii, orașele raionale Dumbrăveni, Cisnădie, Agnita și Copșa Mică au devenit orașe, și s-a mai adăugat un oraș, Ocna Sibiului, care a primit statut urban. Pe de altă parte, numărul de comune a fost redus și mai mult, în condițiile exodului rural și al reducerii continue a populației rurale. Comunele instituite în 1968 sunt, cu mici modificări (din ultimii ani), aceleași cu cele existente în prezent.

Organizarea administrativă din 1968 a cunoscut o mare stabilitate, fiind în linii mari nemodificată până astăzi. În 1989 a fost emisă o nouă lege administrativă, Legea nr. 2 din 1989, care nu aducea modificări la nivelul județelor, și care a fost oricum abrogată în 1990, prin Decretul-Lege nr. 38 din 1990, publicat în M.O. nr. 14 din 23 ianuarie 1990. Au fost păstrate doar prevederile „pozitive” din legea respectivă, respectiv acordarea statutului urban unor comune, între care și Avrig și Tălmăciu, care astfel devin la rândul său orașe. În acest fel, numărul centrelor urbane din județul Sibiu a crescut la 9 încă din anul 1989. Tot prin acest decret se desființează comunele suburbane, care devin comune „obișnuite”, autonome.

După 1990, în ciuda unor cereri repetate de reînființare a județelor interbelice (în special în primii ani de după Revoluție), organizarea din 1968 a rămas în vigoare. Singurele modificări au fost efectuate la nivel local, prin declararea de noi orașe (Săliște, Miercurea Sibiului) și comune (Alma, Boița), posibile ca urmare a prevederilor Legii nr. 351/2001, respectiv Secțiunea IV din P.A.T.N. – rețeaua de localități, publicată în M.O. nr. 408 din 24 iulie 2001.

Astfel, comuna Săliște a fost declarată oraș prin Legea 336/2003 (publicată în M.O. nr. 498 din 10 iulie 2003), iar comuna Miercurea Sibiului devine oraș prin Legea 83/2004 (publicată în M.O. nr. 310 din 7 aprilie 2004).

Tot în anul 2004, se reorganizează comuna Ațel, care rămâne doar cu satele Ațel și Dupuș, prin separarea comunei Alma, cu satele Alma, Giacâș și Șmig. Noua comună Alma este înființată prin Legea 14/2004, publicată în M.O. nr. 198 din 5 martie 2004. În mod similar, comuna Boița s-a desprins din orașul Tălmăciu, prin Legea 84/2004, publicată în M.O. nr. 310 din 7 aprilie 2004. Orașul Tălmăciu a rămas cu localitățile componente Tălmăciu, Colonia Tălmăciu și Tălmăcel, în vreme ce nou înființata comună Boița cuprinde satele Boița, Lazaret, Lotrioara și Paltin.

În 1998, odată cu crearea regiunilor de dezvoltare (*Carta Verde a dezvoltării regionale în România, 1998*), județul Sibiu a fost integrat Regiunii de Dezvoltare VII – Centru, cu sediul Agenției de Dezvoltare Regională la Alba Iulia. Regiunile de dezvoltare au fost legiferate prin Legea nr. 151/1998 privind dezvoltarea regională în România, ulterior modificată prin Legea nr. 315/2004 privind dezvoltarea regională, publicată în M.O. nr. 577 din 29 iunie 2004 și rectificată în M.O. nr. 615 din 7 iulie 2004 (M. Preda, 2005).

În prezent, județul Sibiu cuprinde 2 municipii, 9 orașe și 53 de comune, care includ un total de 188 localități. Dintre acestea, 11 sunt localități urbane iar 177 sunt localități rurale, din care 25 sate aparținătoare sau localități componente ale orașelor și municipiilor, 53 de sate reședință de comună și 99 de sate nereședință.

2.2. Zonificarea funcțională și relații urban-rural

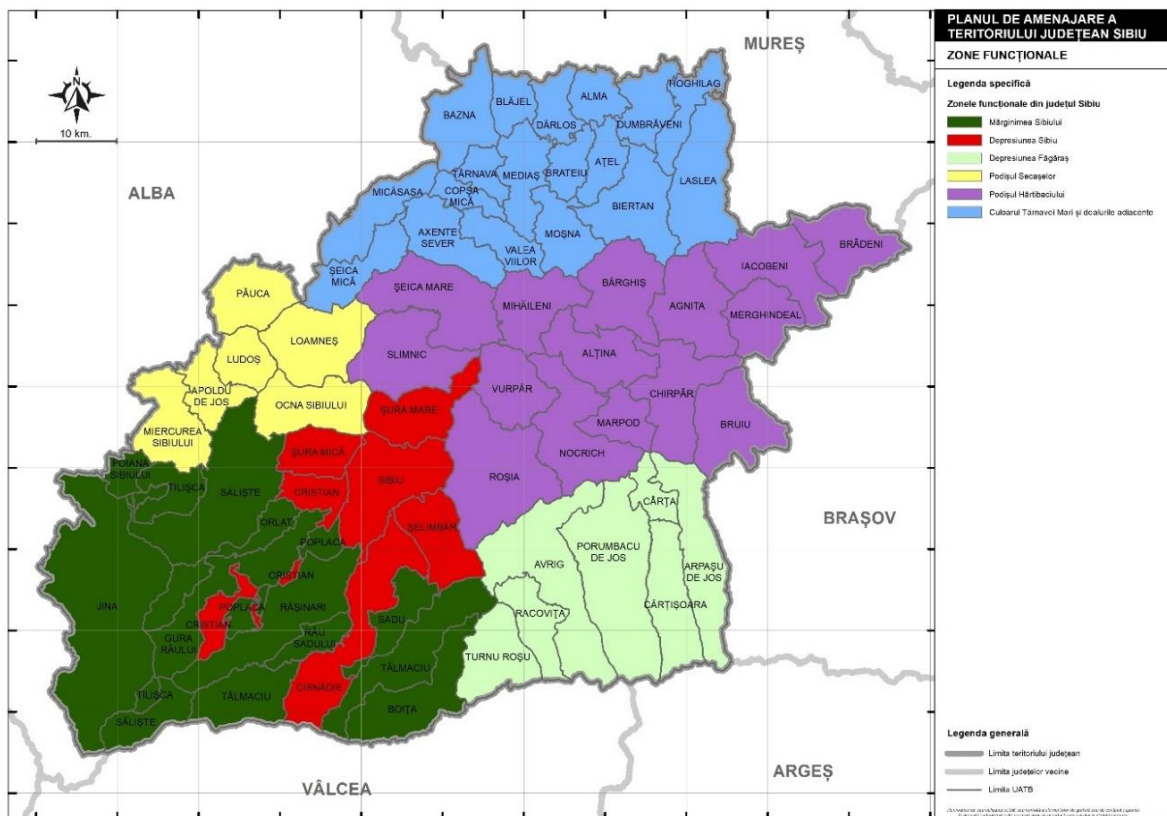
În conformitate cu principalele trăsături geografice, istorice, economice și sociale, localitățile din județul Sibiu au fost împărțite în 6 zone funcționale (Fig. 2.2).

Localitățile din partea de sud-vest a județului au fost incluse în zona **Mărginimea Sibiului**, nume cu care de altfel regiunea este cunoscută și în literatura geografică, istorică sau sociologică. În această zonă sunt prezente 2 orașe mici (Săliște și Tălmăciu) și 10 comune (Poiana Sibiului, Jina, Tilișca, Orlat, Gura Râului, Poplaca, Rășinari, Sadu, Râu Sadului și Boița). Regiunea se caracterizează prin strânsa legătură cu aria montană de la sud și sud-vest, respectiv Munții Cindrel și Munții Lotrului, majoritatea așezărilor fiind situate la contactul acestei arii montane cu unitățile depresionare (Sibiu, Săliște) sau culoarele de vale (Apold, Cibin, Sadu, Olt) din imediata apropiere. Tradițional, principala ocupație a locuitorilor a fost păstoritul transhumant, pentru care erau vestiți în întreaga țară și nu numai. În ultimele decenii, a avut loc o diversificare tot mai pregnantă a economiei din această regiune, puternic influențată și polarizată de municipiul Sibiu, cu care toate aceste localități întrețin relații economice și sociale solide. Orașele Săliște (în partea de vest) și Tălmăciu (în partea de est) acționează ca centre polarizatoare secundare.

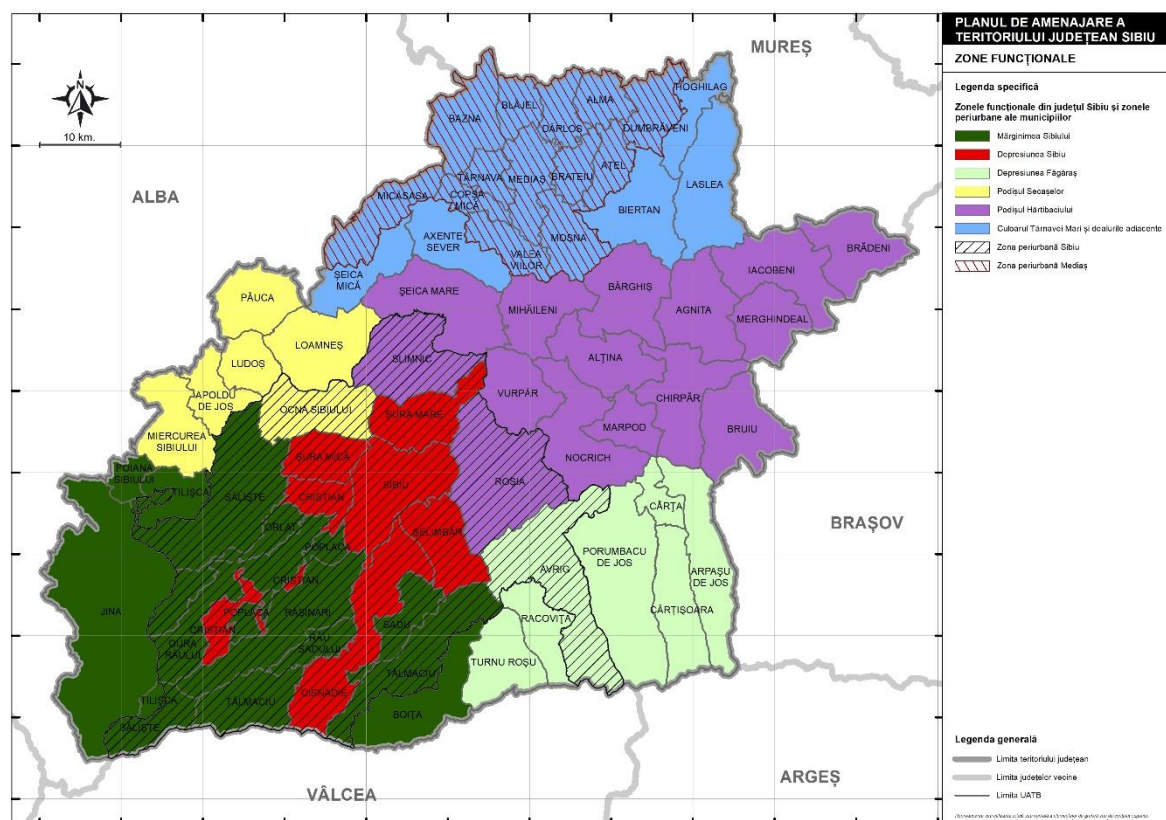
Puțin la nord de Mărginimea Sibiului, se localizează **Depresiunea Sibiu**, având în centrul său municipiul Sibiu, alături de care se află și orașul Cisnădie și comunele Șelimbăr, Cristian, Șura Mare și Șura Mică. Municipiul Sibiu este centrul polarizator al acestei regiuni, și totodată al întregului județ, dominând economic și spațial orașele și comunele din jur, al căror caracter periurban a devenit tot mai evident în ultima perioadă. Regiunea se caracterizează prin prezența funcțiilor complexe, terțiare (de servicii) și industriale, predominante în municipiul Sibiu, și a funcției rezidențiale, tot mai pregnante în cazul orașului Cisnădie și a comunei Șelimbăr, care s-au transformat, parțial, în așezări-dormitor pentru populația din municipiul Sibiu, tendință care pare a fi urmată, într-un ritm mai lent, și de celelalte comune ale depresiunii.

Fig. 2. 2 ZONIFICAREA FUNCȚIONALĂ A LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL SIBIU

Sursa: autorii

Fig. 2. 3 ZONIFICAREA FUNCȚIONALĂ A LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL SIBIU ȘI ZONELE PERIURBANE ALE MUNICIPIILOR SIBIU ȘI MEDIAȘ

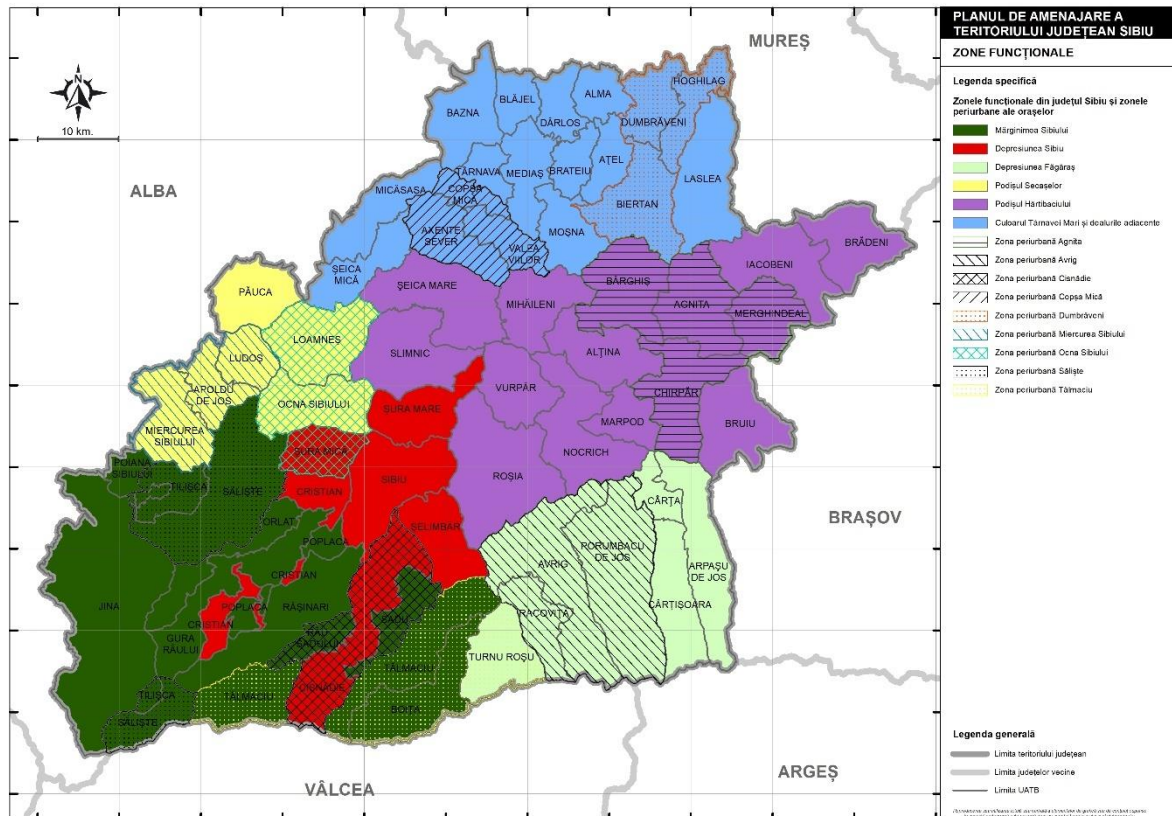

Sursa: autorii

În partea de sud-est a județului se localizează o parte din **Depresiunea Făgărașului** (cunoscută și cu numele de Țara Făgărașului sau Țara Oltului). Această zonă funcțională cuprinde un oraș (Avrig) și 6 comune (Arpașu de Jos, Cârța, Cârțișoara, Porumbacu de Jos, Racovița și Turnu Roșu). Depresiunea se continuă spre est, în județul Brașov, dar această parte a depresiunii, inclusă în județul Sibiu, are relații funcționale puternice cu municipiul Sibiu, care reprezintă principalul centru polarizator de rang superior, în special pentru partea vestică a depresiunii. Orașul Avrig joacă rol de centru polarizator secundar. Regiunea se caracterizează prin teritorii extinse ale orașelor și comunelor, de la lunca Oltului în partea de nord, până pe cele mai înalte culmi ale Munților Făgăraș în sud. Este o importantă arie agricolă, ca urmare a terenurilor fertile din depresiune, dar în ultimele decenii a avut loc o viguroasă dezvoltare industrială (în special în orașul Avrig și satul aparținător Mârșa), coroborată cu funcțiile terțiare și caracterul de coridor de transport, care face legătura între Sibiu și Brașov. Influența municipiilor Brașov și Făgăraș se resimte puțin în partea estică a acestei zone. Orașul Victoria (județul Brașov), deși este situat foarte aproape de limita cu județul Sibiu, are un impact foarte redus din punct de vedere funcțional.

Partea centrală a județului Sibiu se caracterizează printr-un relief de podiș, parte a Podișului Târnavelor. Atât din punct de vedere fizico-geografic, cât și geografico-uman și funcțional, această regiune poate fi împărțită în două zone distincte: **Podișul Secașelor** în vest și **Podișul Hârtibaciului** în est. Ambele zone de podiș se prelungesc și în afara județului Sibiu, spre vest, respectiv spre est.

Fig. 2. 4 ZONIFICAREA FUNCȚIONALĂ A LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL SIBIU ȘI ZONELE PERIURBANE ALE ORAȘELOR DIN JUDEȚ

Sursa: autorii

Zona **Podișului Secașelor** include 2 orașe mici (Ocna Sibiului și Miercurea Sibiului) și 4 comune (Loamneș, Păuca, Ludoș și Apoldu de Jos). Este o zonă cu un caracter complex, agricol și de servicii, având în vedere că cele două orașe au și statut de stațiuni balneo-climaterice, având tradiție în acest domeniu. Pe de altă parte, predomină activitățile agricole, atât de cultura plantelor (favorizată de altitudinile și pantele mai reduse), cât și de creșterea animalelor. Zona este străbătută de două axe, una în partea de sud (Culoarul Apoldului), și una în partea de est (Culoarul Visei), de-a lungul cărora se face legătura dintre Depresiunea Sibiului, pe de o parte, și orașele Sebeș și Alba Iulia, pe de altă parte, prin Culoarul Apoldului, respectiv Copșa Mică și Mediaș, prin Culoarul Visei. Localitățile situate de-a lungul celor două culoare sunt mai bine dezvoltate, având și o mai bună conexiune și accesibilitate la serviciile din municipiul Sibiu, centrul

polarizator principal al regiunii. În schimb, localitățile dintre axe (în special comunele Ludoș și Păuca) au avut de suferit din cauza izolării, cunoscând un declin demografic sever, cu efecte negative și asupra economiei locale. Orașele Miercurea Sibiului și Ocna Sibiului au zone periurbane de dimensiuni reduse (Fig. 2. 4).

Zona **Podișului Hârtibaciului** este mult mai largă, fiind situată la est de Culoarul Visei, la nord de Depresiunea Sibiu și Depresiunea Făgărașului, și la sud de Culoarul Târnavei Mari. Numele podișului este dat de valea Hârtibaciului, care străbate în diagonală regiunea, de la nord-est spre sud-vest, prin partea sa centrală. Include un oraș mic (Agnita) și 14 comune (Slimnic, Șeica Mare, Mihăileni, Roșia, Nocrich, Vurpăr, Marpod, Chirpăr, Bârghiș, Alțina, Bruuiu, Merghindeal, Iacobeni și Brădeni). În trecutul istoric, regiunea s-a caracterizat prin prezența unei importante comunități germane (sași), dar în prezent numărul acestora a scăzut foarte mult, aproape de dispariție. Sașii au fost înlocuiți în ultimele decenii de români și romi, a căror natalitate ridicată a revitalizat demografic anumite comune. Regiunea este polarizată de orașul Agnita, care are însă un impact restrâns la partea centrală a podișului. Localitățile din partea de vest (Slimnic, Șeica Mare) și sud (Roșia, Nocrich) sunt puternic polarizate de municipiul Sibiu. În partea nordică se resimte și influența municipiului Mediaș, iar în nord-est, influența municipiului Sighișoara (județul Mureș). Comunele mai dezvoltate sunt cele aflate în partea de vest (pe axa Sibiu – Mediaș) și sud-vest (în zona periurbană a Sibiului) sau de-a lungul axei văii Hârtibaciului, însoțită și de drumul județean dintre Sibiu și Sighișoara (în trecut, și de o cale ferată secundară). Comunele localizate în afara axelor, precum Bruuiu sau Mihăileni, au cunoscut un declin demografic și economic accentuat.

Partea de nord a județului Sibiu constituie o zonă destul de extinsă, asociată zonei de influență a municipiului Mediaș, respectiv **Culoarul Târnavei Mari și dealurile adiacente**. Evident, și acest culoar se extinde și în afara județului Sibiu, respectiv în județul Mureș (spre est) și județul Alba (spre vest). Partea din județul Sibiu se evidențiază prin prezența a 3 centre urbane, municipiul Mediaș și orașele Copșa Mică și Dumbrăveni, și a 16 comune, situate atât de-a lungul culoarului (Hoghilag, Laslea, Ațel, Brateiu, Târnavă, Șeica Mică, Micăsasa), cât și la nord de acesta, în Dealurile Târnavei Mari (Bazna, Blăjel, Dârlos, Alma), dar și la sud de acesta (Biertan, Moșna, Valea Viilor, Axente Sever), trăsătura comună a tuturor fiind polarizarea exercitată de principalul centru urban al regiunii, municipiul Mediaș, și, în secundar, de celelalte două centre urbane, Copșa Mică (la vest) și Dumbrăveni (la est). Regiunea s-a caracterizat printr-o puternică dezvoltare industrială, accelerată în perioada comunistă, pe baza resurselor de gaz metan extrase din apropiere. Industria a cunoscut un declin accentuat în ultimele decenii, astfel că în prezent economia se bazează mai mult pe sectorul terțiar, parțial și pe cel primar (agricultură), pe lângă industrie și construcții, rezultând astfel un profil economic complex. Din punct de vedere demografic, emigrarea unei părți a populației germane (de sași) a rezultat în creșterea ponderii celorlalte etnii, români, maghiari și romi, dar recesiunea economică a determinat și o scădere demografică destul de accentuată în ultimele

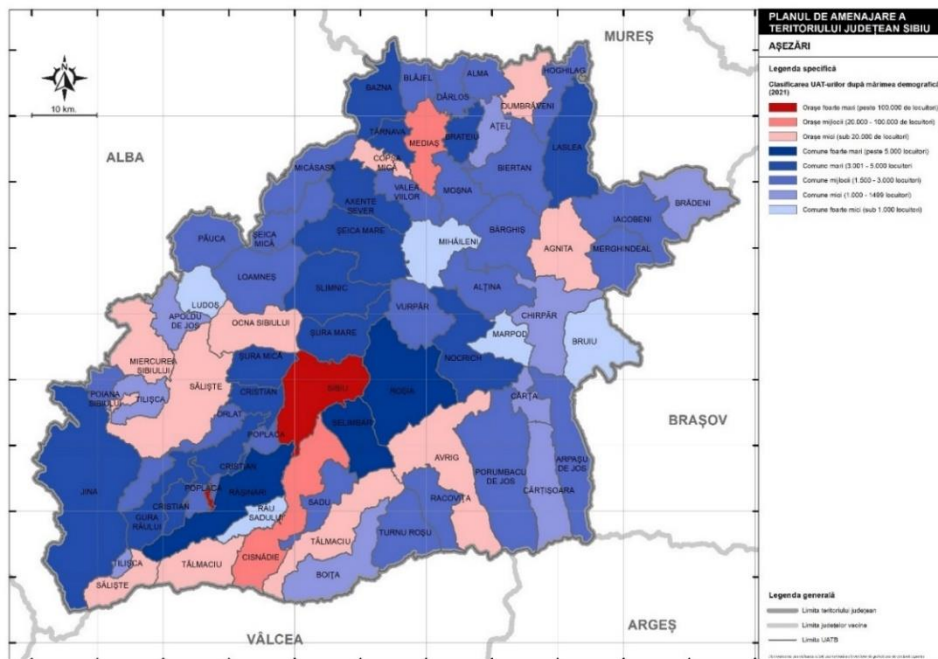
decenii. Regiunea reprezintă și un culoar de transport de mare importanță, atât feroviar (magistrala feroviară 3), cât și rutier.

2.3. Clasificarea și mărimea demografică a unităților administrativ-teritoriale și a așezărilor

Județul Sibiu cuprinde 2 municipii, 9 orașe și 53 de comune, care includ un total de 188 localități. Dintre acestea, 11 sunt localități urbane iar 177 sunt localități rurale, din care 25 sate aparținătoare sau localități componente ale orașelor și municipiilor, 53 de sate reședință de comună și 99 de sate nereședință.

Din punct de vedere al mărimii demografice a centrelor urbane, acestea se pot clasifica în: un oraș mare, de peste 100000 de locuitori (Sibiu); două orașe mijlocii, cu o populație între 20000 și 100000 de locuitori (Mediaș și Cisnădie); și 8 orașe mici, cu o populație sub 20000 de locuitori (Avrig, Agnita, Dumbrăveni, Copșa Mică, Ocna Sibiului, Săliște, Miercurea Sibiului și Tâlmaci). Dintre acestea, doar orașul Avrig are peste 10000 de locuitori, care este pragul demografic actual pentru ca o comună să devină oraș. Celelalte orașe au mai puțin de 10000 de locuitori, iar orașele Miercurea Sibiului, Ocna Sibiului și Copșa Mică au chiar sub 5000 de locuitori, având astfel o dimensiune demografică similară cu cea a unor comune mai mari. De asemenea, trebuie remarcat că orașul Cisnădie a revenit în rândul orașelor mijlocii conform datelor de la Recensământul Populației și Locuințelor din 2021, ca urmare a creșterii sale demografice accelerate din ultimii ani, în primul rând datorită migrației dinspre municipiul Sibiu.

Fig. 2. 5 CLASIFICAREA UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE DE BAZĂ DIN JUDEȚUL SIBIU DUPĂ MĂRIMEA DEMOGRAFICĂ

Sursa: RPL (2021)

Comunele au fost împărțite în următoarele categorii (Fig. 2.5): comune foarte mari (peste 5000 de locuitori), comune mari (3001 – 5000 de locuitori), comune mijlocii (1500 – 3000 de locuitori), comune mici (1000 – 1499 locuitori) și comune foarte mici (sub 1000 de locuitori).

În prezent, în categoria comunelor foarte mari mai intră doar Șelimbăr (cu peste 17000 de locuitori), Roșia și Rășinari, toate fiind situate în zona periurbană a municipiului Sibiu, ceea ce le-a influențat foarte mult dezvoltarea atât în trecutul istoric, cât și mai recent – mai ales în cazul comunei Șelimbăr, cu o dezvoltare accelerată în ultimul deceniu.

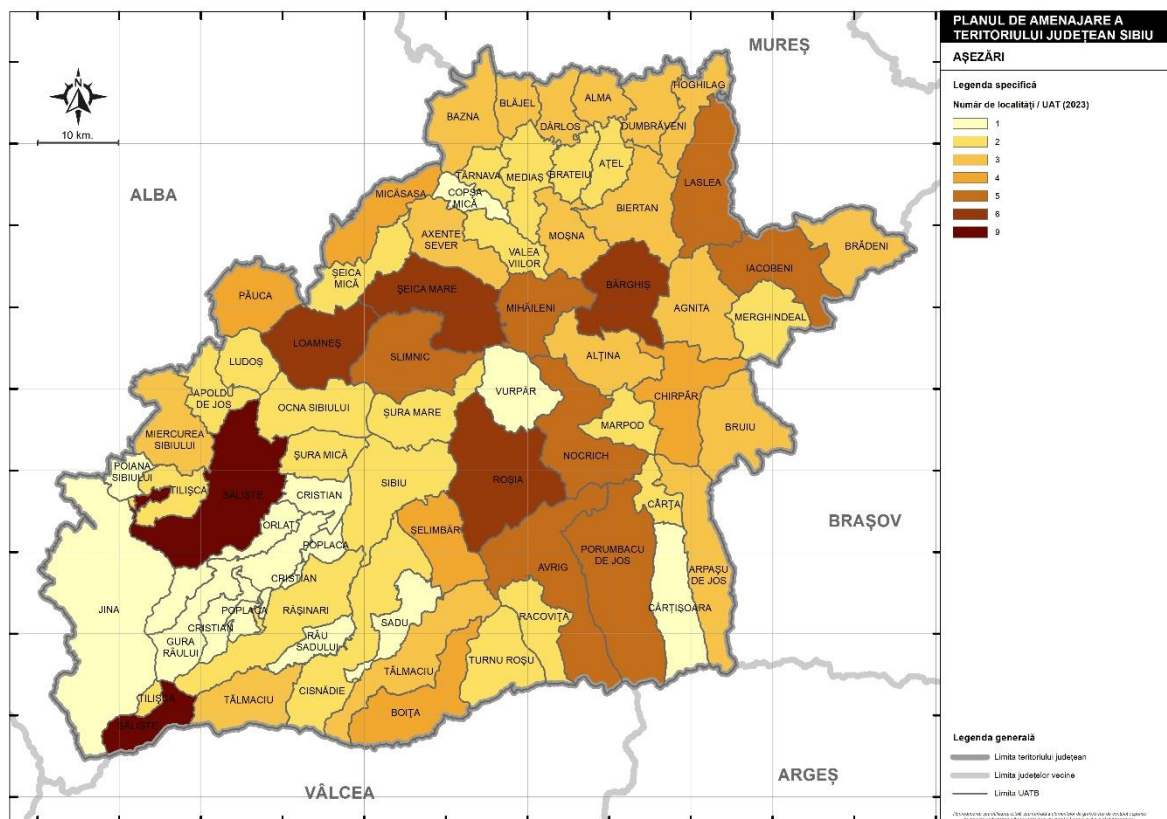
Comunele mari se localizează în general tot în zona periurbană a municipiului Sibiu (Cristian, Șura Mare, Șura Mică, Gura Râului), în zona periurbană a municipiului Mediaș (Târnavă, Brateiu, Bazna), sau de-a lungul principalelor culoare și coridoare de transport, precum Culoarul Visei (Slimnic, Șeica Mare, Axente Sever) sau Culoarul Târnavei Mari (Laslea și celelalte comune de lângă Mediaș, amintite deja).

Comunele mijlocii au o localizare mai diversă, în toate zonele județului. Aproape jumătate din comunele din județul Sibiu (24 din 53, adică 45,3%) sunt incluse în această categorie.

Comunele mici și foarte mici sunt cele care au coborât sub pragul demografic de 1500 de locuitori, care este necesar în prezent pentru ca o comună nouă să poată fi înființată. În total sunt 13 astfel de comune în județul Sibiu, respectiv 24,5% din totalul comunelor din județ. Dintre acestea, 5 sunt comune foarte mici, având sub 1000 de locuitori la recensământul din 2021: Râu Sadului (514 locuitori, cea mai mică din județ), Ludoș, Bruiu, Mihăileni și Marpod. Se observă că aceste comune mici sau foarte mici sunt localizate în general la distanță față de principalele axe și coridoare de transport, dar și față de principalele centre urbane, având astfel o conectivitate și o accesibilitate mai redusă, o infrastructură deseori deficitară, o populație îmbătrânită și în declin (cu unele excepții). Ele sunt localizate mai ales în Podișul Hârtibaciului (Bruiu, Marpod, Mihăileni, Chirpăr, Brădeni), Mărginimea Sibiului (Râu Sadului, Boița, Tilișca) și Podișul Secașelor (Ludoș, Apoldu de Jos).

În realitate, mărimea demografică a orașelor și comunelor este determinată de numărul și mărimea localităților componente sau a satelor aparținătoare, precum și de densitatea așezărilor.

Fig. 2. 6 NUMĂRUL DE LOCALITĂȚI COMPONENTE SAU SATE APARTINĂTOARE PE UNITĂȚI ADMINISTRATIV-TERITORIALE DE BAZĂ DIN JUDEȚUL SIBIU

Sursa: CJ Sibiu (2023)

Se constată că în județul Sibiu se înregistrează o medie de 2,92 localități / unitate administrativ-teritorială de bază, destul de scăzută, dacă raportăm la media națională sau alte județe din Regiunea Centru. Cu toate acestea, aproape toate unitățile urbane au cel puțin două localități componente, singura excepție fiind orașul Copșa Mică, cu o singură localitate componentă.

Majoritatea comunelor (27 din 53, adică 58,5%) au doar unul sau două sate aparținătoare. Surprinde numărul relativ ridicat de comune cu un singur sat, 10, situate aproape toate în partea sudică a județului, în special în Mărginimea Sibiului (Jina, Poiana Sibiului, Orlat, Gura Râului, Râu Sadului, Poplaca, Sadu), dar și în Depresiunea Făgărașului (Cârțișoara), Depresiunea Sibiu (Cristian) sau Podișul Hârtibaciului (Vurpăr).

Comunele cu două sate aparținătoare se regăsesc tot în partea de sud a județului, în Mărginime (Rășinari, Tilișca), în Depresiunea Făgărașului (Turnu Roșu, Racovița, Cârța), în Podișul Hârtibaciului (Marpod, Merghindeal), Podișul Secașelor (Ludoș, Apoldu de Jos) sau în Depresiunea Sibiu (Șura Mare, Șura Mică). Câteva dintre aceste comune se localizează și pe Culoarul Târnavei Mari sau în apropierea acestuia (Ațel, Brateiu, Târnavă, Valea Viilor, Șeica Mică). În categoria cu două localități componente intră și cele două

municipii, Sibiu (Sibiu și Păltiniș) și Mediaș (Mediaș și Ighișu Nou), precum și orașele Cisnădie și Ocna Sibiului.

Comunele cu 3 sate componente sunt localizate cu precădere în nordul județului, pe Culoarul Târnavei Mari și în dealurile adiacente acestuia: Bazna, Blăjel, Biertan, Dârlos, Axente Sever, Hoghilag, Alma, Moșna. La acestea se adaugă, tot în aceeași arie, și orașul Dumbrăveni, care are trei localități în componență. Alte UAT-uri cu 3 sate aparținătoare sau 3 localități componente se regăsesc în Podișul Hârtibaciului: orașul Agnita și comunele Bruuiu, Alțina, Brădeni. Tot în această categorie intră și orașele Miercurea Sibiului și Tâlmaciu.

Comunele și orașele cu 4-6 sate aparținătoare, deși obișnuite în alte părți ale țării, sunt destul de puține în județul Sibiu, respectiv doar 16 (30,2%). În această categorie intră mai ales comune din Podișul Hârtibaciului (Slimnic, Bârghiș, Șeica Mare, Mihăileni, Nocrich, Iacobeni, Chirpăr), Podișul Secașelor (Loamneș, Păuca), Depresiunea Făgărașului (orașul Avrig și comuna Porumbacu de Jos), Culoarul Târnavei Mari (Laslea, Micăsasa) și izolat în restul județului (Șelimbăr, Boița, etc).

Orașul Săliște deține numărul maxim de localități componente la nivelul județului Sibiu, și anume 9.

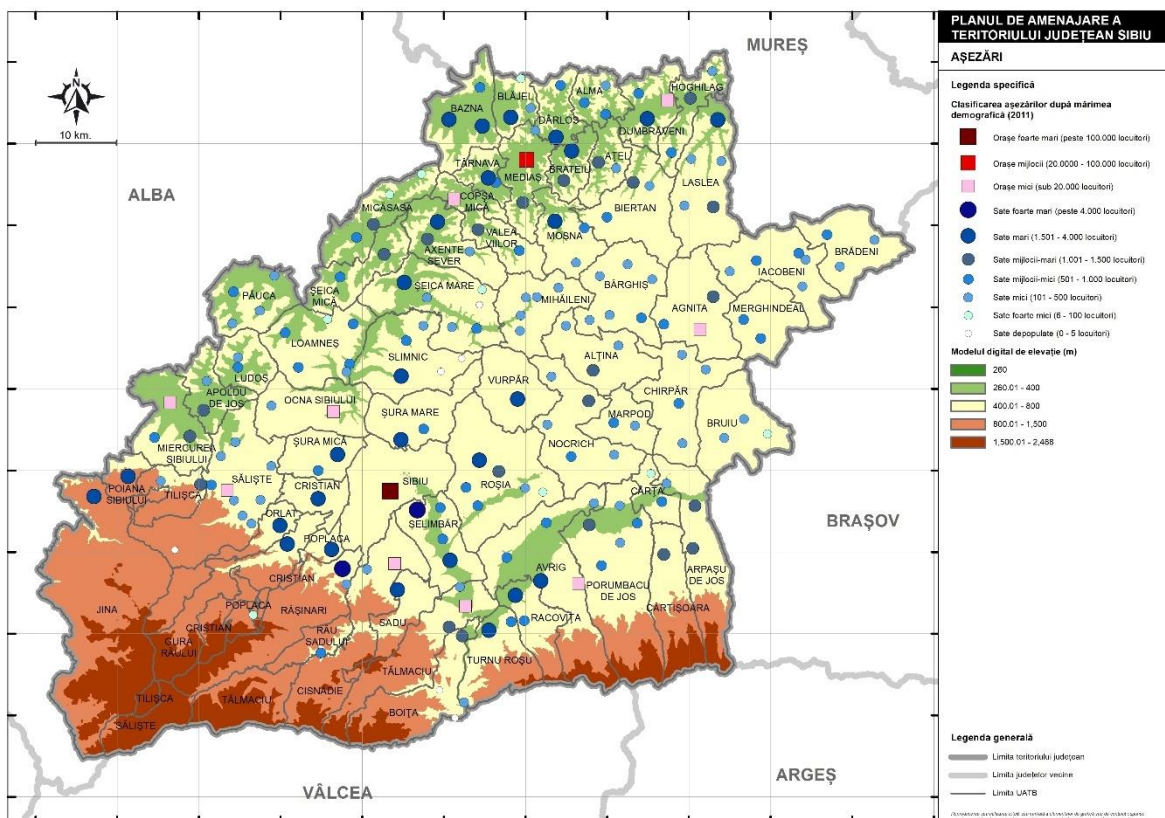
Întrucât datele demografice de la recensământul din 2021 nu sunt deocamdată disponibile la nivel de așezare, analiza mărimii demografice a așezărilor s-a făcut pe baza datelor de la recensământul din 2011.

Din perspectiva așezărilor urbane, nu există nici o diferență din punct de vedere al clasificării, acestea fiind împărțite în: un oraș mare, de peste 100000 de locuitori (Sibiu); un oraș mijlociu, cu o populație între 20000 și 100000 de locuitori (Mediaș); și 9 orașe mici, cu o populație sub 20000 de locuitori (Cisnădie, Avrig, Agnita, Dumbrăveni, Copșa Mică, Ocna Sibiului, Săliște, Miercurea Sibiului și Tâlmaciu). Diferența față de clasificarea anterioară este aceea că de data aceasta s-a luat în calcul doar localitatea urbană componentă a municipiului sau orașului, și nu unitatea administrativ-teritorială în sine. Pe de altă parte, Cisnădie a trecut în categoria inferioară, cea a orașelor mici, deoarece la recensământul din 2011 (pe baza căruia s-a făcut analiza) avea mai puțin de 20000 de locuitori.

Așezările rurale (satele) au fost clasificate din perspectiva mărimii demografice în: sate foarte mari (peste 4000 de locuitori), sate mari (1501 – 4000 de locuitori), sate mijlocii-mari (1001 – 1500 de locuitori), sate mijlocii-mici (501 – 1000 de locuitori), sate mici (101 – 500 de locuitori), sate foarte mici (6 – 100 locuitori) și sate depopulate (sub 6 locuitori).

Fig. 2. 7 CLASIFICAREA AȘEZĂRILOR DIN JUDEȚUL SIBIU DUPĂ MĂRIMEA DEMOGRAFICĂ

SURSA: RPL (2011)

În categoria satelor foarte mari se regăsesc doar două așezări, ambele situate în imediata apropiere a municipiului Sibiu, în zona sa periurbană: Șelimbăr și Rășinari.

Satele mari sunt mai numeroase (27 din 177, respectiv 15,3%), fiind în general centre de comună, localizate în Mărginimea Sibiului (Jina, Gura Râului, Orlat, Poiana Sibiului, Sadu – toate acestea constituind singure câte o comună), în Depresiunea Sibiu (Cristian, Șura Mare, Șura Mică), în Culoarul Târnavei Mari și în dealurile adiacente (Laslea, Brateiu, Dârlos, Târnavă, Moșna, Bazna, Boian, Blăjel), în partea sud-vestică și vestică a Podișului Hârtibaciului (Vurpăr, Slimnic, Șeica Mare, Nou – comuna Roșia), în Depresiunea Făgărașului (Racovița, Turnu Roșu, Mârșa).

Satele mijlocii-mari au o pondere relativ redusă (13%), fiind localizate în toate regiunile județului, cu o concentrare mai mare în Depresiunea Făgărașului (Cârțișoara, Arpașu de Jos, Arpașu de Sus, Porumbacu de Jos), Culoarul Târnavei Mari și dealurile adiacente (Micăsasa, Biertan, Agârbiciu, Ațel, Hoghilag, Mălâncrav, Ighișu Nou, Valea Viilor), partea estică a Mărginimii Sibiului (Boița, Tălmăcel), etc.

Satele mijlocii-mici au o pondere dublă (26%) față de cele mijlocii-mari și sunt foarte reprezentative pentru cea mai mare parte a județului Sibiu, având o răspândire aproape uniformă în toate regiunile județului, dar mai ales în partea sa centrală, respectiv în Podișul Hârtibaciului și Podișul Secașelor.

Cea mai numeroasă categorie o formează însă satele mici (64 din 177, respectiv 36,2%), care, de asemenea, au o repartitie relativ uniformă în toate regiunile județului. În această categorie sunt incluse majoritatea satelor care nu au statutul de centru de comună, fiind așadar sate aparținătoare, dar există și o excepție, respectiv satul Mihăileni, care este totodată și centru de comună.

Satele foarte mici (în total 9) nu sunt caracteristice județului Sibiu, reprezentând doar 5,1% din totalul așezărilor rurale din județ. Ele sunt în general așezări mai noi, transformate din foste cătune (Romanești, Poienița, Șădinca) sau stațiuni climaterice (Păltiniș), precum și unele sate aflate într-un declin demografic profund (Gherdeal, Chesler, Petiș).

Un număr de 6 sate au fost incluse în categoria satelor depopulate, complet sau aproape complet. Dintre acestea, doar satul Crinț (orașul Săliște) nu a avut nici un locuitor la recensământul din 2011, iar celelalte au avut între 1 și 4 locuitori. Este vorba de două sate foarte mici, Paltin și Lotrioara, din comuna Boița, alte două sate foarte mici, Albi și Pădureni, din comuna Slimnic, și de satul Mighindoala (comuna Șeica Mare). Toate aceste așezări provin din niște cătune, care și-au câștigat statutul de sat în anii 1950, în perioada comunistă, și între timp au cunoscut un declin demografic semnificativ.

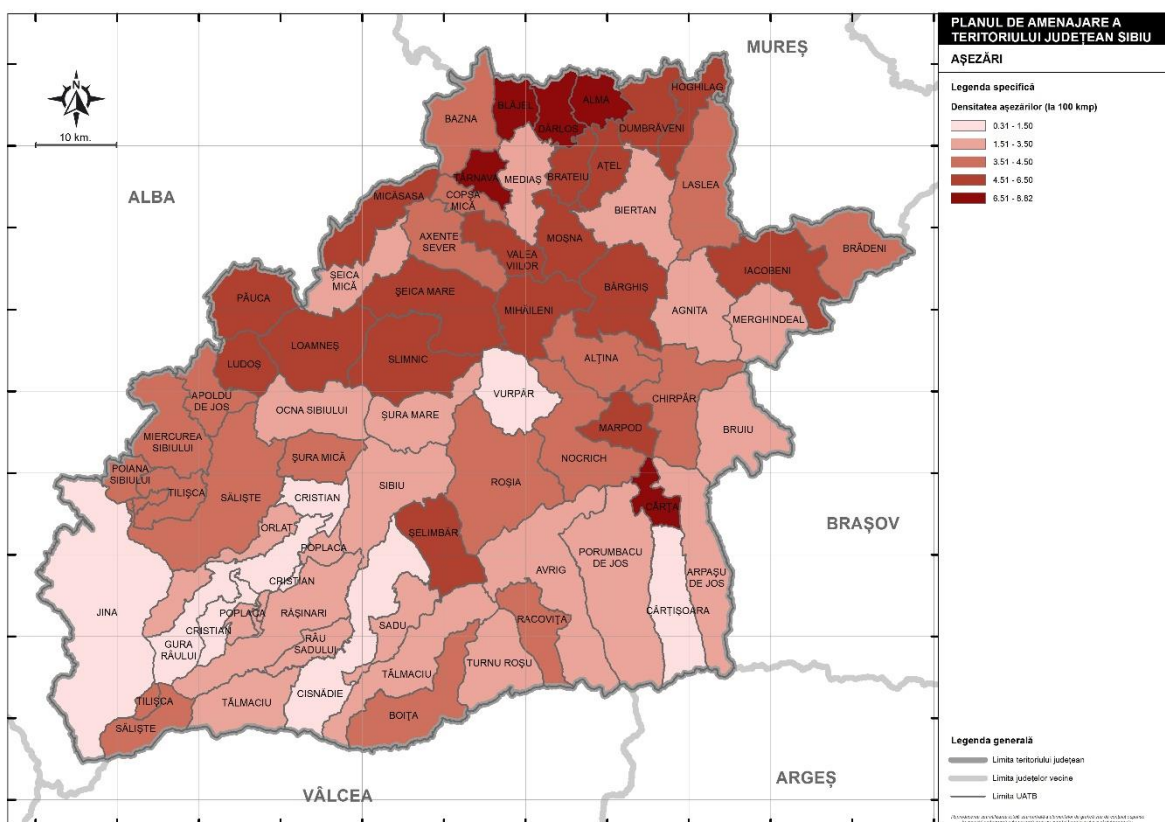
2.4. Densitatea așezărilor

Densitatea așezărilor are de asemenea un rol important în determinarea mărimii unităților administrativ-teritoriale de bază, atât ca suprafață, cât și ca număr de locuitori. Județul Sibiu se caracterizează printr-o densitate scăzută a așezărilor, de doar 3,44 așezări / 100 km², fapt care se datorează condițiilor fizico-geografice, dar și contextului social și istoric în care s-au dezvoltat așezările din județul Sibiu. Comparativ cu alte județe din România și chiar din Transilvania, localitățile din județul Sibiu se încadrează majoritar în categoria așezărilor adunate, chiar compacte, atât din rațiuni economice (economisirea terenurilor agricole), cât și din motive strategice sau militare (de apărare a comunității). Modelul satului compact, caracteristic populației germane (de sași), a fost preluat și de satele românești din vecinătate, devenind aproape standardizat, cu diverse variante, în toate regiunile județului Sibiu din prezent.

Astfel, răsfirarea și risipirea gospodăriilor, specifică altor areale colinare sau montane din România, și care a generat ulterior roiri și crearea de sate noi, nu a fost caracteristică județului Sibiu, unde majoritatea așezărilor (cu foarte puțin excepții) datează din perioada medievală.

În profil teritorial, se evidențiază totuși diferențe semnificative. Astfel, densitatea așezărilor scade în general de la nord la sud (Fig. 2.8).

Fig. 2. 8 DENSITATEA AȘEZĂRILOR DIN JUDEȚUL SIBIU (AȘEZĂRI / 100 KM²)

Sursa: INS – TEMPO ONLINE (2023)

Cele mai ridicate densități, de peste 7 așezări / 100 km², se înregistrează în Culoarul Târnavei Mari și în dealurile adiacente acestuia, mai ales la nord de acesta, în Dealurile Târnavei Mari, în comunele Alma, Dârlos, Blăjel și Târnava. Această regiune, de la nord de Târnava Mare, nu a făcut parte din zona tradițională de așezare și locuire a sașilor, și are caracteristici comune cu partea centrală a Transilvaniei, caracterizată prin densități mai mari ale așezărilor. O excepție o constituie comuna Cârța, din Depresiunea Făgărașului, care intră tot în această categorie, deoarece este singura comună din această regiune care nu are un teritoriu extins și spre Munții Făgărașului.

Densități medii, de 4-7 așezări / 100 km², sunt caracteristice celorlalte unități administrativ-teritoriale din zona Culoarului Târnavei Mari și dealurilor adiacente (orașul Dumbrăveni și comunele Hoghilag, Ațel, Brateiu, Moșna, Valea Viilor, Micăsasa), Podișului Secașelor (Păuca, Ludoș, Loamneș) și părții de nord a Podișului Hârtibaciului (Iacobeni, Bârghiș, Mihăileni, Șeica Mare, Slimnic, dar și comuna Marpod, din sudul Podișului Hârtibaciului). Tot în această categorie intră și comuna Șelimbăr (Depresiunea Sibiului).

Valori reduse, în general sub 3 așezări / 100 km², se evidențiază în special în partea sudică a județului, în zona Mărginimii Sibiului (comunele Jina, Gura Râului, Orlat, Poplaca, Rășinari, Râu Sadului, Sadu, orașul Tâlmăciu) și a Depresiunii Făgărașului (Turnu Roșu, Porumbacu de Jos, Arpașu de Jos, orașul Avrig), unde majoritatea comunelor și orașelor au un număr mic de sate aparținătoare sau localități componente, dar dețin teritorii extinse până în aria montană, cuprinzând areale vaste din Munții Cindrel, Munții Lotrului sau Munții Făgărașului.

2.5. Componenta și ierarhizarea rețelei de localități conform PATN – secțiunea a IV-a (Legea 351/2001). Dotarea cu servicii publice și echiparea tehnico-edilitară a localităților

Deși există mai multe alternative de ierarhizare a așezărilor, unele dintre ele prezentate deja (de exemplu, după dimensiunea demografică a acestora), în România există, începând cu 2001, o ierarhizare oficială a localităților, odată cu intrarea în vigoare a Legii 351/2001, respectiv Planul de Amenajare a Teritoriului Național (PATN), secțiunea a IV-a, Rețeaua de Localități.

În conformitate cu aceste lege (articolul 2, alineatul 1), „rețeaua națională de localități este compusă din localități urbane și din localități rurale, ierarhizate pe ranguri, potrivit anexelor...”. La același articol, următorul paragraf, se prevede ierarhizarea localităților pe ranguri, și anume:

- rangul 0 – capitala țării, București;
- rangul 1 – municipii de importanță națională, cu influență potențială la nivel european;
- rangul 2 – municipii de importanță interjudețeană, județeană, sau cu rol de echilibru în rețeaua de localități;
- rangul 3 – orașe;
- rangul 4 – sate reședință de comună;
- rangul 5 – sate componente ale comunelor și sate aparținând municipiilor și orașelor.

Această ierarhizare, definită prin lege, ține cont preponderent de criteriul administrativ, respectiv cinci din cele șase ranguri pot fi decelate pe baza statutului de capitală, municipiu, oraș, reședință de comună, sat nereședință. Singura excepție este făcută în cazul rangurilor 1 și 2, unde, deși nu se specifică în mod explicit în lege, pragul de 200 000 de locuitori diferențiază municipiile de rangul 1 și municipiile de rangul 2. De altfel, această diferențiere este și punctul slab al acestei ierarhizări, întrucât lasă o paletă prea largă de așezări incluse în rangul 2, practic de la municipii mari, precum Pitești, Sibiu, Arad, Târgu Mureș, până la cele mai mici, precum Beiuș, Brad, Târgu Secuiesc, Adjud, etc.

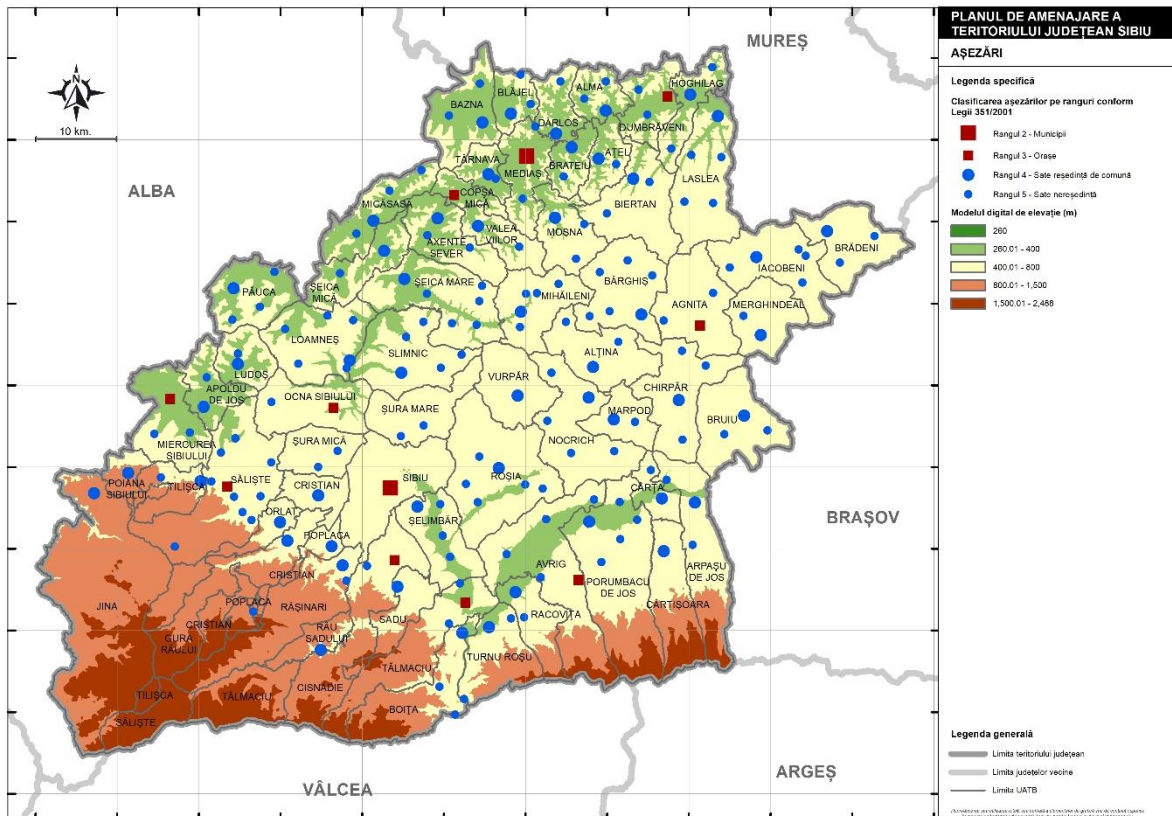
În județul Sibiu, ca urmare a impunerii acestui prag de 200 000 de locuitori pentru așezările de rangul 1, există doar așezări de rangul 2, 3, 4 și 5.

Așezările de rangul 2 din județul Mureș sunt cele două municipii: Sibiu și Mediaș.

Așezările de rangul 3 sunt cele nouă orașe: Cisnădie, Avrig, Agnita, Dumbrăveni, Copșa Mică, Ocna Sibiului, Săliște, Miercurea Sibiului și Tâlmăciu.

Așezările de rangul 4 sunt cele 53 de sate reședință de comună, iar așezările de rangul 5 sunt cele 94 de sate aparținătoare sau localități componente ale comunelor, orașelor și municipiilor.

Fig. 2. 9 CLASIFICAREA AȘEZĂRILOR DIN JUDEȚUL SIBIU PE RANGURI, CONFORM LEGII 351/2001

Sursa: Legea 351/2001

Pentru fiecare dintre aceste ranguri, legea prevede, în anexa II, o serie de elemente și nivele de dotare. În cazul localităților de rangul 2, se face o diferențiere, de data aceasta, între municipiile reședință de județ și celelalte municipii.

Astfel, municipiile reședință de județ (categorie unde se încadrează municipiul Sibiu) trebuie să aibă o populație între 50 000 și 200 000 de locuitori, o populație a zonei de influență între 200 000 și 500 000 de locuitori, o rază de servire de 60-80 km, acces direct la cel puțin două sisteme majore de căi de comunicație (cale ferată principală, drumuri naționale, aeroport), capacități de producție diversificate din sectorul secundar și al serviciilor productive, social-culturale și informative cu rază de servire prioritar județeană. Municipiul Sibiu îndeplinește toate aceste criterii.

Din punct de vedere al nivelului de dotare și echipare, municipiile reședință de județ trebuie să dețină următoarele:

- instituții de decizie politică, administrativă, juridică de importanță județeană:
  - o sedii ale administrației publice locale; sedii de servicii descentralizate în teritoriu ale ministerelor și ale altor organe centrale neguvernamentale;
  - o judecătoria, tribunale, procuratură, parchet și alte instituții juridice; sedii de partid, de sindicat, sedii ale organizațiilor neguvernamentale;
- educație, cercetare științifică:
  - o institute de învățământ superior sau filiale ale acestora, colegii, institute sau filiale ale unor institute naționale de cercetare;
- sănătate, asistență socială:
  - o spital clinic universitar sau spital general, spitale de specialitate, stație de salvare județeană, asistență de specialitate (boli cronice, persoane cu handicap, recuperări funcționale, centre psihiatrice), cămine de bătrâni, centre de recuperare, orfelinate etc.;
- cultură:
  - o case de cultură cu săli de spectacol, eventual teatre, săli de concert, de expoziție, de conferințe, săli polivalente, cluburi, muzee, biblioteci, edituri, tipografii etc.;
- comerț, servicii comerciale prestate populației și agenților economici:
  - o centre comerciale, camere de comerț, centre de afaceri, burse de valori și de mărfuri, magazine specializate pentru vânzări cu ridicata și cu amănuntul, magazine de prezentare, servicii diversificate de înaltă calitate; posibilități de organizare a unor târguri importante;
- turism:
  - o hoteluri de 3 stele cu cel puțin 200 de locuri;
- mass-media:
  - o mass-media județeană (posturi de radio și de televiziune), publicații cotidiene sau periodice;
- finanțe, bănci, asigurări:
  - o sucursale sau filiale ale unităților financiar-bancare și de asigurări;
- sport, agrement:
  - o zone de recreare și agrement, grădini zoologice, săli de competiții sportive de nivel național/regional, județean, stadioane și alte dotări diversificate pentru petrecerea timpului liber și sport (săli polivalente, terenuri de sport, piscine, eventual patinoare artificiale etc.);
- protecția mediului:

- agenții de protecție a mediului și servicii dotate cu echipamente specifice pentru menținerea unui mediu de calitate și a igienei urbane;
- alimentare cu apă și canalizare:
  - rețele de alimentare cu apă, sistem colector de canalizare, stație de epurare;
- culte:
  - lăcașuri de cult, episcopii, sedii eparhiale, vicariate, subcentre ale cultelor autorizate;
- transport/comunicații:
  - gări, autogări, transport în comun, centrale telefonice automate, fax, poștă etc;
- ordine, securitate:
  - instituții specifice cerințelor la nivel județean.

Din toate punctele de vedere, municipiul Sibiu deține un nivel de dotare și echipare la un nivel cel puțin egal cu cerințele formulate de lege și prezentate mai sus.

În ceea ce privește celelalte municipii de rangul 2, și anume cele care nu sunt reședință de județ, acestea trebuie să aibă o populație între 25 000 și 70 000 de locuitori, o populație a zonei de influență între 30 000 și 100 000 de locuitori, o rază de servire de circa 20 km, acces direct la calea ferată, drum național, drum județean și accese facile ale localităților din zona de influență. Și în acest caz, municipiul Mediaș îndeplinește aceste criterii. Din punct de vedere economic, aceste orașe trebuie să aibă capacități de producție diversificate din sectorul secundar și terțiar, eventual și din agricultură, și într-adevăr municipiul Mediaș deține o economie diversificată.

În ceea ce privește nivelul de dotare și echipare cu servicii publice, municipiul Mediaș trebuie să dețină:

- administrație publică, autorități judecătorești, partide politice, sindicat:
  - sedii ale administrației publice locale; judecătorie, parchet, sedii de partid, de sindicat și alte asociații;
- educație, cercetare științifică:
  - gimnazii, licee generale și de specialitate, colegii, școli de maiștri;
  - filiale ale unor institute de cercetare;
- sănătate, asistență socială:
  - spital general, stație de salvare, dispensar, leagăn de copii, creșe, cămine de bătrâni;
- cultură:
  - case de cultură, cinematograful, biblioteci publice, muzee, săli de expoziție, club etc.
- comerț, servicii comerciale:
  - unități comerciale diversificate: magazine universale și specializate, supermagazine, piață agroalimentară;

- unități pentru prestări de servicii diversificate și/sau flexibile;
- turism:
  - hotel de 3 stele cu minimum 50 de locuri;
- finanțe, bănci, asigurări:
  - sucursale sau filiale ale unităților financiar-bancare și de asigurări;
- sport, agrement:
  - stadioane, terenuri și săli de sport (competiții de nivel județean sau local), alte spații destinate sportului, grădini publice și alte spații verzi amenajate pentru petrecerea timpului liber;
- protecția mediului:
  - servicii dotate cu echipamente specifice pentru protecția mediului, monitorizarea emisiilor poluante și igiena urbană;
- alimentare cu apă și canalizare:
  - rețele de alimentare cu apă, sistem colector de canalizare, stație de epurare;
- culte:
  - protopopiate, parohii;
- transport/comunicații:
  - gară, autogară, poștă, centrală telefonică;
- ordine, securitate:
  - poliție, obiective specifice.

Între dotările menționate mai sus, singurele care în prezent nu mai există sunt cinematografele, care au dispărut din majoritatea așezărilor urbane mijlocii și mici. În rest, municipiul Mediaș corespunde în totalitate criteriilor menționate de lege pentru a fi inclus în această categorie de centre urbane.

Orașele de rangul 3 trebuie să aibă o populație între 5 000 și 30 000 de locuitori, o populație a zonei de influență între 5 000 și 40 000 de locuitori, o rază de servire de circa 10-20 km, acces direct la drum național sau județean, la centrul de rang superior, și legături facile cu așezările din zona de influență. Din punct de vedere economic, aceste orașe trebuie să dețină capacități de producție din domeniul secundar (industrie prelucrătoare și construcții), terțiar (servicii sociale și comerciale) și primar (industrie extractivă, agricultură, piscicultură, silvicultură).

Toate cele nouă așezări urbane de rangul 3 din județul Sibiu (Cisnădie, Avrig, Agnita, Dumbrăveni, Coșca Mică, Ocna Sibiului, Săliște, Miercurea Sibiului și Tălmăciu) îndeplinesc majoritatea acestor criterii. Orașele Coșca Mică, Miercurea Sibiului și Ocna Sibiului au însă o populație sub 5000 de locuitori.

Lucrurile nu mai sunt însă atât de simple când se ia în considerare nivelul de dotare și echipare conform legii:

- administrație publică, autorități judecătorești și asociații:
  - primărie, judecătorie, parchet, tribunal, notariat, sedii pentru diferite asociații;
- educație:
  - învățământ preșcolar, primar, gimnazial, liceal;
- sănătate, asistență socială:
  - spital general sau secție-spital, maternitate, dispensar policlinic, stație de salvare, creșă, farmacie, cămin de bătrâni;
- cultură:
  - casă de cultură, cinematograful, bibliotecă publică, muzee, sală de expoziții, club etc.
- comerț, prestări de servicii:
  - magazine universale și magazine specializate, piață agroalimentară;
- turism:
  - hotel de două stele cu minimum 50 de locuri;
- finanțe-bănci, asigurări:
  - sucursale sau filiale de bănci, instituții de credit și societăți de asigurare, C.E.C.;
- sport, agrement:
  - terenuri, eventual stadion mic, săli de sport, eventual pentru competiții locale, grădini publice și alte spații verzi amenajate;
- protecția mediului:
  - serviciu de protecție a mediului;
- alimentare cu apă și canalizare:
  - rețele de alimentare cu apă, sistem colector de canalizare, stație de epurare;
- culte:
  - lăcaș de cult;
- transport-comunicații:
  - autogară, eventual gară, poștă, centrală telefonică;
- ordine, securitate:
  - sedii de poliție și de jandarmerie.

În afară de cinematografe, care au dispărut încă de la rangul anterior, dintre dotările care lipsesc anumitor orașe de rangul 3 din județul Sibiu se numără: tribunalul (de fapt, acesta este specific doar reședințelor de județ, și în consecință această cerință este o eroare a legii), judecătoria și parchetul (care există doar la Agnita, Avrig și Săliște), notariatul (nu există la Copșa Mică, Ocna Sibiului și Dumbrăveni), spitalul (există doar la Cisnădie și Agnita, în vreme ce la Săliște există o unitate medico-socială), liceul (nu mai există la Ocna Sibiului), hotelul (nu apare deloc sau este subdimensionat față de numărul de 50 de locuri de cazare

cerut de lege, cu excepția orașelor Ocna Sibiului și Miercurea Sibiului, care au și statutul de stațiuni turistice, și a orașului Dumbrăveni), creșa (nu există practic în niciun oraș), muzeul (nu există la Copșa Mică, Dumbrăveni, Tălmăciu, Ocna Sibiului, Miercurea Sibiului), sala de expoziții, etc.

Este evident că, pe de o parte, legiuitorul a înăsprit oarecum condițiile de dotare și echipare tehnico-edilitară în cazul orașelor, și pe de altă parte, că orașele de rangul 3 din județul Sibiu nu au atins deocamdată nivelul necesar de dezvoltare tehnico-edilitară pentru a îndeplini toate aceste criterii. Nu este mai puțin adevărat că orașele care îndeplinesc cel mai puțin indicatorii amintiți sunt tocmai cele patru așezări urbane care și-au câștigat statutul urban în 1989 sau în 2003-2004: Săliște, Miercurea Sibiului, Tălmăciu și Avrig. La momentul declarării lor ca orașe, în special în cazul orașelor Săliște și Miercurea Sibiului, declarate pe baza acestei legi, ele trebuiau să respecte un număr de indicatori, prevăzuți tot în această lege, iar dacă Parlamentul României și comisiile abilitate au considerat că neîndeplinirea unor criterii nu reprezintă un inconvenient, se poate afirma că ele au primit statutul urban în speranța că, în timp, vor reuși să se dezvolte și să atingă standardele necesare.

În anexa IV a legii sunt prezentate și dotările minime obligatorii pentru localitățile de rangul 4, respectiv satele reședință de comună, în vederea deservirii tuturor satelor din comuna respectivă. Acestea sunt:

- sediu de primărie;
- grădiniță, școală primară și gimnazială;
- dispensar medical, farmacie sau punct farmaceutic;
- poștă, servicii telefonice;
- sediu de poliție și de jandarmerie;
- cămin cultural cu bibliotecă;
- magazin general, spații pentru servicii;
- teren de sport amenajat;
- parohie;
- cimitir;
- stație/haltă C.F. sau stație de transport auto;
- dispensar veterinar;
- sediu al serviciului de pompieri;
- puncte locale pentru depozitarea controlată a deșeurilor;
- alimentare cu apă prin cișmele stradale.

Majoritatea celor 53 de reședințe de comună din județul Sibiu dețin dotările, instituțiile și serviciile enumerate mai sus. Există însă și excepții. Loamneș este singura comună care nu deține grădiniță, în vreme ce comunele Ludoș, Alma și Brădeni nu dețin cabinete medicale. Farmaciile și punctele farmaceutice lipsesc în majoritatea comunelor din Podișul Secașelor (Loamneș, Păuca, Ludoș), Podișul Hârtibaciului

(Mihăileni, Bruuiu, Merghindeal, Brădeni, Iacobeni, Alțina, Marpod, Bârghiș), unele comune din Culoarul și Dealurile Târnavei Mari (Alma, Ațel, Dârlos, Hoghilag) și izolat în Mărginimea Sibiului (Poplaca, Râu Sadului, Boița). Câteva comune, chiar dintre cele mari (Șelimbăr, Gura Râului, Târnavă, Iacobeni) nu dețin bibliotecă. Situația terenurilor de sport este una dintre cele mai diverse, dar nu toate comunele mai dispun de un teren de sport amenajat. În ceea ce privește managementul deșeurilor, situația s-a modificat foarte mult în ultimele decenii, iar în prezent colectarea, transportul, tratarea, reciclarea și depozitarea deșeurilor se face centralizat, la nivel județean, iar punctele locale pentru depozitarea controlată a deșeurilor nu mai sunt necesare. De asemenea, alimentarea cu apă prin cișmele stradale, deși binevenită acolo unde există, nu mai are importanța pe care o avea în trecut, având în vedere extinderea progresivă a rețelelor de alimentare cu apă potabilă, care deservește un număr tot mai ridicat de gospodării.

Rangul 5 aparține acelor sate care nu dețin funcția de reședință de comună, fiind așadar sate aparținătoare ale unei comune, oraș sau municipiu, sau localitate componentă a acestora din urmă. În aceeași anexă IV, Legea 351/2001 consideră că „existența unor dotări publice sau comerciale și dimensiunea acestora sunt determinate de numărul de locuitori și de specificul așezării”. Pentru satele care depășesc 200 de locuitori, dotările minime necesare au fost considerate ca fiind următoarele:

- școală primară;
- punct sanitar;
- magazin pentru comerț alimentar și nealimentar.

Legea mai precizează că aceste dotări sunt obligatorii și pentru satele cu o populație sub 200 de locuitori, dacă aceste sate sunt izolate, respectiv situate la distanță mai mare de 3-5 km de satul cel mai apropiat care deține asemenea dotări.

În județul Sibiu, în cazul satelor care nu sunt reședință de comună, principala problemă o reprezintă punctul sanitar, în unele cazuri inexistent, și de altfel destul de ambiguu denumit. În principiu, medicul de familie din centrul de comună ar trebui să dețină (și de obicei chiar deține) câte un sediu (fostul dispensar sau punct sanitar) în fiecare din satele aparținătoare. Aceasta nu înseamnă că medicul este acolo în fiecare zi, ci mai degrabă o dată sau de două ori pe săptămână, după cum își poate realiza programul. Astfel, putem considera că existența punctului sanitar este insuficientă, dacă nu este dublată de prezența unui cadru medical.

În cele din urmă, deși legiuitorul nu menționează, există la nivelul satelor, în mod obișnuit, și alte instituții: biserică (parohie sau filie), cimitir, bar sau bufet, magazine cu diverse bunuri, uneori chiar teren de sport, stație de transport auto sau stație/haltă C.F., agenție poștală.

Tot în anexa IV, dedicată așezărilor rurale, legea indică care sunt acele comune unde s-au produs scăderi accentuate de populație în perioada 1966-1998, și care necesită acțiuni de sprijin și revitalizare. Comunele

cu scăderi accentuate de populație sunt împărțite în două categorii: cu scăderi de populație între 30% și 50%, și cu scăderi de peste 50% în perioada vizată.

La nivelul județului Sibiu, sunt enumerate următoarele comune care necesită acțiuni de sprijin și revitalizare:

- Județul Sibiu
  - Comune cu scăderi de populație de 30,0-50,0%
    1. Apoldu de Jos
    2. Brădeni
    3. Chirpăr
    4. Iacobeni
    5. Laslea
    6. Loamneș
    7. Merghindeal
    8. Micăsasa
    9. Miercurea Sibiului
    10. Nocrich
    11. Porumbacu de Jos
    12. Șeica Mare
    13. Șeica Mică
    14. Slimnic
    15. Valea Viilor
  - Comune cu scăderi de populație de peste 50,0%
    1. Alțâna
    2. Bârghiș
    3. Bruiu
    4. Cârțișoara
    5. Ludoș
    6. Marpod
    7. Mihăileni
    8. Păuca

Se constată că majoritatea acestor comune sunt localizate în Podișul Hârtibaciului (Alțâna, Bârghiș, Bruiu, Marpod, Mihăileni, Brădeni, Chirpăr, Iacobeni, Slimnic, Șeica Mare, Nocrich) sau Podișul Secașelor (Ludoș, Păuca, Apoldu de Jos, Miercurea Sibiului). Este paradoxală includerea pe această listă și a comunei

Miercurea Sibiului, care, în ciuda declinului demografic accentuat, a fost promovată la statutul de oraș în anul 2004.

2.6. Tipologia localităților rurale. Clasificarea localităților rurale după structura vetrei, după formă și textură

Structura vetrei reprezintă expresia cantitativă care indică gradul de concentrare al gospodăriilor în vatră (V. Surd, 2002). Totuși, nu există criterii definitorii stricte pentru delimitarea diverselor tipuri structurale (*ibidem*). În general, la nivel național sunt recunoscute trei mari tipuri de sate, în funcție de repartitia gospodăriilor în vatră: satul adunat, satul răsfirat și satul risipit. Fiecare dintre acestea cunoaște și anumite subcategorii.

În județul Sibiu, majoritatea așezărilor rurale au o structură adunată, de multe ori chiar compactă (variantă a satului adunat). Satul compact este de altfel caracteristic pentru acest județ, fiind caracteristic populației germane (de sași). Modelul satului compact prezenta anumite avantaje economice (de economisire a terenurilor agricole), sociale și chiar strategice (de apărare), a fost preluat și de satele românești din vecinătate, devenind aproape standardizat în toate regiunile județului Sibiu, inclusiv în ariile montane.

Totuși, în anumite cazuri, se constată că gospodăriile sunt foarte apropiate sau lipite unele de altele doar în partea centrală a satelor, în vreme ce spre periferie apare o anumită distanțare între gospodării, sau chiar o răsfire a acestora, precum în alte areale colinare sau montane. În cazul așezărilor din Mărginimea Sibiului, varianta compactă se păstrează doar în zona centrală a localității, în vreme ce spre marginea satului apar și gospodării răsfirate. Mai mult, uneori la distanțe mari de vatra satului, apar și gospodării risipite pe culmi sau pe văi (de exemplu la Jina).

Satele cu o structură răsfirată se localizează în special în partea nordică a județului, cu precădere pe Culoarul Târnavei Mari, și la nord de acesta, în Dealurile Târnavei Mari, fiind în general sate mici, de exemplu Chesler, Valea Lungă, Prod, Romanești. În cazul acestora, se observă faptul că în intravilan, între gospodării, se interpun terenuri agricole, livezi, grădini. Astfel, gospodăriile nu mai formează un front comun la strada principală, deși uneori sunt concentrate în mici grupuri de gospodării, distanțate totuși unele față de altele. În cazul satelor mai mari, precum Micăsasa, rețeaua stradală, dar și calea ferată, separă porțiuni semnificative de intravilan unele de altele; casele sunt grupate, adunate, în anumite areale, pe anumite străzi, dar între diferitele porțiuni de intravilan se interpun terenuri agricole sau grădini extinse. Sate de acest fel se regăsesc și în Podișul Hârtibaciului (Gherdeal, Săsăuș, Vecerd, Răvășel, Moardăș).

O variantă a satului răsfirat este satul liniar. În județul Sibiu există numeroase sate localizate de-a lungul unor văi, care sunt predominant liniare, mai ales în aria montană, unde există puține posibilități de extindere a vetrei pe terase sau versanți (Râu Sadului, Sadu, Lazareț, Gura Râului), dar și în aria de podiș

(Loamneș, Poienița, Șteneș, Florești). În special în aria de podiș, se întâlnesc cazuri de dublă liniaritate, respectiv sate cu două drumuri principale, paralele, de obicei de o parte și de cealaltă a cursului de apă de-a lungul căruia s-a dezvoltat satul (Stejărișu, Șmig, Curciu, Bogatu Român, Colonia Târnavă, Roandola).

Satele cu gospodării risipite sunt foarte puține în județul Sibiu. Ele provin, în majoritatea cazurilor, din foste cătune, care au primit la un moment dat statutul de "sat", iar în prezent sunt în mare măsură depopulate. Este vorba de satul Crinț (orașul Săliște) din Mărginimea Sibiului, care nu avea nici un locuitor la recensământul din 2011, satele Paltin și Lotrioara, din comuna Boița, satele Albi și Pădureni, din comuna Slimnic, și de satul Mighindoala (comuna Șeica Mare). Toate au însă doar câteva case, care sunt într-adevăr risipite, pe un sistem asemănător crângurilor în cazul celor din aria montană (Crinț, Paltin, Lotrioara) și hodăilor în cazul celor din aria de podiș (Albi, Pădureni, Mighindoala). Pe de altă parte, se constată prezența unor cătune cu gospodării risipite în special în partea vestică a Munților Cindrel, dar aceste cătune nu au un statut oficial de sat, ele aparținând de satul (și comuna) Jina, precum și de alte sate sau comune din arealul Mărginimii Sibiului.

Satele au o formă de obicei neregulată. În cazul așezărilor localizate pe văi, în special în aria montană, se observă o formă alungită (Râu Sadului, Gura Râului, Lazaret, Sadu), rezultând sate predominant liniare. De altfel, multe sate cu o structură adunată sau compactă au avut inițial o dezvoltare liniară, dar au suferit ulterior modificări ale formei, prin extinderea intravilanului pe unii afluenți (văi secundare), sau pe terase și versanți, rezultând forme complexe. Astfel, forma inițial liniară a fost modificată, prin apariția a numeroase corpuri de vatră conexe, care au conferit o formă mai degrabă tentaculară în cazul multor așezări rurale din județul Sibiu.

Forme apropiate de cele geometrice se întâlnesc în cazul unor sate mai noi, care s-au dezvoltat pe baza unui plan, cum ar fi cazul așezării Colonia Târnavă (comuna Târnavă), care are o formă dreptunghiulară aproape perfectă.

Textura (modalitatea de dispunere a rețelei stradale) nu are, în mod obișnuit, regularitate geometrică. Acest fapt este explicabil, în primul rând, prin vechimea mare a majorității așezărilor, care moștenesc rețeaua stradală din perioada medievală (când nu exista o planificare riguroasă a texturii satelor), și, în al doilea rând, prin relieful colinar sau montan predominant, și care nu a permis geometrizarea rețelei stradale.

Totuși, în cazuri speciale, se poate vorbi de o textură geometrizată, mai precis liniară, precum în cazul satelor amintite (Râu Sadului, Gura Râului, Lazaret, Sadu, Loamneș, Poienița, Șteneș, Florești). În cazul satului Colonia Târnavă, textura este de asemenea geometrizată, existând două străzi paralele mai lungi, și o mulțime de străzi perpendiculare pe acestea, mult mai scurte. Această textură este de altfel apropiată de cea din satele unde predomină dubla liniaritate, îndeosebi în aria de podiș (Stejărișu, Șmig, Curciu, Bogatu Român, Roandola), unde cele două drumuri principale, deși uneori au trasee nu tocmai rectilinii, ci mai

degrabă impuse de direcția văii, sunt conectate între ele prin drumuri (uneori și poduri sau punți) de mici dimensiuni.

Predomină însă localitățile cu o textură neregulată, complexă, întortocheată, tendințele de geometrizare fiind specifice așezărilor situate pe principalele văi, și care au o formă relativ regulată, determinată de profilul transversal al văii.

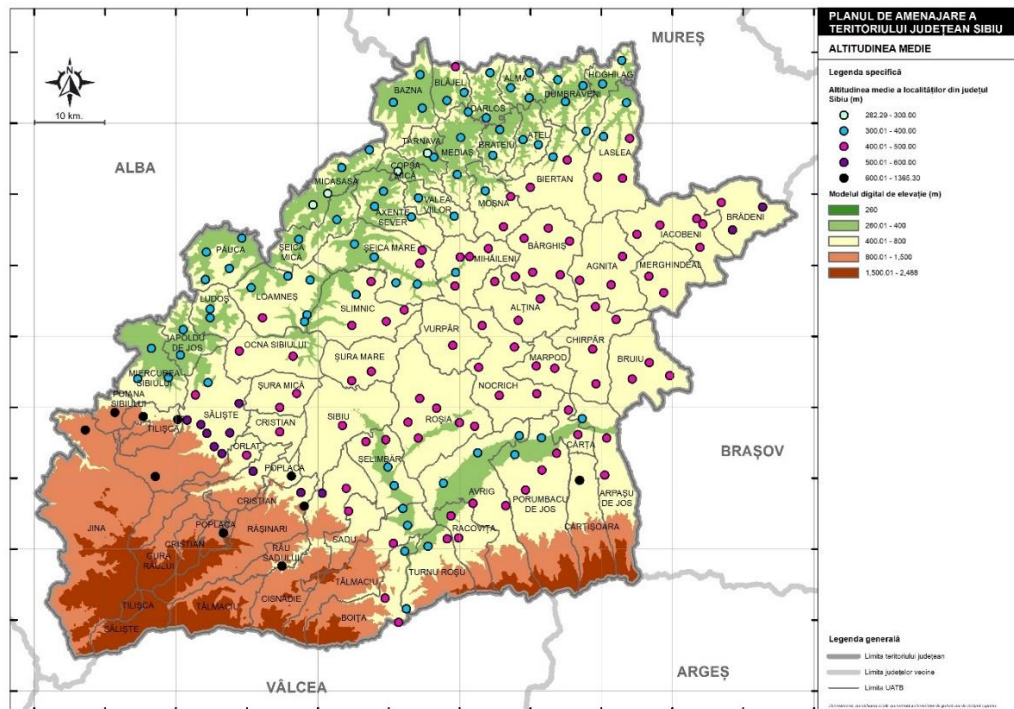
2.7. Distribuția teritorială a localităților în funcție de marile trepte de relief

Localitățile din județul Sibiu se extind pe mai multe trepte de relief, diferența de nivel dintre altitudinea medie a localității situate la cea mai mică altitudine (Micăsasa, 282 m) și cea a localității situate la cea mai mare altitudine (Păltiniș, 1365 m) fiind de peste 1000 de metri (Fig. 2.10).

Din perspectiva marilor trepte de relief, se poate constata că, în județul Sibiu, sunt prezente doar două trepte majore de relief: podișurile (sau treapta colinară) și munții (sau treapta montană). Arealele de podiș sunt predominante, iar majoritatea așezărilor sunt localizate pe această treaptă, cu deosebire în depresiuni, de-a lungul principalelor culoare de vale sau pe văi secundare.

Așezările localizate la cea mai joasă altitudine (sub 300 m) sunt cele din partea vestică a Culoarului Târnavei Mari, al căror intravilan se dezvoltă cu precădere în lunca și pe terasele inferioare ale văii: Micăsasa, Țapu, Copșa Mică și Târnavă.

Fig. 2. 10 ALTITUDINEA MEDIE A AȘEZĂRILOR DIN JUDEȚUL SIBIU

Sursa: autorii, în baza programului Arc GIS

Foarte multe așezări (73 din 188, respectiv 38,8%) sunt situate între 300 și 400 de metri altitudine. În această categorie intră majoritatea așezărilor de pe Culoarul Târnavei Mari și din dealurile adiacente acestuia, deci în partea de nord a județului (inclusiv municipiul Mediaș și orașul Dumbrăveni), precum și cele din Podișul Secașelor, din partea de vest a județului, ajungând până pe cursul mijlociu și inferior al Visei (Șeica Mare, Axente Sever). Aici sunt incluse și câteva localități de pe valea Oltului (Lazaret, Turnu Roșu, Boița, Bradu, Porumbacu de Jos, Noul Român) și de pe cursul inferior al Cibinului (Mohu, Veștem, Tălmaciu).

Aproape jumătate din localitățile din județul Sibiu (89 din 188, adică 47,3%) au o altitudine medie între 400 și 500 m. În această categorie intră aproape toate localitățile din Podișul Hârtibaciului, respectiv din partea centrală și estică a județului, inclusiv cele de pe valea Hârtibaciului (de exemplu, orașul Agnita) și din Depresiunea Făgăraș (de exemplu, orașul Avrig), cu excepția celor care sunt situate chiar foarte aproape de cursul văii Oltului și care au fost menționate în categoria precedentă. Tot din această categorie fac parte și așezările din Depresiunea Sibiu și din apropierea acesteia, inclusiv municipiul Sibiu și orașele Cisnădie și Ocna Sibiului.

Un număr redus de localități (12 din 188, adică 6,4%) sunt situate la altitudini între 500 și 600 m. În această categorie intră două sate din bazinul superior al văii Hârtibaciului (Retiș și Țeline), mai multe localități din Depresiunea Săliște (inclusiv orașul Săliște) și de la contactul depresiunilor Sibiu și Săliște cu aria montană (Gura Râului, Rășinari, Cisnădioara).

Tot la contactul dintre aria depresionară și cea montană sunt situate în majoritate și cele câteva sate care sunt încadrate în următoarea categorie, între 600 și 700 m altitudine, cu precizarea că, în cazul acestora, apropierea față de munte este și mai evidentă, unele putând fi considerate ca localități aparținând treptei montane: Râu Sadului, Prislop, Tilișca și Poplaca, toate cu legături strânse cu Munții Cindrel, respectiv Cârțișoara, înspre Munții Făgărașului.

Două așezări din Mărginimea Sibiului, Rod și Poiana Sibiului, sunt situate între 780 și 900 m altitudine, în vreme ce localitățile Jina și Crinț au o altitudine medie între 1000 și 1300 m. Toate acestea sunt așezări care aparțin deja treptei montane, în totalitate, fiind de altfel situate mai degrabă pe culmi, decât pe văi. Altitudinea maximă a unei așezări din județ se înregistrează în cazul stațiunii climaterice Păltiniș (1365 m altitudine medie), care aparține administrativ de municipiul Sibiu, fiind de asemenea localizată în Munții Cindrel.

2.8. Caracteristici ale municipiilor și orașelor din județul Sibiu. Evoluția intravilanelor acestora

În județul Sibiu există două municipii (Sibiu și Mediaș) și nouă orașe (Agnita, Avrig, Cisnădie, Copșa Mică, Dumbrăveni, Miercurea Sibiului, Ocna Sibiului, Săliște și Tălmaciu).

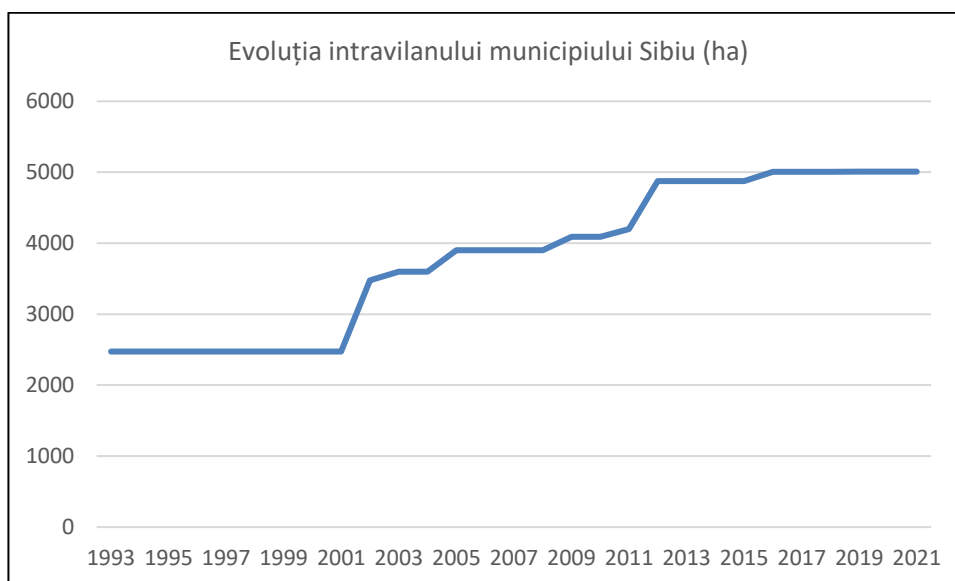
Municipiul Sibiu, reședința județului, este de departe cel mai important centru economic, cultural și turistic al județului. Vestigiile materiale descoperite pe teritoriul municipiului dovedesc prezența umană încă din neolitic. Descoperirile arheologice i-au determinat pe unii istorici să localizeze antica așezare romană Cedonia la Sibiu. În Evul Mediu, prima atestare documentară a Sibiului datează din 1191. În această perioadă, orașul este atestat mai ales cu numele de Cibinium. După distrugerea cauzată de tătari în 1241, orașul se dezvoltă neîncetat, la adăpostul fortificațiilor, în condițiile în care incintele, turnurile și bastioanele cetății și-au sporit numărul în secolele următoare. Sibiul a fost centrul Universității Săsești, și deci centrul administrativ, economic și cultural al sașilor din Transilvania, până la desființarea Universității în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Populația Sibiului a fost predominant germană (de sași) până în secolul XX, când numărul sașilor a scăzut dramatic, ajungând la un procent aproape nesemnificativ în prezent. Cu toate acestea, încă din Evul Mediu, Sibiul a avut un aport important de populație românească din localitățile rurale din Mărginimea Sibiului, românii devenind majoritari în secolul XX. Sibiul a fost mult timp și centrul culturii românești și ortodoxe din Transilvania, prin înființarea Asociației Transilvane (ASTRA) pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român în 1861, precum și a Mitropoliei Ortodoxe a Ardealului, de către Andrei Șaguna, în 1864. Ambele etnii (germană și română) au avut contribuții importante (și comune) la dezvoltarea economică și culturală a Sibiului în epoca pre-modernă și modernă. În perioada comunistă, Sibiul a cunoscut o dezvoltare accentuată în special a industriei, și cu precădere a industriei textile, care avea tradiție încă din secolele precedente, când fusese dezvoltată în sistem manufacturier, și apoi de fabrică, pe baza lânii provenite din Mărginimea Sibiului. Producția de stofe a permis dezvoltarea industriei tricotajelor și confecțiilor, alături de care au apărut și alte ramuri ale industriei ușoare (pielărie, încălțăminte). Industria alimentară a fost de asemenea foarte bine dezvoltată. O altă ramură care a beneficiat de investiții în perioada comunistă, dar și ulterior, este industria construcțiilor de mașini (diferite componente pentru automobile, utilaje, aparate de măsură și control, mașini-unelte, accesorii). În paralel s-au dezvoltat căile de transport și comunicație, Sibiul fiind localizat pe magistrala feroviară 2 (sau 200), pe drumul național DN 1 (E 68 / E 81), în vreme ce aeroportul a fost deschis în 1943, iar în prezent este aeroport internațional, beneficiind de curse regulate spre numeroase țări europene. După 1990 s-a dezvoltat foarte mult sectorul terțiar (serviciile), care a depășit în scurt timp, ca importanță, sectorul secundar (industria și construcțiile). Vechi centru de învățământ superior, municipiul Sibiu a avut o universitate proprie încă din 1990, redenumită Universitatea "Lucian Blaga" din 1995. Sibiul a fost dintotdeauna un oraș foarte atractiv pentru turiști, datorită conservării centrului istoric de sorginte medievală, cu numeroase monumente istorice de mare importanță (Cetatea Sibiului, cu ziduri, turnuri și bastioane, bisericile și catedralele evanghelice, romano-catolice și ortodoxe, numeroase clădiri civile – Turnul Sfatului, Palatul Brukenthal, Podul Minciunilor, Pasajul Scărilor, Palatul Pirmăriei, casa Haller, etc), muzee (Muzeul Brukenthal, cu mai multe secții, Muzeul Civilizației Populare Tradiționale "ASTRA" din

Dumbrava Sibiului), Grădina Zoologică, parcuri (Dumbrava, Sub Arini). În anul 2007 municipiul Sibiu a fost declarat Capitală Europeană a Culturii, fiind primul oraș din estul Europei care a primit acest titlu, fapt care a adus multe beneficii orașului, și totodată a fortificat imaginea acestuia ca centru cultural și turistic reprezentativ pentru România, în general, și pentru Transilvania, în particular. Din 2010, anul în care s-a finalizat Centura Sibiului (parte din A1), Sibiul este conectat la rețeaua de autostrăzi din România, având totodată acces pe autostradă spre centrul și vestul Europei. În anul 2023 s-a dat în folosință noul stadion al orașului.

Din perspectivă strict urbanistică, municipiul Sibiu se caracterizează printr-un țesut urban specific, medieval geometric, predominant aparținând secolelor XVII-XVIII în partea centrală, alternat cu tipologii de țesut urban contemporan geometric, cu precădere de sorginte socialistă, din a doua jumătate a secolului XX. Structura parcelarului este destul de omogenă în partea centrală și pericentrală, dar cu o structură neomogenă la periferie, unde apar parcele de dimensiuni diferite. În partea centrală sunt prezente numeroase clădiri istorice, care etalează stiluri arhitectonice variate. O importanță deosebită o au piețele, spre care converg principalele străzi, și care au fost restructurate și regândite în special după anul 2000 ca spații pietonale sau rezervate pentru evenimente, fiind totodată mărginite de clădiri reprezentative ale urbei. Municipiul este alcătuit din zone rezidențiale, zone industriale și de afaceri, cu multiple dotări edilitare cu funcții administrative, industriale, economice, politice, sociale, culturale și științifice destinate deservirii unei populații dintr-o zonă geografică mai întinsă decât limitele administrative ale acestuia, de regulă situate într-un areal mai mare decât al orașului propriu-zis.

Municipiul Sibiu și-a extins constant intravilanul și suprafața construită, încă din epoci mai îndepărtate, când, prin extinderea orașului, unele localități din apropiere au fost incluse în oraș ca și cartiere ale acestuia. În perioada comunistă, în baza strategiei naționale de urbanizare și industrializare, proiectele de sistematizare au vizat construcția de noi cartiere cu locuințe colective (blocuri), care să asigure necesarul de locuințe pentru populația muncitoare, predominant provenită din mediul rural, în condițiile unei creșteri demografice accelerate. Preferința pentru un oraș compact și pentru locuințele colective în detrimentul caselor individuale a determinat construcția anumitor cartiere sau părți din cartiere cu blocuri în locul unor vechi cartiere de case, care au fost astfel (parțial) demolate pentru a se aplica într-un mod cât mai riguros sistematizarea urbană. În paralel, noile cartiere rezidențiale au beneficiat de unele dotări (grădinițe, școli, cabinete medicale, magazine), planificate împreună cu blocurile.

Fig. 2. 11 EVOLUȚIA SUPRAFEȚEI INTRAVILANULUI MUNICIPIULUI SIBIU ÎNTRE 1993 ȘI 2021 (HA)

Sursa: INS – TEMPO ONLINE (2023)

După 1990, se observă o stagnare la nivelul intravilanului municipiului Sibiu, care, conform datelor de la INS (Fig. 2.11), a acoperit aceeași suprafață, 2474 ha, din 1993 până în 2001, în condițiile unei scăderi semnificative a populației, mai ales ca urmare a emigrației în străinătate. După anul 2001, creșterea nivelului de trai și dorința anumitor categorii sociale de a avea locuințe noi, în conformitate cu standarde moderne, a determinat o creștere spectaculoasă a intravilanului. Astfel, acesta a crescut cu peste 1000 ha într-un singur an, în 2002, când a ajuns la 3478 ha, iar apoi, periodic, suprafața intravilanului a tot crescut, atingând 4877 ha în 2012, aproape dublu raportat la suprafața din 2001. Din 2012, creșterea a fost mai lentă, suprafața intravilanului suferind doar două modificări, în 2016, când s-au atins 5007 ha, și în 2019, când s-au mai adăugat 2 ha în intravilan, ajungându-se la suprafața actuală a intravilanului, de 5009 ha. Având în vedere suprafața totală a teritoriului administrativ al municipiului Sibiu, de 12164 ha, rezultă că intravilanul acoperă 41,2% din suprafața teritoriului administrativ al municipiului, comparativ cu doar 20,3% înainte de anul 2002.

Această extindere semnificativă a intravilanului vine oarecum în contradicție cu tendința demografică, care este de scădere, dar este explicată de cererea mare pentru locuințe noi în municipiul Sibiu. Practic, la nivelul județului Sibiu, municipiul Sibiu și localitățile învecinate (în special Șelimbăr și Cisnădie) au înregistrat cel mai mare număr de locuințe noi în ultimele două decenii. Spre deosebire de perioada comunistă, noile cartiere de locuințe nu au mai putut fi construite în intravilanul existent (cu puține excepții), și astfel dezvoltatorii imobiliari s-au orientat spre spațiile existente în extravilan, și care au putut fi integrate relativ ușor în intravilan. Abandonarea ideii de oraș compact a determinat astfel o expansiune a

intravilanului, prin urbanizarea unor terenuri considerate adecvate pentru edificarea de spații rezidențiale, și care în trecut aveau predominant funcțiuni agricole. Pe de altă parte, cererea de noi locuințe a fost generată de schimbările profunde din societatea românească, de consolidarea clasei de mijloc și creșterea generală a nivelului de trai, fapt care a determinat multe familii să-și dorească alte condiții de locuire, în apartamente sau case moderne.

Teritoriul administrativ al municipiului Sibiu include și localitatea (stațiunea) Păltiniș, care la rândul său a beneficiat de o dezvoltare urbanistică semnificativă în ultimele decenii, în special prin amenajarea de reședințe secundare (case de vacanță).

Municipiul Mediaș, al doilea centru urban ca mărime și importanță a județului Sibiu, este localizat în partea nordică a județului, pe Culoarul Târnavei Mari, la distanță aproximativ egală de municipiile Blaj (județul Alba, în vest) și Sighișoara (județul Mureș, în est). Pe teritoriul orașului există urme materiale din perioada daco-romană, dar, conform tradiției, orașul a fost fondat abia în anul 1146. Cu toate acestea, prima atestare documentară certă datează din anul 1267. La fel ca și în cazul Sibiului, și la Mediaș au fost colonizați sașii, care au constituit majoritatea populației din Evul Mediu și până în secolul XX, alături de care au trăit români și maghiari. Mediașul a fost unul dintre orașele săsești importante ale Transilvaniei din perioada Evului Mediu și până în epoca modernă, având importante funcții meșteșugărești și comerciale, dar și agricole (viticultură), precum și de apărare, prin edificarea Cetății Mediașului, cu numeroase turnuri și bastioane, parțial conservate până în prezent. Centrul medieval se caracterizează prin prezența unei piețe largi, mărginită de clădiri cu importanță istorică, spre care converg, radiar, o serie de străduțe înguste, tipic medievale.

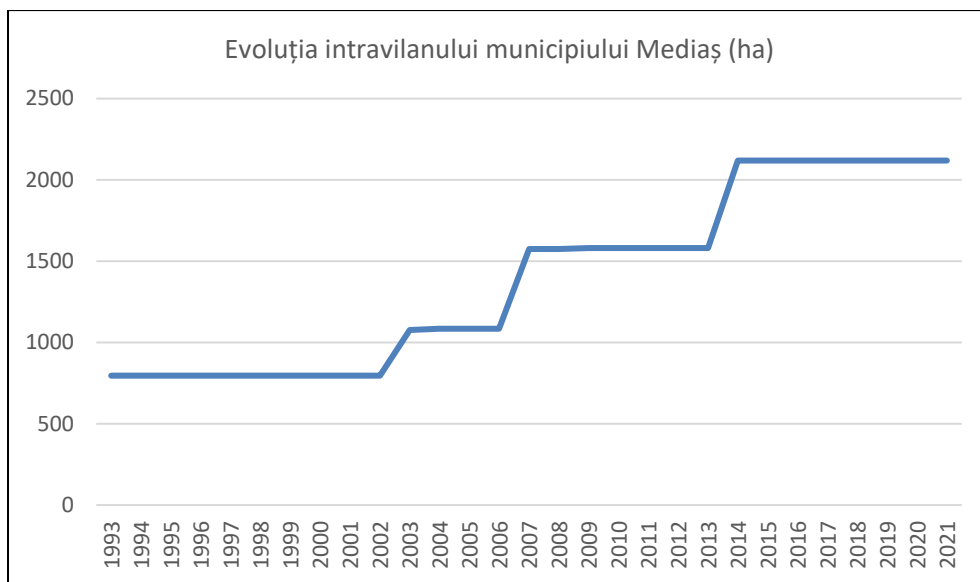
Construcția căii ferate pe ruta Teiuș – Blaj – Mediaș – Sighișoara – Brașov, și finalizarea ei în anul 1872, prin care Mediașul a fost conectat la rețeaua feroviară din Imperiul Austro-Ungar, a marcat începutul industrializării, prin apariția primelor fabrici, în domeniul pielăriei și încălțăminte (1881). Descoperirea gazului metan la începutul secolului XX a oferit un nou impuls industriei în perioada interbelică, prin deschiderea de noi unități industriale, pentru producția de geamuri (1919), vase emailate și articole de sticlărie (1922), țesătorie de bumbac (1923), concentrate spațial cu precădere în zona căii ferate. Perioada comunistă s-a caracterizat prin amplificarea procesului de industrializare a orașului, prin dezvoltarea unităților industriale existente, dar și prin apariția altor unități noi, în special din ramura construcțiilor de mașini (componente auto, utilaje pentru extracția și transportul gazului metan, produse electrotehnice) și ale industriei alimentare. Zona industrială a orașului s-a extins înspre est, sud și sud-vest, iar în paralel s-au edificat cartierele de blocuri, pentru a oferi locuințe muncitorilor, populația orașului crescând constant.

După 1990, populația a scăzut iar industria a înregistrat un regres semnificativ, orașul Mediaș fiind caracterizat în prezent prin dominanța funcțiilor terțiare (de servicii). Culoarul Târnavei Mari a fost dintotdeauna o importantă axă de transport rutier (drumul național DN 14) și feroviar (magistrala 3 sau

300). Modernizarea căii ferate pe ruta București – Brașov – Mediaș – Teiuș – Alba Iulia – Deva – Arad – Curtici, realizată deja parțial în anii 2010, și cu continuare în anii 2020, ar putea avea un impact deosebit asupra dezvoltării orașului Mediaș, ca urmare a situației sale pe cea mai importantă cale feroviară de acces dinspre București spre vestul țării, și totodată spre țările din centrul și vestul Europei. Turismul este de asemenea unul din sectoarele economice importante ale orașului, ca urmare a prezenței a numeroase obiective cultural-istorice și religioase în centrul orașului.

La fel ca și în cazul Sibiului, din perspectivă strict urbanistică, municipiul Mediaș se caracterizează printr-un țesut urban specific, medieval geometric, predominant aparținând secolelor XVII-XVIII în partea centrală, alternat cu tipologii de țesut urban contemporan geometric, cu precădere de sorginte socialistă, din a doua jumătate a secolului XX.

Fig. 2. 12 EVOLUȚIA SUPRAFEȚEI INTRAVILANULUI MUNICIPIULUI MEDIAȘ ÎNTRE 1993 ȘI 2021 (HA)

Sursa: INS – TEMPO ONLINE (2023)

Din perspectiva dezvoltării intravilanului, municipiul Mediaș a cunoscut aceeași evoluție ca și cea a municipiului Sibiu. Din anul 1993 și până în anul 2002, suprafața intravilanului a rămas aceeași, 796 ha. După anul 2002 a avut loc o extindere spectaculoasă a intravilanului, care practic s-a dublat, ajungând la 1575 ha în anul 2007, pe fondul dezvoltării imobiliare. În anul 2014 s-a produs un nou "salt" în ceea ce privește suprafața intravilanului, care a atins o valoare de 2119 ha, care a rămas în vigoare până în 2021, ultimul an pentru care există date.

Orașul Cisnădie a primit statut urban în 1946, dar originile sale sunt medievale. Este în prezent al treilea centru urban al județului, depășind 20000 de locuitori la recensământul din 2021, mai ales ca urmare a dezvoltării sale din ultimii ani, ca localitate periurbană a municipiului Sibiu. Prima atestare documentară a

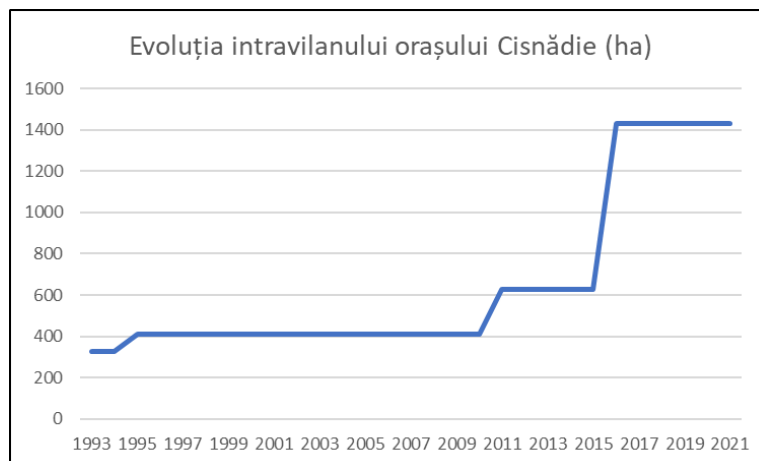
localității este din 1204, dar se presupune că aceasta exista încă din secolul anterior. La fel ca și la Sibiu și la Mediaș, la Cisnădie au fost colonizați sașii, care au format majoritatea populației din Evul Mediu și până în secolul XX. Deși nu a avut statut urban propriu-zis, orașul Cisnădie a avut dreptul de a ține târg încă din anul 1500 și s-a dezvoltat în special datorită funcțiilor meșteșugărești și comerciale, în strânsă legătură cu orașul Sibiu, din imediata sa apropiere, și cu celelalte localități din arealul Mărginimii Sibiului.

Principala ramură industrială, cu vechi tradiții în Cisnădie, este industria textilă, care s-a dezvoltat inițial în sistem manufacturier, iar apoi în cadrul unor unități industriale moderne, în conexiune cu materia primă (în principal lână) provenită în special din Mărginimea Sibiului.

Perioada comunistă s-a caracterizat prin amplificarea funcției industriale și rezidențiale a orașului, respectiv prin extinderea unităților industriale existente, crearea de noi unități (în special de industrie ușoară și alimentară), și edificarea de cartiere de locuințe colective (blocuri), specifice epocii. În paralel, s-au intensificat legăturile cu municipiul Sibiu, mai ales ca urmare a vecinătății directe, care a influențat foarte mult evoluția orașului Cisnădie înspre o localitate cu funcții complexe, inclusiv rezidențiale (oraș satelit al Sibiului).

Imediat după 1990, orașul Cisnădie a înregistrat inițial un regres demografic, mai ales ca urmare a emigrației celei mai mari părți a populației de etnie germană (sași), și totodată un declin al activităților industriale. După anul 2000, și în special în anii 2010, orașul Cisnădie a cunoscut o dezvoltare imobiliară semnificativă, ca urmare a localizării sale în imediata apropiere a municipiului Sibiu, beneficiind astfel de transferul unei părți din populația municipiului Sibiu înspre spațiile periurbane, cu precădere spre Șelimbăr și Cisnădie, localități mai bine echipate edilitar și cu acces facil spre și dinspre Sibiu. Astfel, populația orașului a crescut din nou semnificativ, depășind 20000 de locuitori în anul 2021, principalele sale funcții din prezent fiind cele terțiare, precum și cea rezidențială (localitate-dormitor), în condițiile în care o bună parte din populația activă are un loc de muncă în municipiul Sibiu.

Fig. 2. 13 EVOLUȚIA SUPRAFEȚEI INTRAVILANULUI ORAȘULUI CISNĂDIE ÎNTRE 1993 ȘI 2021 (HA)

Sursa: INS – TEMPO ONLINE (2023)

Suprafața intravilanului orașului Cisnădie a cunoscut o evoluție spectaculoasă cu precădere în ultimii ani. De la 326 ha la începutul anilor 1990, intravilanul orașului Cisnădie s-a extins foarte puțin, ajungând la 411 ha începând cu anul 1995, și apoi la 628 ha în anul 2011. În anul 2016 suprafața a crescut exponențial, ajungând la 1433 ha, o valoare de peste patru ori mai mare decât cea de la începutul anilor 1990. Această valoare s-a păstrat până în anul 2021, ultimul pentru care există date.

Orașul Avrig este al patrulea oraș ca mărime din județul Sibiu și totodată singurul centru urban localizat în jumătatea vestică a Depresiunii Făgărașului (Țara Oltului), care este inclusă administrativ în județul Sibiu. Distanța relativ scurtă față de municipiul Sibiu și localizarea favorabilă pe axa rutieră și feroviară Sibiu – Avrig – Făgăraș – Brașov se numără printre cauzele dezvoltării orașului. Localitatea, inițial rurală, cu origini medievale încă vizibile în arhitectonica civilă și religioasă, a avut de timpuriu și o funcție industrială, ca urmare a prezenței a numeroase glăjării, care ulterior au fost comasate într-o unitate de fabricare a sticlei. În ultimul deceniu al perioadei comuniste, funcția industrială a fost mult amplificată prin edificarea unei uzine de autobasculante și tancuri la Mârșa (localitate componentă a orașului Avrig), profilată ulterior pe caroserii pentru autocamioane, autobasculante, autobuze, tractoare și prefabricate din oțel pentru construcții industriale. În paralel, s-au creat numeroase lacuri de acumulare de-a lungul văii Oltului, deservite și de hidrocentrale, una dintre acestea fiind localizată la Avrig.

Ca urmare a acestei dezvoltări industriale, care a avut drept consecință și o creștere demografică și apariția blocurilor de locuințe tipice perioadei comuniste, localitatea Avrig a primit statut urban în anul 1989.

După 1990, funcțiile orașului s-au diversificat, un rol tot mai important având funcțiile terțiare (serviciile) și cele rezidențiale, determinate mai ales de localizarea în zona periurbană a municipiului Sibiu. Turismul a devenit un sector important al economiei locale, în condițiile prezenței a numeroase obiective cultural-istorice (Biserica Evanghelică, Palatul Brukenthal, muzeul) și a localizării orașului la una din porțile de intrare înspre partea înaltă a Munților Făgărașului.

Fig. 2. 14 EVOLUȚIA SUPRAFEȚEI INTRAVILANULUI ORAȘULUI AVRIG ÎNTRE 1993 ȘI 2021 (HA)

Sursa: INS – TEMPO ONLINE (2023)

Intravilanul oraşului Avrig a cunoscut o evoluţie spectaculoasă în ultimii ani. Suprafaţa intravilanului s-a menţinut multă vreme la 239 ha, de la începutul anilor 1990 şi până în 2012 inclusiv. Din 2013, suprafaţa intravilanului a cunoscut creşteri succesive, atingând valoarea de 1496 ha în anul 2017, respectiv de mai bine de 6 ori suprafaţa înregistrată anterior anului 2013. Această suprafaţă foarte extinsă se explică prin includerea în intravilan a unor suprafeţe extinse de pe teritoriul administrativ al oraşului.

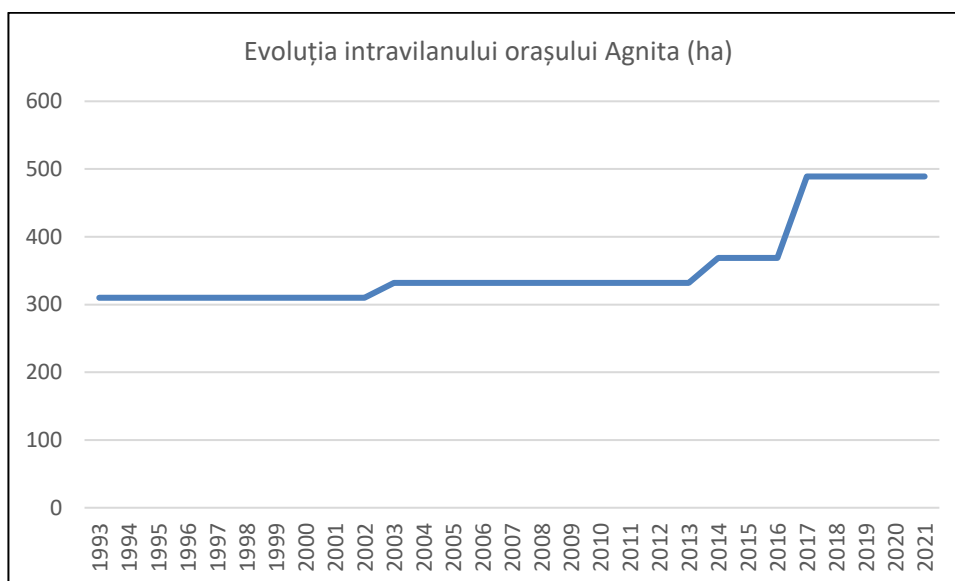
Oraşul Agnita, cu urme de locuire din perioada daco-romană, este una dintre cele mai vechi localităţi din judeţul Sibiu, atestată documentar în anul 1280. La fel ca şi în cazul altor centre urbane importante ale judeţului, populaţia a fost constituită predominant din saşi, din Evul Mediu până în secolul XX. Situaerea sa în partea centrală a bazinului văii Hârtibaciului şi a Podişului Hârtibaciului i-a conferit de timpuriu un rol polarizator pentru o arie rurală vastă, fapt care s-a materializat prin funcţiile sale comerciale (statutul de târg) şi meşteşugăreşti, breselele de tăbăcari, cizmari, olari, fierari, etc., funcţionând până la începuturile epocii moderne şi facilitând trecerea la industria de fabrică (unitate de încălţăminte, din 1871). Agnita a fost conectată printr-o cale ferată îngustă cu oraşul Sighişoara încă din 1898, iar din 1910 această cale ferată a fost extinsă spre sud-vest până la Sibiu, ceea ce a impulsionat şi mai mult dezvoltarea economică şi socială a localităţilor de pe valea Hârtibaciului, inclusiv a localităţii Agnita, şi a facilitat legăturile cu principalele centre urbane din regiune.

În 1950 Agnita a primit statut urban, fapt care a generat noi investiţii ale autorităţilor comuniste, în special prin amplificarea funcţiei industriale, prin redimensionarea unităţilor mai vechi, de pielărie, încălţăminte şi de mănuşi, precum şi prin crearea de noi fabrici, îndeosebi aparţinând industriei de prelucrare a lemnului, a industriei uşoare şi a industriei alimentare. În acelaşi timp, la fel ca şi în alte oraşe ale ţării, s-au edificat blocurile de locuinţe tipice perioadei comuniste.

După 1990, oraşul a înregistrat un declin demografic destul de pronunţat, mai ales ca urmare a emigraţiei populaţiei de etnie germană şi a restructurării unităţilor industriale, ceea ce a determinat şi o reorientare spre funcţiile de servicii, predominante în prezent.

Fig. 2. 15 EVOLUȚIA SUPRAFEȚEI INTRAVILANULUI ORAȘULUI AGNITA ÎNTRE 1993 ȘI 2021 (HA)

Sursa: INS – TEMPO ONLINE (2023)

Intravilanul orașului Agnita nu a cunoscut modificări de aceeași amploare ca și cele ale altor orașe mai mari din județul Sibiu. Cu toate acestea, față de o suprafața a intravilanului de 310 ha existentă în anii 1990, s-a înregistrat o creștere moderată după anul 2003, și ceva mai accelerată în 2017, când s-a atins valoarea actuală, de 489 ha.

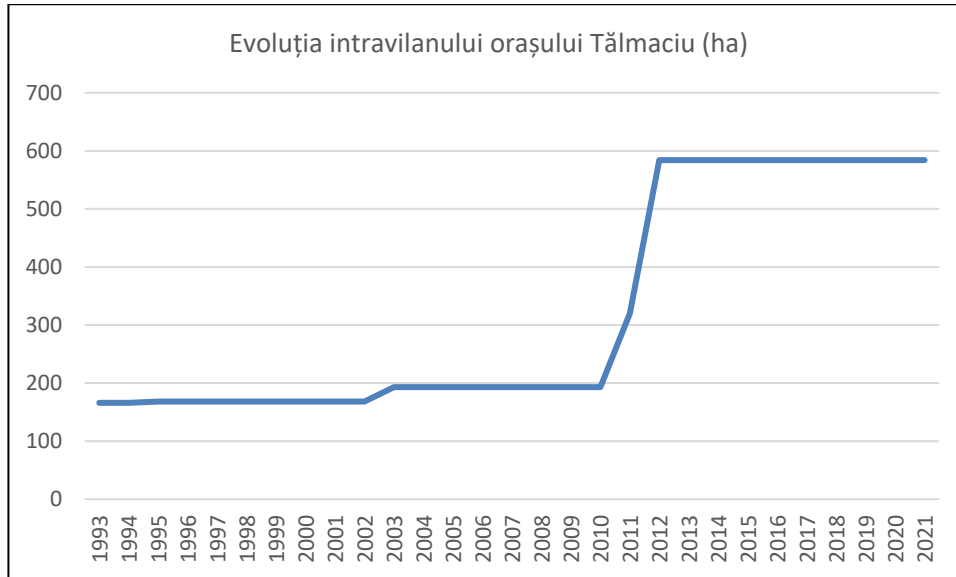
Orașul Tălmăciu este situat în partea de est a Depresiunii Sibiu, la confluența Cibinului cu Sadu. Localitatea a apărut în Evul Mediu, dezvoltarea sa inițială fiind determinată de soarta Cetății Tălmăciului, așezată strategic pe un deal din apropiere, Dealul Cetății, care domină împrejurimile. Situarea localității la confluența a două cursuri importante de apă și totodată aproape de vărsarea Cibinului în Olt, într-o poziție strategică, pe principalul drum care lega Sibiu de Brașov, respectiv de Țara Românească, a favorizat o dezvoltare timpurie. Astfel, localitatea Tălmăciu a devenit în scurt timp centrul cel mai important al părții estice a Mărginimii Sibiului, fiind totodată strâns conectat cu municipiul Sibiu, din imediata sa apropiere.

Orașul Tălmăciu a fost încă din vremuri străvechi și un centru protoindustrial, aici funcționând unele manufacturi, iar în anul 1573 a fost atestată o moară de hârtie. Dezvoltarea industrială propriu-zisă ia avânt la începutul secolului XX, când apar primele fabrici de dimensiuni mai mari, una de prelucrare a lemnului, și una din ramura industriei textile. Cele două unități industriale au fost considerabil extinse în perioada comunistă, când localitatea s-a dezvoltat și urbanistic, și a primit în cele din urmă statut urban în anul 1989.

După 1990, și la Tălmăciu s-a înregistrat un anumit declin demografic, însă mai puțin accelerat comparativ cu alte centre urbane din județ. Poziția sa în zona periurbană a municipiului Sibiu, pe calea ferată

magistrală 2 (200), pe drumul național DN 1 și în apropierea autostrăzii A1, au conferit noului oraș o serie de avantaje competitive în atragerea de investiții, care s-au materializat în ultimele decenii.

Fig. 2. 16 EVOLUȚIA SUPRAFEȚEI INTRAVILANULUI ORAȘULUI TĂLMACIU ÎNTRE 1993 ȘI 2021 (HA)

Sursa: INS – TEMPO ONLINE (2023)

Intravilanul orașului Tălmăciu acoperea o suprafață de 168 ha la începutul anilor 1990, situație care s-a menținut până în 2003, când suprafața intravilanului a cunoscut o ușoară creștere, ajungând la 193 ha. După anul 2010, suprafața intravilanului s-a triplat într-un interval foarte scurt de timp. Astfel, din anul 2012, suprafața intravilanului orașului Tălmăciu este de 584 ha.

Orașul Dumbrăveni s-a dezvoltat pe Culoarul Târnavei Mari, în "umbra" a două centre urbane importante, Mediaș (la vest) și Sighișoara (la est). Prima sa atestare documentară datează din secolul al XIV-lea, iar în secolul următor deja avea un statut de târg, ceea ce reflectă activitățile predominant comerciale și meșteșugărești, în contextul situării pe drumul Târnavei. În anul 1671 sunt colonizați armenii, buni negustori, de către principele Mihai Apafi. Armenii primesc privilegii importante iar prezența lor schimbă și mai mult viața târgului. Astfel, în scurt timp, Dumbrăveniul a devenit oraș liber regesc, fiind menționat ca atare în secolul XVIII, acest statut fiind păstrat până la desființarea orașelor libere regești odată cu apariția primelor legi administrative municipale de la sfârșitul secolului al XIX-lea.

Cu toate că și orașul Dumbrăveni a fost conectat în 1871 la calea ferată de pe valea Târnavei Mari, dezvoltarea sa industrială nu a fost la fel de accelerată ca și cea a centrelor urbane din vecinătate. Menținerea unor activități predominant agricole a condus la înființarea unei topitorii de in (1949), iar ulterior a unui complex de sere, pentru producția de legume și flori. Comparativ cu alte orașe ale județului Sibiu, orașul Dumbrăveni a fost mai puțin atins de "febra" industrializării din perioada comunistă.

Chiar și așa, la fel ca și alte centre urbane, și orașul Dumbrăveni a cunoscut un declin demografic după 1990. Orașul este orientat mai ales spre sectorul terțiar (de servicii) și în prezent, iar accesul la magistrala feroviară 3 (300), aflată în proces de modernizare și aducere la standardele unei căi ferate de mare viteză, și la drumul național DN 14 sunt principalele sale atuuri pentru dezvoltarea sa și în viitor.

Orașul Săliște este localizat în Depresiunea Săliște, fiind cel mai important centru urban în partea estică a Mărginimii Sibiului. Este atestat documentar încă din Evul Mediu (secolul XIV). Se pare că, inițial, așezarea avea gospodăriile risipite pe versanții și culmile din jur, dar cu timpul gospodăriile s-au adunat în actuala vatră. Locuitorii s-au ocupat predominant cu creșterea oilor (oieritul), dar și cu pomicultura și cu comerțul. Românii din Săliște erau vestiți pentru meșteșugurile lor, covoarele, cojoacele și brâiele de aici fiind vândute în toată Transilvania, dar și dincolo de munți.

Orașul Săliște s-a remarcat și ca un important centru al culturii românești, aici fiind născute numeroase personalități ale științei și artei. La fel ca și celelalte localități ale Mărginimii, și Săliște a avut o legătură organică cu municipiul Sibiu de-a lungul secolelor, până în prezent. A devenit oraș în anul 2004, statutul urban consfințind permanenta sa dezvoltare din ultimele decenii și funcția sa de centru polarizator pentru un areal important din partea de sud-vest a județului Sibiu. Totodată, prin legăturile sale economice și sociale cu reședința de județ, orașul Săliște face parte din zona periurbană a municipiului Sibiu.

Actualul oraș Copșa Mică s-a dezvoltat cu precădere în secolul XX, ca urmare a comasării satelor Copșa Mică și Târnăvioara (fost Proștea Mică) cu colonia muncitorească apărută ca urmare a înființării fabricii de negru de fum (1936) și a celei de obținere a zincului și plumbului (1942), la care s-a adăugat și fabricarea acidului sulfuric. Dezvoltarea sa industrială a fost posibilă ca urmare a exploatării domului de gaz metan din apropiere, și pe baza minereurilor neferoase din zona Zlatna.

În perioada comunistă, producția industrială s-a intensificat, iar localitatea a primit statut urban în anul 1961. În paralel, au apărut și blocurile de locuințe tipice perioadei comuniste. Cerințele de creștere permanentă a producției au condus la o poluare excesivă a orașului și a împrejurimilor, fapt care s-a materializat într-o imagine negativă a urbei la nivelul mentalului colectiv, la nivel național și chiar peste hotare. După 1990, situația era atât de gravă, încât fabrica de negru de fum a fost închisă aproape imediat și dezafectată în următorii ani. Cealaltă unitate industrială din oraș, SC SOMETRA SA (care produce plumb, zinc, acid sulfuric), a fost privatizată la sfârșitul anilor 1990 și re tehnologizată. Cu toate acestea, Copșa Mică a rămas unul din cele mai poluate orașe din România și chiar din Europa, fapt pentru care SC SOMETRA SA și-a redus considerabil activitatea începând cu anul 2009.

Declinul activităților industriale din oraș, dublat de imaginea negativă asociată acestui centru urban, au condus la o scădere demografică semnificativă după 1990, și care se continuă și în prezent. Localizarea favorabilă a orașului Copșa Mică pe Culoarul Târnavei Mari, aproape de confluența cu Vișa, și totodată poziția de nod feroviar și rutier în apropierea municipiului Mediaș, ar putea constitui argumentele pentru

o viitoare dezvoltare urbană, care să nu mai fie intrinsec legată de vechile unități industriale care au creat o faimă nedorită orașului.

În partea superioară a Culoarului Visei, la contactul cu Podișul Secașelor și cu Depresiunea Sibiu, este localizat orașul Ocna Sibiului. Masivul de sare din vecinătate a determinat o dezvoltare timpurie a localității, aici fiind descoperite numeroase materiale și artefacte din epoca antică (daco-romană). Localitatea actuală a fost atestată încă din secolul XIII. Exploatarea sării a atras după sine și statutul de târg (1346) și cel de comună liberă (1380). Tot pe parcursul secolului al XIV-lea la Ocna Sibiului au venit numeroși muncitori maghiari, ca să lucreze la minele de sare, situate pe locul actualelor lacuri. Extracția sării a durat până în 1931, când s-a închis ultima mină de sare.

Funcția balneoclimaterică a orașului Ocna Sibiului este un rezultat al folosirii apei sărate a șapte din cele 14 lacuri existente (clorură de sodiu, săruri de magneziu, calciu, potasiu, iod) și a nămolului sapropelic. Stațiunea a început să se dezvolte ca atare abia din secolul XIX, deși efectele apelor de la Ocna Sibiului erau cunoscute încă din secolul al XVI-lea. În anul 1820 a început valorificarea efectivă a apelor sărate, în 1847 s-au construit primele cabine pentru băi reci, iar în 1870 cele pentru băi calde. Parcul stațiunii a fost amenajat în 1885. În anul 1904 o bună parte din localitate a fost mistuită de flăcări și a trebuit reconstruită. În anii 1906-1908 s-au construit stabilimentul actual, pavilionul central, cazinoul și gara.

Stațiunea s-a dezvoltat și mai mult după Marea Unire, precum și în perioada comunistă, când s-au construit numeroase vile, hoteluri, restaurante, o cantină, un club. În 1968, Ocna Sibiului a primit statut urban, mai ales ca urmare a funcției sale de stațiune turistică de interes național, deși în perioada comunistă și-au făcut loc și câteva unități industriale de mici dimensiuni.

După 1990, în ciuda localizării favorabile și a funcțiilor sale terțiare consolidate de-a lungul anilor, orașul Ocna Sibiului a cunoscut la rândul său un declin demografic. Noile perspective percepute odată cu deschiderea granițelor a îndepărtat o parte din potențialii turiști de stațiunile din țară. Totodată, Ocna Sibiului a avut de suferit și ca urmare a dificultăților economice și sociale din perioada de tranziție. În ultimii ani se constată o revigorare a turismului balnear.

Situarea orașului în imediata apropiere a municipiului Sibiu și a autostrăzii A1, respectiv pe calea ferată secundară Sibiu – Copșa Mică, deschide și alte perspective de dezvoltare orașului Ocna Sibiului, pe lângă funcția sa turistică tradițională și consolidată.

Cel mai tânăr centru urban al județului Sibiu este Miercurea Sibiului, care a primit statutul urban în anul 2004. Localitatea este însă mult mai veche, având origini medievale, fiind fondată de coloniștii sași, probabil în secolul al XII-lea. Prima mențiune documentară este însă abia din 1290.

Orașul este localizat în partea de sud-vest a județului Sibiu, aproape de limita cu județul Alba, la contactul Culoarului Apoldului cu Podișul Secașelor în nord, respectiv cu Munții Cindrel în sud. Ca localitate rurală, Miercurea Sibiului a fost un important centru agricol, dar și comercial, pe ruta ce lega Sibiu de Sebeș.

Dezvoltarea sa industrială a fost una mai degrabă modestă, aici existând doar câteva unități de prelucrare a lemnului și de industrie ușoară (textilă și alimentară).

La fel ca și la Ocna Sibiului, prezența sării a determinat o dezvoltare turistică, prin crearea stațiunii balneoclimaterice Băile Miercurea. Apele sărate și nămolul sapropelic din această stațiune sunt indicate în tratarea afecțiunilor aparatului locomotor și ale sistemului nervos periferic.

Orașul, localizat favorabil pe principala axă de transport rutier a Transilvaniei (autostrada A1) și pe calea ferată magistrală 2 (200), are în prezent funcții complexe, cu accent pe sectorul terțiar. Cu toate acestea, localitatea încă prezintă un caracter predominant rural, iar emigrația populației germane (majoritară în trecut) s-a reflectat și într-un declin demografic constant după 1990. Revitalizarea orașului și dezvoltarea sa viitoare vor depinde în bună măsură de felul în care activitățile tradiționale (agricultură, turism) se vor consolida și eventual se vor împleti cu alte activități economice.

Intravilanele orașelor Dumbrăveni, Săliște, Copșa Mică, Ocna Sibiului și Miercurea Sibiului nu au înregistrat creșteri spectaculoase ale suprafeței în ultimii ani. În toate cazurile, s-au constatat doar ușoare modificări ale suprafețelor intravilane ale acestor orașe, care de altfel și-au menținut, în mare măsură, suprafața construită moștenită din perioadele anterioare. Cu titlu de excepție, la Copșa Mică, suprafața intravilanului s-a dublat după anul 2012, ajungând de la 160-180 ha (suprafețele intravilanului înregistrate în anii 1990 și 2000) la 324 ha începând cu anul 2012.

2.9. Sisteme de localități, asocieri și parteneriate între localități

Autoritățile publice locale ale județului Sibiu s-au angajat în mai multe forme de colaborare, una dintre acestea fiind reprezentată de Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară, care au ca scop furnizarea/prestarea în comun a serviciilor comunitare de utilități publice:

- *Asociația de Dezvoltare Intercomunitară (A.D.I.) Eco Sibiu* are ca membri toate cele 63 de unități administrativ-teritoriale din județul Sibiu, alături de Consiliul Județean Sibiu. Obiectivele care stau la baza constituirii Asociației reflectă interesele comune ale autorităților locale din județ, cu privire la: i) îmbunătățirea calității serviciilor de salubritate, în condițiile unor tarife care să asigure echitatea în raport cu populația beneficiară și să respecte principiul „poluatorul plătește”, ii) atingerea și respectarea standardelor europene privind protecția mediului înconjurător și iii) creșterea capacității de atragere a fondurilor pentru finanțarea investițiilor necesare în infrastructura tehnico-edilatară aferentă serviciului de salubritate.
- *Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Asociația de Apă” Sibiu* a fost constituită în scopul: i) înființării, organizării, reglementării, finanțării, exploatării, monitorizării și gestionării în comun a serviciului de alimentare cu apă și de canalizare pe raza de competență a unităților administrativ-teritoriale membre și ii) realizării în comun a unor proiecte de investiții publice de interes zonal sau

regional destinate înființării, modernizării și/sau dezvoltării, după caz, a sistemelor de utilități publice. Asociația are 36 de membri din județele Sibiu și Brașov, între care, din județul Sibiu ar fi: Consiliul Județean Sibiu, municipiul Sibiu, orașele Avrig, Cisnădie, Miercurea Sibiului, Ocna Sibiului și Săliște, precum și comunele Șura Mică, Sadu, Poiana Sibiului, Păuca, Șura Mare, Loamneș, Vurpăr, Ludoș, Apoldu de Jos, Rășinari, Roșia, Slimnic, Șelimbăr, Cristian, Poplaca, Racovița, Gura Râului, Tilișca, Boița, Turnu Roșu și Orlat.

- *Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Econord Sibiu* are ca obiectiv realizarea în comun a proiectelor de dezvoltare în domeniul gestionării deșeurilor și a infrastructurii aferente serviciilor de salubritate la nivelul județului Sibiu. Asociația reunește 15 membri, dintre care 11 comune (Alma, Ațel, Axente Sever, Bazna, Brateiu, Dârlos, Laslea, Micăsasa, Șeica Mică, Târnavă, Valea Viilor), două orașe (Copșa Mică și Dumbrăveni) și un municipiu (Mediaș), alături de Consiliul Județean Sibiu.
- *Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Centrul Transilvaniei"* este prima asociație din România de acest tip înființată la nivel regional, membrii fondatori fiind reprezentați de cele șase județe ale Regiunii Centru, reprezentate prin autoritățile lor deliberative, respectiv consiliile județene.

Grupurile de Acțiune Locală (GAL) de la nivelul județului Sibiu elaborează și implementează strategii de dezvoltare a teritoriului, la nivelul fiecărei microregiuni. Principalele avantaje ale acestor forme de cooperare și parteneriat rezidă în abordarea directă a nevoilor locale specifice mediului rural, valorificarea resurselor locale, mobilizarea actorilor locali, reprezentanți ai populației rurale, în inițiative care vizează dezvoltarea zonelor respective, prin întocmirea de strategii axate pe problemele identificate în comunitățile lor, și în posibilitățile de colaborare cu alte teritorii pentru transferul de experiență, prin crearea de rețele. Comunitățile au astfel oportunitatea să se mențină sau să devină competitive, să își valorifice bunurile și resursele la potențialul lor maxim, dar și să atenueze riscurile socio-economice generate de îmbătrânirea populației, migrația tinerilor, absența posibilităților de ocupare, nivelul redus al prestărilor de servicii și disparitățile majore față de nivelul de dezvoltare al zonelor urbane. Totodată, constituirea GAL-urilor, prin abordarea LEADER, urmărește să contribuie la îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale (prin dezvoltarea infrastructurii, serviciilor, crearea de noi locuri de muncă), atât pentru familiile de fermieri, cât și pentru populația rurală în general.

La nivelul județului Sibiu, sunt constituite următoarele Grupuri de Acțiune Locală: GAL Microregiunea Hârtibaciu (Asociația Grupul de Acțiune Locală Microregiunea Hârtibaciu); GAL Țara Oltului (Asociația Grupul de Acțiune Locală GAL Țara Oltului); GAL Dealurile Târnavelor (Asociația Grupul de Acțiune Locală Dealurile Târnavelor); GAL Mărginimea Sibiului (Asociația Grupul de Acțiune Locală Mărginimea Sibiului); GAL Podișul Mediașului (Asociația Grupul de Acțiune Locală Podișul Mediașului); GAL Țara Secașelor Alba Sibiu (Asociația Grupul de Acțiune Locală Țara Secașelor Alba Sibiu).

GAL Microregiunea Hârtibaciu a fost constituit în anul 2011, având 68 de membri, dintre care 16 parteneri publici și 31 de parteneri privați. Dintre partenerii publici, 15 sunt autorități publice locale reprezentate de comunele Alțîna, Bârghiș, Brădeni, Bruuiu, Chirpăr, Iacobenii, Marpod, Merghindeal, Mihăilenii, Nocrich, Roșia, Șeica Mare, Șelimbăr, Vurpăr, la care se adaugă orașul Agnita. Un alt participant public este o școală din orașul Agnita (Școala cu Clasele I-VIII G.D. Teutsch).

GAL Țara Oltului este un parteneriat cu sediul în comuna Porumbacu de Jos și format din 41 membri, dintre care 10 autorități publice locale, respectiv șapte comune din județul Sibiu (Boița, Cârțișoara, Cârța, Racovița, Porumbacu de Jos, Arpașu de Jos și Turnu Roșu) și trei comune din județul Vâlcea (Titești, Boișoara și Căinenii).

GAL Dealurile Târnavelor s-a constituit ca parteneriat public-privat din anul 2007, fiind format din șase comune din județul Mureș (Albești, Apold, Daneș, Nadeș, Saschiz și Vânători) și două comune din județul Sibiu (Laslea și Biertan).

GAL Mărginimea Sibiului s-a constituit formal în anul 2010 prin asocierea unui număr de 13 UAT-uri: 10 comune din județul Sibiu (Cristian, Gura Râului, Jina, Orlat, Poiana Sibiului, Poplaca, Rășinari, Rîu Sadului, Sadu, Tilișca) și 2 orașe din județul Sibiu (Săliște și Miercurea Sibiului) și o comună din județul Alba (Șugag). Are sediul la Rășinari.

GAL Podișul Mediașului este un parteneriat public-privat înființat în noiembrie 2007 cu sediul în comuna Ațel (județul Sibiu) și format prin asocierea a 16 UAT-uri, respectiv 13 comune din județul Sibiu (Șeica Mică, Micăsasa, Axente Sever, Valea Viilor, Moșna, Brateiu, Ațel, Hoghilag, Alma, Dârlos, Blăjel, Bazna și Târnavă), două comune din județul Mureș (Viișoara și Zagăr) și un oraș din județul Sibiu (Dumbrăveni).

GAL "Țara Secașelor" este împărțit între două județe (Sibiu și Alba). Un număr de 25 UAT-uri se găsesc pe acest teritoriu și fac parte din GAL, între care, din județul Sibiu, sunt prezente comunele Păuca și Loamneș (ca membri titulari), precum și comunele Ludoș și Șura Mică (ca membri supleanți). În afară de aceste autorități publice, parteneriatul include și 69 firme private și 17 ONG-uri.

3. EVIDENȚIEREA DISFUNȚIONALITĂȚILOR ȘI PRIORITĂȚI DE INTERVENȚIE

3.1. Disfuncționalități

Analiza situației existente a reliefat existența unui număr de disfuncționalități din perspectiva rețelei de localități și a organizării teritoriului județului Sibiu.

Poate cea mai importantă disfuncționalitate este reprezentată de dezvoltarea inegală a localităților județului, contrastele dintre urban și rural continuând să se accentueze iar disparitățile regionale continuă să crească. Municipiul Sibiu și zona sa periurbană reprezintă o arie de polarizare la nivelul întregului județ, cu o dezvoltare accelerată în ultimele decenii, care se reflectă și într-un nivel de trai superior și standarde de viață mai ridicate ale locuitorilor. Chiar dacă municipiul Sibiu în sine a înregistrat un ușor declin demografic, localitățile limitrofe au cunoscut o creștere demografică semnificativă, uneori chiar explozivă în ultimii ani (Șelimbăr, Cisnădie) pe fondul generalizării fenomenului de suburbanizare și periurbanizare, specific de altfel la nivelul întregii țări. O situație similară, la o scară mai modestă, s-a înregistrat și în cazul municipiului Mediaș și în zona sa periurbană. În contrast cu acestea, orașele mai mici, precum și majoritatea comunelor, au înregistrat un declin demografic și economic semnificativ în ultimele decenii. În cazul comunelor, declinul este cu atât mai accelerat cu cât acestea sunt mai izolate, mai depărtate de un centru urban sau de axă majoră de transport, fiind afectate și de procesul de îmbătrânire demografică.

Declinul demografic se reflectă și în neîndeplinirea criteriilor minimale definite de Legea 351/2001 pentru diferitele ranguri. Astfel, în conformitate cu datele de recensământul din 2021, municipiul Mediaș a coborât sub pragul demografic (40000 de locuitori) corespunzător rangului de municipiu, iar 7 orașe din cele 9 (practic toate, cu excepția orașelor Cisnădie și Avrig) nu îndeplinesc criteriul demografic minimal (10000 de locuitori) pentru rangul de oraș. Dintre acestea, trei orașe (Miercurea Sibiului, Ocna Sibiului și Copșa Mică) se află și sub pragul minimal de 5000 de locuitori, specificat separat în lege ca fiind specific orașelor. Toate aceste centre urbane sunt pasibile de a-și pierde statutul în viitor.

Situația este și mai dramatică dacă se ia în calcul nivelul de dotare și echipare al orașelor, prevăzut în aceeași lege. Dintre dotările care lipsesc anumitor orașe din județul Sibiu se numără: cinematograful, tribunalul (de fapt, acesta este specific doar reședințelor de județ, și în consecință această cerință este o eroare a legii), judecătoria și parchetul (care există doar la Agnita, Avrig și Săliște), notariatul (nu există la Copșa Mică, Ocna Sibiului și Dumbrăveni), spitalul (există doar la Cisnădie și Agnita, în vreme ce la Săliște există o unitate medico-socială), liceul (nu mai există la Ocna Sibiului), hotelul (nu apare deloc sau este subdimensionat față de numărul de 50 de locuri de cazare cerut de lege, cu excepția orașelor Ocna Sibiului și Miercurea Sibiului, care au și statutul de stațiuni turistice, și a orașului Dumbrăveni), creșa (nu există practic în niciun oraș), muzeul (nu există la Copșa Mică, Dumbrăveni, Tălmăciu, Ocna Sibiului, Miercurea Sibiului), sala de expoziții, etc.

13 comune din județul Sibiu, respectiv 24,5% din totalul comunelor din județ, au coborât sub pragul demografic de 1500 de locuitori, specificat de Legea 351/2001. Dintre acestea, 5 sunt comune foarte mici, având sub 1000 de locuitori la recensământul din 2021: Râu Sadului (514 locuitori, cea mai mică din județ), Ludoș, Bruiu, Mihăileni și Marpod. Se observă că aceste comune mici sau foarte mici sunt localizate în general la distanță față de principalele axe și coridoare de transport, dar și față de principalele centre urbane, având astfel o conectivitate și o accesibilitate mai redusă, o infrastructură deseori deficitară, o populație îmbătrânită și în declin (cu unele excepții). Ele sunt localizate mai ales în Podișul Hârtibaciului (Bruiu, Marpod, Mihăileni, Chirpăr, Brădeni), Mărginimea Sibiului (Râu Sadului, Boița, Tilișca) și Podișul Secașelor (Ludoș, Apoldu de Jos). Toate aceste comune sunt pasibile de a-și pierde statutul în viitor.

În ceea ce privește nivelul de dotare și echipare al comunelor specificat de lege, Loamneș este singura comună care nu deține grădiniță, în vreme ce comunele Ludoș, Alma și Brădeni nu dețin cabinete medicale. Farmaciile și punctele farmaceutice lipsesc în majoritatea comunelor din Podișul Secașelor (Loamneș, Păuca, Ludoș), Podișul Hârtibaciului (Mihăileni, Bruiu, Merghindeal, Brădeni, Iacobeni, Alțina, Marpod, Bârghiș), unele comune din Culoarul și Dealurile Târnavei Mari (Alma, Ațel, Dârlos, Hoghilag) și izolat în Mărginimea Sibiului (Poplaca, Râu Sadului, Boița). Câteva comune, chiar dintre cele mari (Șelimbăr, Gura Râului, Târnavă, Iacobeni) nu dețin bibliotecă. Situația terenurilor de sport este una dintre cele mai diverse, dar nu toate comunele mai dispun de un teren de sport amenajat.

Situația echipării tehnico-edilitare a orașelor și comunelor s-a îmbunătățit considerabil în ultimii ani, prin implementarea a numeroase proiecte de introducere, extindere sau reabilitare a unor rețelele tehnico-edilitare, dar, în special în mediul rural, se constată că rețelele tehnico-edilitare nu acoperă toată lungimea străzilor, populația este reticentă în a se branșa la rețelele nou-introduse, costurile mari fiind de natură să sperie populația sărăcită și îmbătrânită din sate.

36,2% din satele județului Sibiu se încadrează în categoria satelor mici, având sub 500 de locuitori, și un nivel de dotare și echipare deficitar de cele mai multe ori. Dintre acestea, situația cea mai gravă se înregistrează în cazul satelor foarte mici, sub 100 de locuitori (în total 9 sate), și mai cu seamă a satelor depopulate, care au în prezent mai puțin de 5 locuitori (în total 6 sate). Dintre acestea, doar satul Criș (orașul Săliște) nu a avut nici un locuitor la recensământul din 2011, iar celelalte au avut între 1 și 4 locuitori. Este vorba de două sate foarte mici, Paltin și Lotrioara, din comuna Boița, alte două sate foarte mici, Albi și Pădureni, din comuna Slimnic, și de satul Mighindoala (comuna Șeica Mare). În cazul acestora, practic nu există niciun fel de dotări, nici măcar cele mai elementare. În cazul acestor sate, există riscul dispariției lor fizice, chiar în viitorul apropiat.

În sens exact opus, unele localități periurbane, în special cele din apropierea municipiului Sibiu, au beneficiat de o creștere demografică semnificativă în ultimii ani, așa cum este cazul comunei Șelimbăr, fără ca aceasta să se reflecte și într-o îmbunătățire la fel de semnificativă a gradului de dotare și echipare

edilitară a acestor localități. De altfel, fenomenul de periurbanizare nu este vizibil doar în cazul așezărilor periurbane, care au cunoscut o dezvoltare imobiliară accelerată, ci chiar și la periferia centrelor urbane, fapt concretizat prin expansiunea constantă și uneori chiar spectaculoasă a suprafețelor incluse în intravilan. Astfel, suprafața intravilanului a crescut de 2-4 ori în cazul majorității centrelor urbane din județ (Sibiu, Mediaș, Cisnădie, Tălmăciu, Copșa Mică), până la 7 ori în cazul orașului Avrig. Dezvoltarea imobiliară nu a fost însă mereu însoțită și de dotările sociale și comerciale obișnuite în cazul unor noi cartiere de locuințe, astfel că, de multe ori, fenomenul de navetism s-a accentuat și datorită faptului că locuitorii din noile arii rezidențiale au fost nevoiți să se deplaseze în centrul localității sau în alte cartiere pentru cele mai elementare necesități, pe lângă deplasarea zilnică la și de la locul de muncă.

De asemenea, noile cartiere rezidențiale nu au beneficiat de fiecare dată de o infrastructură adecvată și nu sunt toate deservite de mijloacele de transport în comun, rezultând o utilizare aproape exclusivă a transportului individual cu mașina, ceea ce generează noi probleme privind traficul (cu ambuteiajele aferente) și poluarea excesivă.

3.2. Priorități de intervenție

Principalele priorități ar trebui să vizeze, pe de o parte, o dezvoltare echilibrată a centrelor urbane din județ, și, pe de altă parte, acțiuni de sprijin și revitalizare pentru comunele din județ, în special a celor menționate ca atare de Legea 351/2001.

Astfel, conform legii amintite, sunt identificate o serie de comune care au înregistrat scăderi demografice semnificative și care ar trebui să beneficieze de acțiuni de sprijin și revitalizare. Acestea sunt împărțite în două categorii, în funcție de procentul în care populația comunei a fost afectată:

- Județul Sibiu
  - Comune cu scăderi de populație de 30,0-50,0%
    1. Apoldu de Jos
    2. Brădeni
    3. Chirpăr
    4. Iacobeni
    5. Laslea
    6. Loamneș
    7. Merghindeal
    8. Micăsasa
    9. Miercurea Sibiului
    10. Nocrich
    11. Porumbacu de Jos
    12. Șeica Mare

13. Șeica Mică
14. Slimnic
15. Valea Viilor

- Comune cu scăderi de populație de peste 50,0%

1. Alțâna
2. Bârghiș
3. Bruiu
4. Cârțișoara
5. Ludoș
6. Marpod
7. Mihăileni
8. Păuca

Dintre aceste comune, Miercurea Sibiului iese din discuție, deoarece a devenit între timp oraș, iar accentul ar trebui pus pe acele comune care au înregistrat scăderi de populație de peste 50%. O reactualizare a listei, conform datelor de la ultimele recensăminte (2002, 2011, 2021) pare absolut necesară, în vederea elaborării unei strategii curente.

O altă prioritate o reprezintă dezvoltarea echilibrată a centrelor urbane din județ, prin investiții în infrastructura conectivă (care de altfel s-au realizat la un nivel înalt în județul Sibiu), dar și prin creșterea gradului de cooperare între centrele urbane.

Limitarea extinderii suprafețelor intravilane, cu precădere în orașe, ar reprezenta de asemenea o prioritate. În acest fel, s-ar urmări restricționarea periurbanizării excesive și în special a fenomenului de sprawl, cu toate efectele negative care rezultă din acesta.

4. PROPUNERI DE ELIMINARE / DIMINUARE A DISFUNCTIONALITĂȚILOR

În vederea unei dezvoltări mai echilibrate a localităților din județul Sibiu, pot fi avute în vedere mai multe propuneri de eliminare sau de diminuare a disfuncționalităților prezentate mai sus.

În momentul de față, municipiul Sibiu și zona sa periurbană reprezintă polul principal de atracție și totodată de dezvoltare al întregului județ. Această dezvoltare trebuie încurajată, susținută și consolidată și în viitor, cu efecte benefice pentru întreg județul.

În paralel, ar fi necesară o dezvoltare urbană a axei Culoarului Târnavei Mari, care să fie centrată pe municipiul Mediaș, dar care să cuprindă și orașele Copșa Mică și Dumbrăveni, într-un sistem de așezări de tip conurbație. În acest fel, s-ar echilibra dezvoltarea teritorială a județului, prin crearea a două axe paralele, una în sud, centrată pe municipiul Sibiu, și o alta în nord, centrată pe municipiul Mediaș. Cele două axe de dezvoltare ar trebui să fie bine conectate și inter-relaționate între ele, cooperând pe multiple planuri pentru a avea beneficii comune, reunind astfel peste două treimi din populația județului și peste 90% din activitatea economică a acestuia. Totodată, s-ar realiza și o dezvoltare echilibrată pe zone funcționale.

În mod similar, este necesară facilitarea dezvoltării altor centre urbane mici (de exemplu Agnita, Avrig, Săliște), care au o zonă de influență relativ importantă și se află la o oarecare distanță de municipiul reședință de județ, Sibiu, având drept scop decongestionarea și deconcentrarea serviciilor din municipiul reședință de județ, și o echilibrare a dezvoltării în teritoriu față de reședința de județ.

În mediul rural, există mai multe posibile soluții și măsuri care să vizeze dezvoltarea și pentru reducerea decalajului de dezvoltare dintre urban și rural. Printre acestea se numără investițiile în infrastructura conectivă, deoarece conectarea la oportunitățile oferite de un oraș dinamic și cu funcții complexe reprezintă cea mai viabilă alternativă de supraviețuire și chiar de dezvoltare a localităților rurale, în vederea diversificării profilului funcțional. Investițiile în infrastructura de comunicații și cea tehnico-edilitară ar determina o creștere a nivelului de trai și ar face localitățile rurale mai atractive, chiar și pe cele mai depărtate de centrele urbane. Un obiectiv firesc este și dezvoltarea localităților rurale care ar putea întruni condiții de a deveni centre în teritoriu cu rol intercomunal.

O amplă reformă administrativă la nivel național ar putea avea drept efecte schimbarea statutului unor unități administrativ-teritoriale care nu mai corespund rangului lor, și care ar putea fi "retrogradate" la un statut inferior, în vederea eficientizării furnizării serviciilor publice. O astfel de reformă ar fi necesară, dar totodată ea trebuie să primească acordul autorităților, dar și al populației locale, ca urmare a voinței exprimate prin referendum local. Alternativ, se pot aplica măsuri care să crească nivelul de dezvoltare și să inverseze trendul demografic negativ actual. În cazul unor comune, una din soluții ar putea fi unificarea administrativă a unor comune învecinate, pentru a depăși pragul demografic stabilit de lege.

Principalele măsuri ar trebui să vizeze modernizarea căilor de comunicație și de acces, în special pentru ariile rurale mai izolate, și menținerea acestora la standarde acceptabile, pentru a permite o bună conectivitate la principalele axe de dezvoltare ale județului și la principalele centre urbane, a căror dezvoltare să antreneze în dinamica lor și spațiile rurale conexe.

Pe de altă parte, sunt necesare măsuri ferme pentru limitarea extinderii excesive și nejustificate a intravilanului, în special în cazul centrelor urbane și a comunelor din imediata lor apropiere, pentru diminuarea sprawl-ului urban și a efectelor negative cauzate de acesta. Dintre acestea, se pot menționa: diminuarea suprafețelor agricole (terenuri arabile, pășuni, livezi), defrișarea pădurilor, antropizarea și urbanizarea unor spații verzi, cu rol de nișe ecologice, poluarea mediului, congestionarea traficului, lipsa sentimentului comunitar în rândul locuitorilor, prin crearea unor spații (cartiere) lipsite de identitate, dar totodată, de cele mai multe ori, și de cele mai elementare dotări sociale sau comerciale. Este la îndemâna autorităților locale și județene să limiteze extinderea excesivă și nejustificată a intravilanului, prin avizarea unor regulamente locale de urbanism adecvate, prin instituirea și promovarea de bune practici la nivel local și județean, inspirate din cele existente deja la nivel național sau regional.

5. PROGNOZE, SCENARII SAU ALTERNATIVE DE DEZVOLTARE

5.1. Prognoze

Tendențele actuale la nivelul rețelei de localități din județul Sibiu sunt contrastante. Pe de o parte, în municipiul Sibiu și zona sa periurbană (în special orașul Cisnădie și comuna Șelimbăr, dar și alte comune din primul inel) se înregistrează fenomene de urbanizare și suburbanizare accelerată, cauzate de o dezvoltare economică și socială semnificativă în ultimii ani, cu efecte vizibile în teritoriu, unele pozitive, altele negative (expansiunea de tip sprawl). Pe de altă parte, cu mici excepții, în restul județului se înregistrează, cu mici excepții, fenomene de dezurbanizare, depopulare și îmbătrânire demografică. Din păcate, aceste tendințe s-ar putea menține și în viitor, conducând la o propagarea unui model de dezvoltare inegală la nivelul județului, dacă nu vor exista intervenții în vederea sprijinului și revitalizării ariilor rurale profund afectate în ultimele decenii, dar și a centrelor urbane mai mici, care au înregistrat un regres în ultimii ani, ca urmare a dezindustrializării.

Pe termen scurt, se poate prevedea că municipiul Sibiu și zona sa periurbană va reprezenta motorul economic al întregului județ, așa cum este și în prezent. Pe termen lung, ar fi de dorit ca axa Târnavei Mari, centrată pe municipiul Mediaș, să poată să se dezvolte economic suficient de mult pentru a se cristaliza o conurbație, care să includă și orașele Copșa Mică și Dumbrăveni, și care să se alăture astfel părții de sud a județului, centrată pe municipiul Sibiu, în creionarea unei dezvoltări echilibrate a județului, care să includă și două axe pe direcția nord-sud care să conecteze cele două arii de dezvoltare, una de-a lungul Culoarului Visei (Ocna Sibiului – Șeica Mare), și alta pe valea Hârtibaciului, având în centrul său orașul Agnita.

Fenomenul de suburbanizare va continua și în viitor, cu trăsături similare cu cele din prezent. Comunele din apropierea orașelor vor beneficia cel mai mult de pe urma acestui fenomen. Presiunea va rămâne constantă asupra terenurilor situate în zonele periurbane, pe fondul atragerii de noi investiții private în industrie și servicii, a cererii pentru locuințe noi, spațioase, în ariile rurale, și în general în contextul concentrării populației în ariile ușor accesibile și relativ apropiate de un loc de muncă atractiv.

Pe de altă parte, comunele situate la distanțe mai mari față de centrele urbane importante și față de axele de dezvoltare vor continua să se depopuleze și vor deveni adevărate "pungi de sărăcie", fiind axate pe activități din sfera sectorului primar (agricultură, pastoralism, silvicultură) sau prelucrare primară a lemnului.

5.2. Scenarii / alternative de dezvoltare

În cazul județului Sibiu, numărul de centre urbane este destul de ridicat, peste media națională. Singura comună care ar putea îndeplini criteriile actuale pentru a trece la statutul urban este Șelimbăr, care este însă o comună periurbană a municipiului Sibiu și care în momentul de față funcționează mai degrabă ca un

cartier al municipiului (de fapt, mai multe cartiere, având în vedere că este vorba de mai multe localități rurale incluse în această comună). Este discutabil dacă eventuala promovare a comunei Șelimbăr la statutul de oraș ar aduce beneficii, atât comunei (viitorului oraș), cât și municipiului Sibiu, cu care aceasta întreține relații foarte strânse. Există în mod clar o necesitate de îmbunătățire a gradului de dotare și echipare al comunei Șelimbăr, în raport cu populația existentă în acest moment, dar o bună parte a populației este angrenată în activități economice și sociale în municipiul Sibiu, fiind vorba așadar de o populație preponderent navetistă, și care totodată beneficiază de dotările existente în municipiu. Din această perspectivă, beneficiile ar putea fi rezulta mai degrabă din comasarea comunei Șelimbăr cu municipiul Sibiu, prin includerea sa ca și cartier propriu-zis al municipiului, sau prin integrarea ambelor unități administrativ-teritoriale într-o unitate administrativă de nivel superior, de tipul zonei metropolitane (care ar include totodată și alte unități administrative din apropierea municipiului Sibiu).

În ceea ce privește numărul de comune din județul Sibiu, acesta s-a stabilizat după anul 2004, când s-au înființat comunele Boița și Alma. În momentul de față, numărul de comune este suficient de mare și nu există condiții pentru înființarea de noi comune. În schimb, există un număr de 13 comune care se situează sub pragul demografic de 1500 de locuitori și care, în cazul unei reforme administrative majore la nivel național, ar putea să fie supuse unui proces de comasare sau unificare administrativă.

Pentru multe spații rurale, o alternativă viabilă de dezvoltare o reprezintă o bună infrastructură conectivă, mai ales către centrele urbane importante din județ, a căror dinamică pozitivă ar putea antrena și spațiile rurale din vecinătate. Astfel, municipiul Sibiu și zona sa periurbană își vor consolida statutul de pol atractor al întregului județ, dar și la nivel regional și chiar național, beneficiind de o localizare optimă, în centrul țării, pe principala arteră (autostradă) care leagă România de centrul și de vestul Europei, având astfel oportunități semnificative de creștere și dezvoltare. În paralel, axa Târnavei Mari, centrată pe municipiul Mediaș, se află la rândul său bine conectată, mai ales pe calea ferată, de asemenea principala axă feroviară a țării, care și ea conectează România de țările din centrul și vestul Europei. Aceste două axe majore de dezvoltare trebuie să antreneze în dinamica lor și spațiile rurale înconjurătoare.

Deja se poate constata că localitățile din primul inel periurban al municipiului Sibiu sunt foarte bine conectate la municipiul reședință de județ, și beneficiază din plin de un aport semnificativ de populație tânără și înalt calificată, care poate accesa cu relativă ușurință serviciile din municipiu, aducând un plus de dinamism și comunităților în care se integrează. Fenomenul de periurbanizare va continua și în viitor, și va antrena spații tot mai largi, pe măsură ce infrastructura conectivă se va dezvolta și va facilita accesul spre polii atractori (Sibiu și Mediaș, în principal), și din spațiile rurale mai îndepărtate de acestea. Construcția autostrăzilor Sibiu – Pitești și Sibiu – Brașov va face posibilă o dezvoltare accentuată și a spațiilor situate în Depresiunea Făgărașului (Țara Oltului) și în defileul Oltului. De altfel, o "emigrare" a procesului de periurbanizare din primul inel periurban înspre al doilea inel periurban al Sibiului și chiar spre alte zone ale

județului se face deja simțită, având în vedere impactul tot mai pronunțat al telemuncii și al posibilității accesării unor servicii de la distanță. Cu toate acestea, atragerea unei populații tinere în mediul rural nu poate fi posibilă fără asigurarea unui nivel de dotare și echipare tehnico-edilitară similar sau măcar apropiat cu cel din mediul urban. Astfel, se consolidează necesitatea ridicării permanente a standardelor de locuire și a nivelului de dotare și echipare tehnico-edilitară a localităților rurale, inclusiv acces facil spre și dinspre locul de muncă, servicii de bază în localitate, conexiune rapidă la internet, servicii de telefonie mobilă.

Cele două axe majore ale județului: cea sudică, cu centrul în municipiul Sibiu, și cea nordică, centrată pe municipiul Mediaș, trebuie să fie conectate de două axe pe direcția nord-sud, una de-a lungul Culoarului Visei (Ocna Sibiului – Șeica Mare), și alta pe valea Hârtibaciului, având în centrul său orașul Agnita. Dezvoltarea acestor axe secundare este foarte importantă, deoarece ele străbat zona centrală a județului, cea mai slab dezvoltată în momentul de față, și care prezintă cele mai multe probleme demografice, sociale sau economice. În viitor, această zonă (Podișul Hârtibaciului, Podișul Secașelor) trebuie să beneficieze în mod prioritar de acțiuni de sprijin și revitalizare din partea Guvernului și a autorităților locale și județene, în spiritul Legii 351/2001.

6. SINTEZA STUDIULUI DE FUNDAMENTARE

Majoritatea localităților din județul Sibiu au o vechime considerabilă, fiind atestate documentar din perioada medievală. Trei localități, Sibiu, Mediaș și Dumbrăveni, au statut urban încă din Evul Mediu, în vreme ce celelalte orașe au fost declarate ca atare după al doilea război mondial. Județul Sibiu în forma sa actuală a fost înființat în anul 1968, organizarea sa administrativ-teritorială rămânând în linii mari aceeași de atunci și până acum. În prezent, județul Sibiu cuprinde 2 municipii, 9 orașe și 53 de comune, care includ un total de 188 localități. Dintre acestea, 11 sunt localități urbane iar 177 sunt localități rurale, din care 25 sate aparținătoare sau localități componente ale orașelor și municipiilor, 53 de sate reședință de comună și 99 de sate nereședință.

În conformitate cu principalele trăsături geografice, istorice, economice și sociale, localitățile din județul Sibiu au fost împărțite în 6 zone funcționale: Mărginimea Sibiului, Depresiunea Sibiu, Depresiunea Făgărașului (sau Țara Oltului), Podișul Secașelor, Podișul Hârtibaciului și Culoarul Târnavei Mari și dealurile adiacente acestuia.

Principala disfuncționalitate este reprezentată de dezvoltarea inegală a localităților județului, contrastele dintre urban și rural continuând să se accentueze. Astfel, municipiul Sibiu și aria sa periurbană se dezvoltă într-un ritm destul de susținut, în contrast cu celelalte zone din județ, care se caracterizează în general printr-un declin demografic, economic și social.

Declinul demografic se reflectă și în neîndeplinirea criteriilor minime definite de Legea 351/2001 pentru diferitele ranguri. Astfel, în conformitate cu datele de recensământul din 2021, municipiul Mediaș a coborât sub pragul demografic (40000 de locuitori) corespunzător rangului de municipiu, iar 7 orașe din cele 9 (practic toate, cu excepția orașelor Cisnădie și Avrig) nu îndeplinesc criteriul demografic minimal (10000 de locuitori) pentru rangul de oraș. De asemenea, 13 comune din județul Sibiu, respectiv 24,5% din totalul comunelor din județ, au coborât sub pragul demografic de 1500 de locuitori, specificat de Legea 351/2001. Dintre acestea, 5 sunt comune foarte mici, având sub 1000 de locuitori la recensământul din 2021: Râu Sadului (514 locuitori, cea mai mică din județ), Ludoș, Bruuiu, Mihăileni și Marpod.

Situația este și mai dramatică dacă se ia în calcul nivelul de dotare și echipare al orașelor și comunelor, prevăzut în aceeași lege. Dintre dotările care lipsesc anumitor orașe din județul Sibiu se numără: cinematograful, tribunalul, judecătoria și parchetul, notariatul, spitalul, liceul (nu mai există la Ocna Sibiului), hotelul, creșa, muzeul, sala de expoziții. Din comune unele comune lipsesc farmaciile și punctele farmaceutice, Loamneș este singura comună care nu deține grădiniță, în vreme ce comunele Ludoș, Alma și Brădeni nu dețin cabinete medicale. Câteva comune, chiar dintre cele mari (Șelimbăr, Gura Râului, Târnavă, Iacobeni) nu dețin bibliotecă. Situația echipării tehnico-edilitare a orașelor și comunelor s-a îmbunătățit considerabil în ultimii ani, prin implementarea a numeroase proiecte de introducere,

extindere sau reabilitare a unor rețele tehnico-edilitare, dar, în special în mediul rural, se constată că rețelele tehnico-edilitare nu acoperă toată lungimea străzilor.

36,2% din satele județului Sibiu se încadrează în categoria satelor mici, având sub 500 de locuitori, și un nivel de dotare și echipare deficitar de cele mai multe ori. Dintre acestea, situația cea mai gravă se înregistrează în cazul satelor foarte mici, sub 100 de locuitori (în total 9 sate).

Pe de altă parte, unele localități periurbane, în special cele din apropierea municipiului Sibiu, au beneficiat de o creștere demografică semnificativă în ultimii ani, fără ca aceasta să se reflecte și într-o îmbunătățire a gradului de dotare și echipare edilitară a acestor localități. De altfel, fenomenul de periurbanizare este vizibil și la periferia centrelor urbane, fapt concretizat prin expansiunea constantă și uneori chiar spectaculoasă a suprafețelor incluse în intravilan. Astfel, suprafața intravilanului a crescut de 2-4 ori în cazul majorității centrelor urbane din județ (Sibiu, Mediaș, Cisnădie, Tălmăciu, Copșa Mică), până la 7 ori în cazul orașului Avrig.

Principalele priorități ar trebui să vizeze, pe de o parte, o dezvoltare echilibrată a centrelor urbane din județ, și, pe de altă parte, acțiuni de sprijin și revitalizare pentru comunele din județ, în special a celor menționate ca atare de Legea 351/2001.

Dezvoltarea teritorială a județului s-ar putea echilibra prin crearea a două axe paralele, una în sud, centrată pe municipiul Sibiu, și o alta în nord, centrată pe municipiul Mediaș. Cele două axe de dezvoltare ar trebui să fie bine conectate și inter-relaționate între ele, cooperând pe multiple planuri pentru a avea beneficii comune, reunind astfel peste două treimi din populația județului și peste 90% din activitatea economică a acestuia.

În mediul rural, există mai multe posibile soluții și măsuri care să vizeze dezvoltarea și pentru reducerea decalajului de dezvoltare dintre urban și rural. Printre acestea se numără investițiile în infrastructura conectivă, deoarece conectarea la oportunitățile oferite de un oraș dinamic și cu funcții complexe reprezintă cea mai viabilă alternativă de supraviețuire și chiar de dezvoltare a localităților rurale, în vederea diversificării profilului funcțional. Principalele măsuri ar trebui să vizeze modernizarea căilor de comunicație și de acces, în special pentru ariile rurale mai izolate, și menținerea acestora la standarde acceptabile, pentru a permite o bună conectivitate la principalele axe de dezvoltare ale județului și la principalele centre urbane, a căror dezvoltare să antreneze în dinamica lor și spațiile rurale conexe.

Totodată, sunt necesare măsuri ferme pentru limitarea extinderii excesive și nejustificate a intravilanului, în special în cazul centrelor urbane și a comunelor din imediata lor apropiere, pentru diminuarea sprawlului urban și a efectelor negative cauzate de acesta.

Astfel, în municipiul Sibiu și zona sa periurbană (în special orașul Cisnădie și comuna Șelimbăr, dar și alte comune din primul inel) se înregistrează fenomene de urbanizare și suburbanizare accelerată, cauzate de o dezvoltare economică și socială semnificativă în ultimii ani, cu efecte vizibile în teritoriu, unele pozitive,

altele negative (expansiunea de tip sprawl). Pe de altă parte, în restul județului se înregistrează, cu mici excepții, fenomene de dezurbanizare, depopulare și îmbătrânire demografică. Din păcate, aceste tendințe s-ar putea menține și în viitor, conducând la o propagarea unui model de dezvoltare inegală la nivelul județului, dacă nu vor exista intervenții în vederea sprijinului și revitalizării ariilor rurale profund afectate în ultimele decenii, dar și a centrelor urbane mai mici.

Pe termen scurt, se poate prevedea că municipiul Sibiu și zona sa periurbană va reprezenta motorul economic al întregului județ, așa cum este și în prezent. Pe termen lung, ar fi de dorit ca axa Târnavei Mari, centrată pe municipiul Mediaș, să poată să se dezvolte economic suficient de mult pentru a se cristaliza o conurbație, care să includă și orașele Copșa Mică și Dumbrăveni și care să se alăture astfel părții de sud a județului, centrată pe municipiul Sibiu, în creionarea unei dezvoltări echilibrate a județului, care să includă și două axe pe direcția nord-sud care să conecteze cele două arii de dezvoltare, una de-a lungul Culoarului Visei (Ocna Sibiului – Șeica Mare), și alta pe valea Hârtibaciului, având în centrul său orașul Agnita.

Fenomenul de suburbanizare va continua și în viitor, iar comunele din apropierea orașelor vor beneficia cel mai mult de pe urma acestui fenomen. Pe de altă parte, comunele situate la distanțe mai mari față de centrele urbane importante și față de axele de dezvoltare vor continua să se depopuleze și vor deveni adevărate "pungi de sărăcie", dacă nu se vor face investiții în infrastructura conectivă și în echiparea tehnico-edilitară a acestor localități. Conectarea la oportunitățile oferite de un oraș dinamic și cu funcții complexe reprezintă cea mai viabilă alternativă de supraviețuire și chiar de dezvoltare a localităților rurale, în vederea diversificării profilului funcțional al acestora.

SURSE BIBLIOGRAFICE

- *** (1954), Indicatorul alfabetic al localităților din R.P.R., Edit. de Stat pentru Literatură Științifică, București.
- Academia Română (2003), Istoria Românilor, vol. I-VIII, Edit. Enciclopedică, București.
- Decret-lege nr. 38 din 22 ianuarie 1990 privind abrogarea Legii nr. 2/1989 referitoare la organizarea administrativă a teritoriului țării.
- Decretul 331 din 19 septembrie 1952 privind modificarea Legii nr. 5 din 1950 pentru raionarea administrativ-economică a teritoriului Republicii Populare Române.
- Institutul Național de Statistică (2023), Baza de date TEMPO ONLINE.
- Legea nr. 5 din 7 septembrie 1950 pentru raionarea administrativ-economică a teritoriului Republicii Populare Române.
- Legea nr. 3 din 24 decembrie 1960 pentru îmbunătățirea împărțirii administrative a teritoriului Republicii Populare Române.
- Legea nr. 2 din 16 februarie 1968 privind organizarea administrativă a teritoriului Republicii Socialiste România.
- Legea nr. 2 din 18 aprilie 1989 privind îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului Republicii Socialiste România.
- Legea nr. 151 din 15 iulie 1998 privind dezvoltarea regională în România.
- Legea 351/2001 privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național – Secțiunea a IV-a – Rețeaua de localități.
- Legea nr. 336 din 8 iulie 2003 pentru declararea ca oraș a comunei Săliște, județul Sibiu.
- Legea nr. 14 din 24 februarie 2004 pentru înființarea comunei Alma prin reorganizarea comunei Ațel, județul Sibiu.
- Legea nr. 83 din 5 aprilie 2004 pentru declararea ca orașe a unor comune.
- Legea nr. 84 din 5 aprilie 2004 pentru înființarea unor comune.
- Pascu, Șt. (1989), Voievodatul Transilvaniei, vol. I-IV, Edit. Dacia, Cluj-Napoca.
- Pop, I.A. (2003), Transilvania în secolul al XIV-lea și în prima jumătate a secolului al XV-lea (cca 1300-1456), în Pop, I.A., Năgler, T. - coordonatori, Istoria Transilvaniei. Vol. I (până la 1541), Institutul Cultural Român, Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca.
- Pușcariu, I.S. (1864), Disertațiune despre împărțirea politică a Ardealului, Sibiu.
- Recensământul Populației și Locuințelor (2011), www.recensamant.ro
- Recensământul Populației și Locuințelor (2021), www.recensamant.ro
- Suciu, C. (1968), Dicționar istoric al localităților din Transilvania, Edit. Academiei, București.

ANEXE

Anul primei atestări documentare a așezărilor

Denumire localitate	Anul primei atestări	SIRSUP	Denumire UAT
Sibiu	1192	143450	SIBIU
Cisnădie	1204	143735	CISNĂDIE
Cârța	1223	144508	CÂRȚA
Cisnădioara	1223	143735	CISNĂDIE
Cristian	1223	143487	CRISTIAN
Stejărișu	1223	144651	IACOBENI
Hașag	1263	144795	LOAMNEȘ
Nocrich	1263	145140	NOCRICH
Ocna Sibiului	1263	143851	OCNA SIBIULUI
Dupuș	1267	143995	AȚEL
Mediaș	1267	143619	MEDIAȘ
Micășasa	1267	144991	MICĂSASA
Moșna	1280	145104	MOȘNA
Slimnic	1282	145603	SLIMNIC
Ațel	1283	143995	AȚEL
Biertan	1283	144198	BIERTAN
Brateiu	1283	144349	BRATEIU
Copșa Mare	1283	144198	BIERTAN
Richiș	1283	144198	BIERTAN
Șaroș pe Târnave	1283	143806	DUMBRĂVENI
Apoldu de Jos	1288	143922	APOLDU DE JOS
Alma	1289	146012	ALMA
Apoldu de Sus	1290	144928	MIERCUREA SIBIULUI
Miercurea Sibiului	1290	144928	MIERCUREA SIBIULUI
Sângătin	1290	143922	APOLDU DE JOS
Alțâna	1291	143888	ALȚINA
Ighișu Vechi	1291	144232	BÂRGHIȘ
Broșteni	1296	145220	PĂUCA
Buia	1296	145667	ȘEICA MARE
Brădeni	1297	144376	BRĂDENI
Bazna	1302	144152	BAZNA
Cașolț	1302	145408	ROȘIA
Axente Sever	1305	144116	AXENTE SEVER
Florești	1305	144731	LASLEA
Ighișu Nou	1305	143619	MEDIAȘ
Mălâncrav	1305	144731	LASLEA
Nou Săsesc	1305	144731	LASLEA
Valea Viilor	1305	145961	VALEA VIILOR
Cornățel	1306	145408	ROȘIA
Săcădate	1306	144054	AVRIG
Bruiu	1307	144410	BRUIU

Noul Român	1307	143959	ARPAȘU DE JOS
Șomartin	1307	144410	BRUIU
Laslea	1308	144731	LASLEA
Șeica Mare	1308	145667	ȘEICA MARE
Amnaș	1309	145499	SĂLIȘTE
Boian	1309	144152	BAZNA
Dobârca	1309	144928	MIERCUREA SIBIULUI
Gusu	1309	144866	LUDOȘ
Hoghilag	1309	144615	HOGHILAG
Iacobeni	1309	144651	IACOBENI
Netuș	1309	144651	IACOBENI
Păuca	1309	145220	PĂUCA
Țapu	1309	144991	MICĂSASA
Topârcea	1309	143851	OCNA SIBIULUI
Valea Lungă	1309	144553	DÂRLOS
Apoș	1311	144232	BÂRGHIȘ
Brad	1311	144054	AVRIG
Șeica Mică	1311	145738	ȘEICA MICĂ
Soroștin	1311	145738	ȘEICA MICĂ
Agnita	1317	143682	AGNITA
Dârlos	1317	144553	DÂRLOS
Hosman	1317	145140	NOCRICH
Orlat	1317	145202	ORLAT
Șmig	1317	146012	ALMA
Vărd	1317	144456	CHIRPĂR
Tălmăciu	1318	145827	TĂLMACIU
Zlagna	1318	144232	BÂRGHIȘ
Alămor	1319	144795	LOAMNEȘ
Armeni	1319	144795	LOAMNEȘ
Ghijasa de Jos	1319	145140	NOCRICH
Metiș	1319	145042	MIHĂILENI
Motiș	1319	145961	VALEA VIILOR
Săcel	1319	145499	SĂLIȘTE
Loamnes	1320	144795	LOAMNEȘ
Colun	1322	145293	PORUMBACU DE JOS
Curciu	1322	144553	DÂRLOS
Glâmboaca	1322	144054	AVRIG
Nou	1322	145408	ROȘIA
Roandola	1322	144731	LASLEA
Șelimbăr	1323	143557	ȘELIMBĂR
Șura Mică	1323	145792	ȘURA MICĂ
Bogatu Roman	1324	145220	PĂUCA
Daia	1327	145408	ROȘIA
Roșia	1327	145408	ROȘIA
Dealul Frumos	1329	144964	MERGHINDEAL
Aciliu	1330	145499	SĂLIȘTE

Ludoș	1330	144866	LUDOȘ
Șoala	1331	144116	AXENTE SEVER
Târnava	1331	143646	TÂRNAVA
Chirpăr	1332	144456	CHIRPĂR
Dumbrăveni	1332	143806	DUMBRĂVENI
Fofeldea	1332	145140	NOCRICH
Hamba	1332	145765	ȘURA MARE
Merghindeal	1332	144964	MERGHINDEAL
Șura Mare	1332	145765	ȘURA MARE
Veseud	1332	144456	CHIRPĂR
Petiș	1336	145667	ȘEICA MARE
Giacăș	1337	146012	ALMA
Vecerd	1337	144232	BÂRGHIȘ
Agârbiciu	1343	144116	AXENTE SEVER
Valchid	1345	144615	HOGHILAG
Prod	1348	144615	HOGHILAG
Boarta	1349	145667	ȘEICA MARE
Marpod	1349	144893	MARPOD
Ruja	1349	143682	AGNITA
Țichindeal	1350	145140	NOCRICH
Retiș	1353	144376	BRĂDENI
Săliște	1354	145499	SĂLIȘTE
Mobile	1355	144651	IACOBENI
Noiștat	1355	144651	IACOBENI
Alma VII	1356	145104	MOȘNA
Buzd	1356	144349	BRATEIU
Bârghiș	1357	144232	BÂRGHIȘ
Coveș	1357	143682	AGNITA
Pelișor	1357	144232	BÂRGHIȘ
Poenița	1357	144508	CÂRȚA
Nemșa	1359	145104	MOȘNA
Velț	1359	144152	BAZNA
Avrig	1364	144054	AVRIG
Turnu Roșu	1364	145934	TURNU ROȘU
Ernea	1366	143806	DUMBRĂVENI
Fântănele	1366	145499	SĂLIȘTE
Păucea	1366	144303	BLĂJEL
Tilișca	1366	145907	TILIȘCA
Moardăș	1373	145042	MIHĂILENI
Ilimbav	1375	144893	MARPOD
Veseud	1379	145603	SLIMNIC
Rusciori	1380	145792	ȘURA MICĂ
Mihăileni	1382	145042	MIHĂILENI
Galeș	1383	145499	SĂLIȘTE
Sibiel	1383	145499	SĂLIȘTE
Vale	1383	145499	SĂLIȘTE

Nucet	1387	145408	ROȘIA
Scoreiu	1392	145293	PORUMBACU DE JOS
Ștenea	1392	145667	ȘEICA MARE
Blăjel	1393	144303	BLĂJEL
Mighindoala	1394	145667	ȘEICA MARE
Răvășel	1394	145042	MIHĂILENI
Șalcău	1394	145042	MIHĂILENI
Vurpăr	1396	145998	VURPĂR
Copșa Mică	1402	143771	COPȘA MICĂ
Benești	1406	143888	ALȚINA
Ruși	1424	145603	SLIMNIC
Bungard	1429	143557	ȘELIMBĂR
Chesler	1439	144991	MICĂSASA
Săsăuș	1448	144456	CHIRPĂR
Veștem	1468	143557	ȘELIMBĂR
Boița	1488	146021	BOIȚA
Mag	1488	145499	SĂLIȘTE
Poplaca	1488	143502	POPLACA
Rășinari	1488	143520	RĂȘINARI
Rod	1488	145907	TILIȘCA
Sadu	1488	145471	SADU
Tălmacel	1488	145827	TĂLMACIU
Mohu	1494	143557	ȘELIMBĂR
Racovița	1494	145355	RACoviȚA
Cârțișoara	1509	144535	CÂRȚIȘOARA
Arpașu de Jos	1511	143959	ARPAȘU DE JOS
Gherdeal	1532	144410	BRUIU
Poiana Sibiului	1532	145275	POIANA SIBIULUI
Porumbacu de Jos	1546	145293	PORUMBACU DE JOS
Porumbacu de Sus	1546	145293	PORUMBACU DE JOS
Sărata	1582	145293	PORUMBACU DE JOS
Arpașu de Sus	1589	143959	ARPAȘU DE JOS
Țeline	1614	144376	BRĂDENI
Ghijasa de Sus	1636	143888	ALȚINA
Presaca	1647	145220	PĂUCA
Gura Râului	1733	144599	GURA RÂULUI
Jina	1733	144713	JINA
Sebeșu de Jos	1733	145934	TURNU ROȘU
Sebeșu de Sus	1733	145355	RACoviȚA
Mândra	1750	144795	LOAMNEȘ
Râu Sadului	1850	145382	RÂU SADULUI
Paltinis	1909	143450	SIBIU
Sădinca	1910	144795	LOAMNEȘ
Văleni	1910	144991	MICĂSASA
Albi	1954	145603	SLIMNIC
Crinț	1954	145499	SĂLIȘTE

Paltin	1954	146021	BOIȚA
Prislop	1954	143520	RĂȘINARI
Romanești	1954	144303	BLĂJEL
Colonia Tălmaciu	1956	145827	TĂLMACIU
Colonia Târnavă	1956	143646	TÂRNAVA
Lazaret	1956	146021	BOIȚA
Lotrioara	1956	146021	BOIȚA
Mârșa	1956	144054	AVRIG
Pădureni	1966	145603	SLIMNIC

Densitatea așezărilor

UAT	Nr. Localități	S	Densitatea așezărilor
		Kmp	Localități / 100 kmp
TOTAL	187	5432.48	3.442258416
143450 MUNICIPIUL SIBIU	2	121.64	1.644195988
143619 MUNICIPIUL MEDIAȘ	2	62.65	3.192338388
143682 ORAȘ AGNITA	3	96.22	3.117854916
144054 ORAȘ AVRIG	5	168.38	2.969473809
143735 ORAȘ CISNĂDIE	2	138.62	1.442793248
143771 ORAȘ COPȘA MICĂ	1	25.79	3.877471888
143806 ORAȘ DUMBRĂVENI	3	55.75	5.381165919
144928 ORAȘ MIERCUREA SIBIULUI	3	85.12	3.52443609
143851 ORAȘ OCNA SIBIULUI	2	85.21	2.347142354
145499 ORAȘ SĂLIȘTE	9	226.78	3.968603933
145827 ORAȘ TĂLMACIU	3	185.35	1.618559482
146012 ALMA	3	37.62	7.974481659
143888 ALȚÎNA	3	80.19	3.741114852
143922 APOLDU DE JOS	2	48.83	4.09584272
143959 ARPAȘU DE JOS	3	111.26	2.696386842
143995 AȚEL	2	39.02	5.125576627
144116 AXENTE SEVER	3	72.36	4.145936982
144232 BĂRGHIȘ	6	99.9	6.006006006
144152 BAZNA	3	82.52	3.635482307
144198 BIERTAN	3	97.26	3.084515731
144303 BLĂJEL	3	34.02	8.818342152
146021 BOIȚA	4	100.21	3.991617603
144376 BRĂDENI	3	81.42	3.684598379
144349 BRATEIU	2	35.11	5.696382797
144410 BRUIU	3	97.09	3.089916572
144508 CÂRȚA	2	28.9	6.920415225
144535 CÂRȚIȘOARA	1	85.76	1.166044776
144456 CHIRPĂR	4	100.84	3.966679889
143487 CRISTIAN	1	71.16	1.405283867

144553 DĂRLOS	3	40.1	7.481296758
144599 GURA RĂULUI	1	105.45	0.948316738
144615 HOGHILAG	3	52.13	5.75484366
144651 IACOBENI	5	103.45	4.833252779
144713 JINA	1	323.51	0.309109456
144731 LASLEA	5	115.2	4.340277778
144795 LOAMNEȘ	6	100.84	5.950019833
144866 LUDOȘ	2	43.22	4.627487274
144893 MARPOD	2	44.03	4.542357484
144964 MERGHINDEAL	2	66.55	3.005259204
144991 MICĂSASA	4	71.38	5.603810591
145042 MIHĂILENI	5	77.69	6.435834728
145104 MOȘNA	3	59.33	5.056463846
145140 NOCRICH	5	115.87	4.315180806
145202 ORLAT	1	59.02	1.694340901
145220 PĂUCA	4	73.65	5.431093007
145275 POIANA SIBIULUI	1	23.47	4.260758415
143502 POPLACA	1	32.67	3.060912152
145293 PORUMBACU DE JOS	5	184.87	2.704603235
145355 RACoviȚA	2	56.06	3.567606136
143520 RĂȘINARI	2	127.87	1.564088527
145382 RÂU SADULUI	1	30.84	3.242542153
145408 ROȘIA	6	162.56	3.690944882
145471 SADU	1	46.99	2.128112364
145667 ȘEICA MARE	6	120.24	4.99001996
145738 ȘEICA MICĂ	2	62.87	3.181167488
143557 ȘELIMBĂR	4	72.32	5.530973451
145603 SLIMNIC	5	107.34	4.65809577
145765 ȘURA MARE	2	74.85	2.672010688
145792 ȘURA MICĂ	2	49.48	4.042037187
143646 TÂRNAVA	2	28.31	7.064641469
145907 TILIȘCA	2	52.77	3.790032215
145934 TURNU ROȘU	2	77.99	2.564431337
145961 VALEA VIILOR	2	44.16	4.528985507
145998 VURPĂR	1	70.42	1.420051122

Clasificarea așezărilor pe ranguri conform Legii 351/2001

Denumire localitate	Rangul așezărilor	SIRSUP	Denumire UAT
Sibiu	2	143450	SIBIU
Păltiniș	5	143450	SIBIU
Cristian	4	143487	CRISTIAN
Poplaca	4	143502	POPLACA
Rășinari	4	143520	RĂȘINARI
Prislop	5	143520	RĂȘINARI
Șelimbăr	4	143557	ȘELIMBĂR

Bungard	5	143557	ŞELIMBĂR
Mohu	5	143557	ŞELIMBĂR
Veştem	5	143557	ŞELIMBĂR
Mediaş	2	143619	MEDIAŞ
Ighişu Nou	5	143619	MEDIAŞ
Târnavă	4	143646	TÂRNAVA
Colonia Târnavă	5	143646	TÂRNAVA
Agnita	3	143682	AGNITA
Coveş	5	143682	AGNITA
Ruja	5	143682	AGNITA
Cisnădie	3	143735	CISNĂDIE
Cisnădioara	5	143735	CISNĂDIE
Copşa Mică	3	143771	COPŞA MICĂ
Dumbrăveni	3	143806	DUMBRĂVENI
Ernea	5	143806	DUMBRĂVENI
Şaroş pe Târnavă	5	143806	DUMBRĂVENI
Ocna Sibiului	3	143851	OCNA SIBIULUI
Topârcea	5	143851	OCNA SIBIULUI
Alţina	4	143888	ALŢINA
Beneşti	5	143888	ALŢINA
Ghijasa de Sus	5	143888	ALŢINA
Apoldu de Jos	4	143922	APOLDU DE JOS
Sângătin	5	143922	APOLDU DE JOS
Arpaşu de Jos	4	143959	ARPAŞU DE JOS
Arpaşu de Sus	5	143959	ARPAŞU DE JOS
Noul Român	5	143959	ARPAŞU DE JOS
Aţel	4	143995	AŢEL
Dupuş	5	143995	AŢEL
Avrig	3	144054	AVRIG
Brad	5	144054	AVRIG
Glâmboacă	5	144054	AVRIG
Mârşa	5	144054	AVRIG
Săcădate	5	144054	AVRIG
Axente Sever	4	144116	AXENTE SEVER
Agârbiciu	5	144116	AXENTE SEVER
Şoala	5	144116	AXENTE SEVER
Bazna	4	144152	BAZNA
Boian	5	144152	BAZNA
Velţ	5	144152	BAZNA
Biertan	4	144198	BIERTAN
Copşa Mare	5	144198	BIERTAN
Richiş	5	144198	BIERTAN
Bârghiş	4	144232	BÂRGHIŞ
Apoş	5	144232	BÂRGHIŞ
Ighişu Vechi	5	144232	BÂRGHIŞ
Pelişor	5	144232	BÂRGHIŞ

Vecerd	5	144232	BÂRGHIȘ
Zlagna	5	144232	BÂRGHIȘ
Blăjel	4	144303	BLĂJEL
Păucea	5	144303	BLĂJEL
Romanești	5	144303	BLĂJEL
Brateiu	4	144349	BRATEIU
Buzd	5	144349	BRATEIU
Brădeni	4	144376	BRĂDENI
Retiș	5	144376	BRĂDENI
Țeline	5	144376	BRĂDENI
Bruiu	4	144410	BRUIU
Gherdeal	5	144410	BRUIU
Șomartin	5	144410	BRUIU
Chirpăr	4	144456	CHIRPĂR
Săsăuș	5	144456	CHIRPĂR
Vărd	5	144456	CHIRPĂR
Veseud	5	144456	CHIRPĂR
Cârța	4	144508	CÂRȚA
Poenița	5	144508	CÂRȚA
Cârțișoara	4	144535	CÂRȚIȘOARA
Dârlos	4	144553	DÂRLOS
Curciu	5	144553	DÂRLOS
Valea Lungă	5	144553	DÂRLOS
Gura Râului	4	144599	GURA RÂULUI
Hoghilag	4	144615	HOGHILAG
Prod	5	144615	HOGHILAG
Valchid	5	144615	HOGHILAG
Iacobeni	4	144651	IACOBENI
Movile	5	144651	IACOBENI
Netuș	5	144651	IACOBENI
Noiștat	5	144651	IACOBENI
Stejărișu	5	144651	IACOBENI
Jina	4	144713	JINA
Laslea	4	144731	LASLEA
Florești	5	144731	LASLEA
Mălâncrav	5	144731	LASLEA
Nou Săsesc	5	144731	LASLEA
Roandola	5	144731	LASLEA
Loamneș	4	144795	LOAMNEȘ
Alămor	5	144795	LOAMNEȘ
Armeni	5	144795	LOAMNEȘ
Hașag	5	144795	LOAMNEȘ
Mândra	5	144795	LOAMNEȘ
Sădinca	5	144795	LOAMNEȘ
Ludoș	4	144866	LUDOȘ
Gusu	5	144866	LUDOȘ

Marpod	4	144893	MARPOD
Ilimbav	5	144893	MARPOD
Miercurea Sibiului	3	144928	MIERCUREA SIBIULUI
Apoldu de Sus	5	144928	MIERCUREA SIBIULUI
Dobârca	5	144928	MIERCUREA SIBIULUI
Merghindeal	4	144964	MERGHINDEAL
Dealul Frumos	5	144964	MERGHINDEAL
Micăsasa	4	144991	MICĂSASA
Chesler	5	144991	MICĂSASA
Țapu	5	144991	MICĂSASA
Văleni	5	144991	MICĂSASA
Mihăileni	4	145042	MIHĂILENI
Metiș	5	145042	MIHĂILENI
Moardăș	5	145042	MIHĂILENI
Răvășel	5	145042	MIHĂILENI
Șalcău	5	145042	MIHĂILENI
Moșna	4	145104	MOȘNA
Alma Vii	5	145104	MOȘNA
Nemșa	5	145104	MOȘNA
Nocrich	4	145140	NOCRICH
Fofeldea	5	145140	NOCRICH
Ghijasa de Jos	5	145140	NOCRICH
Hosman	5	145140	NOCRICH
Țichindeal	5	145140	NOCRICH
Orlat	4	145202	ORLAT
Păuca	4	145220	PĂUCA
Bogatu Roman	5	145220	PĂUCA
Broșteni	5	145220	PĂUCA
Presaca	5	145220	PĂUCA
Poiana Sibiului	4	145275	POIANA SIBIULUI
Porumbacu de Jos	4	145293	PORUMBACU DE JOS
Colun	5	145293	PORUMBACU DE JOS
Porumbacu de Sus	5	145293	PORUMBACU DE JOS
Sărata	5	145293	PORUMBACU DE JOS
Scoreiu	5	145293	PORUMBACU DE JOS
Racovița	4	145355	RACoviȚA
Sebeșu de Sus	5	145355	RACoviȚA
Râu Sadului	4	145382	RÂU SADULUI
Roșia	4	145408	ROȘIA
Cașolț	5	145408	ROȘIA
Cornățel	5	145408	ROȘIA
Daia	5	145408	ROȘIA
Nou	5	145408	ROȘIA
Nucet	5	145408	ROȘIA
Sadu	4	145471	SADU
Săliște	3	145499	SĂLIȘTE

Aciliu	5	145499	SĂLIȘTE
Amnaș	5	145499	SĂLIȘTE
Crinț	5	145499	SĂLIȘTE
Galeș	5	145499	SĂLIȘTE
Fântânele	5	145499	SĂLIȘTE
Mag	5	145499	SĂLIȘTE
Săcel	5	145499	SĂLIȘTE
Sibiel	5	145499	SĂLIȘTE
Vale	5	145499	SĂLIȘTE
Slimnic	4	145603	SLIMNIC
Albi	5	145603	SLIMNIC
Pădureni	5	145603	SLIMNIC
Ruși	5	145603	SLIMNIC
Veseud	5	145603	SLIMNIC
Șeica Mare	4	145667	ȘEICA MARE
Boarta	5	145667	ȘEICA MARE
Buia	5	145667	ȘEICA MARE
Mighindoala	5	145667	ȘEICA MARE
Petiș	5	145667	ȘEICA MARE
Ștenea	5	145667	ȘEICA MARE
Șeica Mică	4	145738	ȘEICA MICĂ
Soroștin	5	145738	ȘEICA MICĂ
Șura Mare	5	145765	ȘURA MARE
Hamba	5	145765	ȘURA MARE
Șura Mică	5	145792	ȘURA MICĂ
Rusciori	5	145792	ȘURA MICĂ
Tălmaciu	3	145827	TĂLMACIU
Colonia Tălmaciu	5	145827	TĂLMACIU
Tălmacel	5	145827	TĂLMACIU
Tilișca	4	145907	TILIȘCA
Rod	5	145907	TILIȘCA
Turnu Roșu	4	145934	TURNU ROȘU
Sebeșu de Jos	5	145934	TURNU ROȘU
Valea Viilor	4	145961	VALEA VIILOR
Motiș	5	145961	VALEA VIILOR
Vurpăr	4	145998	VURPĂR
Alma	4	146012	ALMA
Giacăș	5	146012	ALMA
Șmig	5	146012	ALMA
Boița	4	146021	BOIȚA
Lazaret	5	146021	BOIȚA
Lotrioara	5	146021	BOIȚA
Paltin	5	146021	BOIȚA